

PATVIRTINTA
Kauno Aleksandro Stulginskio mokyklos
direktorius
2022 m. gegužės 13 d.
Įsakymu Nr. V-31

KAUNO ALEKSANDRO STULGINSKIO MOKYKLA

**EKSTREMALIŲJŲ
SITUACIJŲ VALDYMO
PLANAS**

Kaunas

PLANO DERINIMO LAPAS

(Plano projektas ir atnaujinimai turi būti suderinti su institucijomis, įtrauktomis į planą)

Derinanti institucija	Data	Atsakingo asmens pareigos, vardas, pavardė (kai derinama institucijos raštu, rašto data ir registracijos numeris)	Parašas

PLANO TURINYS

Eil. Nr.	PAVADINIMAS	Psl.
I SKYRIUS	BENDROSIOS NUOSTATOS	8
1.1	Plano tikslas	8
1.2	Įstaigos trumpas apibūdinimas	8
1.3	Plane vartojamos sąvokos ir santrumpos	9
1.4	Plano teisinis pagrindas, plano rengėjai ir jų kontaktiniai duomenys	12
1.5.	Plano aktyvinimas ir atšaukimas	13
II SKYRIUS	GRESIANTYS ĮVYKIAI	13
III SKYRIUS	PERSPĖJIMO APIE GRESIANTĮ AR SUSIDARIUSĮ ĮVYKĮ ORGANIZAVIMAS IR VEIKSMŲ KOORDINAVIMAS	14
3.1	Perspėjimo apie gresiantį ar susidariusį įvykį organizavimas	14
3.2	Būtinų veiksmų įvykio metu vykdymo organizavimas	18
IV SKYRIUS	INFORMACIJOS APIE ĮVYKĮ GAVIMO IR PERDAVIMO TVARKA	24
V SKYRIUS	ĮSTAIGOS DARBUOTOJŲ MOKINIŲ IR LANKYTOJŲ APSAUGA GRESIANT AR SUSIDARIUS ĮVYKIUI	26
5.1.	Įstaigos darbuotojų ir mokinių evakavimo organizavimas	26
5.2.	Aprūpinimo asmeninės apsaugos priemonėmis organizavimo tvarka	30
5.3	Kolektyvinės apsaugos statiniai ir jų panaudojimo galimybės	31
5.4	Pirmosios pagalbos teikimo darbuotojams ir mokiniams, nukentėjusiems įvykių metu, organizavimas	32
VI SKYRIUS	GRESIANČIŲ AR ĮVYKUSIŲ ĮVYKIŲ LIKVIDAVIMO IR JŲ PADARINIŲ ŠALINIMO ORGANIZAVIMAS IR KOORDINAVIMAS	32
VII SKYRIUS	SAVIVALDYBĖS EKSTREMALIŲJŲ SITUACIJŲ VALDYMO PLANE NURODYTŲ UŽDUOČIŲ VYKDYMO ORGANIZAVIMAS.	33
VIII SKYRIUS	VEIKLOS TĖSTINUMO UŽTIKRINIMAS	34
IX SKYRIUS	BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS	35
	EKSTREMALIŲJŲ SITUACIJŲ VALDYMO PLANO PRIEDAI	38-125
1 priedas	Įstaigos galimų pavojų ir ekstremaliųjų situacijų rizikos analizė	
2 priedas	Civilinės saugos sistemos pajėgų, savivaldybės ESK, ESOC, CS darbuotojų kontaktiniai duomenys	
3 priedas	Materialinių išteklių žinynas	
4 priedas	Teritorijos planas ir evakavimo schema	
5 priedas	Aukštų evakuacijos planai	
6 priedas	Pasirengimo galimam užsikrėtimo COVID-19 virusu atveju priemonių ir veiksmų planas	
7 priedas	Įstaigos atsakingų darbuotojų, ESV grupės narių sąrašas	

Ekstremaliųjų situacijų valdymo planas

8 priedas	Darbuotojų veiksmų planas kilus gaisrui
9 priedas	Perspėjimo apie įvykį (savivaldybėje, respublikoje) schema
10 priedas	Perspėjimo apie įvykį Įstaigoje schema
11 priedas	Keitimosi informacija apie įvykį schema
12 priedas	Civilinės saugos signalai ir jų panaudojimo tvarkos aprašas
13 priedas	Rekomendacijos kaip išvengti ar patirti kuo mažiau žalos gresiant ar susidarius ekstremaliajai situacijai
14 priedas	Rekomendacijos kaip pasigaminti ir naudoti marlės-vatos ar vien marlės kaukę
15 priedas	Atsakingų darbuotojų veiksmų, įvykus įvykiui, ekstremaliajam įvykiui, atmintinė
16 priedas	Kalendorinis veiksmų planas
17 priedas	Kolektyvinio apsaugos statinio planai su pažymėtomis gyvenamosiomis, sanitarinėmis, maitinimo, maisto ruošimo patalpomis
18 priedas	Pirmosios pagalbos suteikimo instrukcija
19 priedas	Kolektyvinės apsaugos statinio paruošimo evakuotiems gyventojams apsaugoti rekomendacijos

PLANO TIKSLINIMO LAPAS
(Tikslinimo procedūra atliekama ne rečiau kaip vieną kartą per metus)

Kas patikslinta	Data	Atsakingo asmens pareigos, vardas, pavardė	Parašas

PLANO ATNAUJINIMO LAPAS

(Rekomenduojama atlikti vieną kartą per 3 metus arba anksčiau atsižvelgiant į civilinės saugos sistemos parengčią užtikrinti įtaką turinčius veiksnius (įvykus įvykiui, po civilinės saugos pratybų, atsiradus naujiems pavojams, pasikeitus civilinę saugą reglamentuojantiems teisės aktams, ar įvykus kitiems pokyčiams, didinantiems galimų įvykių riziką ir mažinantiems darbuotojų saugumą)

Pakeitimai	Data	Atsakingo asmens pareigos, vardas, pavardė	Parašas

PLANO KOPIJŲ (PLANO IŠRAŠŲ) SKIRSTYMO LAPAS
(Patvirtinto plano kopijos (plano išrašai) išsiunčiamos į planą įtrauktoms institucijoms)

Kam pateiktos plano kopijos (plano išrašai)	Pateikimo būdas	Data	Atsakingo asmens pareigos, vardas, pavardė	Parašas

I SKYRIUS

BENDROSIOS NUOSTATOS

Spausdinto Ekstremaliųjų situacijų valdymo plano (toliau – Planas) kopija saugoma Kauno Aleksandro Stulginskio mokyklos (toliau – Įstaiga) 116a kabinete. Patvirtinto ar atnaujinto Plano skaitmeninė versija siunčiama Savivaldybės administracijos direktoriaus įgaliotam skyriui (Viešosios tvarkos skyriaus Civilinės saugos ir mobilizacijos poskyriui) ne vėliau kaip per 10 darbo dienų nuo plano patvirtinimo ar atnaujinimo dienos.

Visi Įstaigoje dirbantys, o taip pat naujai priimti į darbą darbuotojai privalo susipažinti su šiuo Planu. Darbuotojai su Planu, jo atnaujinimais supažindinami civilinės saugos mokymų darbo vietose metu.

1.1. Plano tikslas

Padėti Įstaigos direktoriui ar jo įgaliotam asmeniui (toliau - Įstaigos vadovui), Įstaigos Ekstremaliųjų situacijų valdymo grupės nariams (toliau – ESV grupei) ir kitiems atsakingiems asmenims:

- organizuoti ir koordinuoti Įstaigos darbuotojų, mokinių ir lankytojų veiksmus įvykio metu;
- plane numatytais atvejais padėti Įstaigos vadovui ir ESV grupei, organizuoti ir koordinuoti įvykio likvidavimą ir jo padarinių šalinimą;
- įgyvendinti kitas dėl įvykio būtinas vykdyti funkcijas, nustatytas Lietuvos Respublikos civilinės saugos įstatyme.

1.2. Įstaigos trumpas apibūdinimas

Įstaigos pavadinimas	Kauno Aleksandro Stulginskio mokykla
Įstaigos kodas	190138023
Adresas	Partizanų g. 152, Kaunas
Įstaigos vadovas	direktorė Asta Poželė
Telefonas	(8-37) 31 20 88
Įstaigos priklausomybė	Savivaldybės biudžetinė įstaiga
Pagrindinė veiklos rūšis	Pagrindinis ugdymas
Mokyklos pastato plotas	6160,74
Darbuotojų skaičius	97
Mokinių skaičius	450

Įstaigos darbo laikas	7.00 – 21.00 val.
Turimos gaisrų gesinimo priemonės	Gesintuvai 28 vnt.
Pastatų saugo	UAB „Jungtis“
Elektros energiją įstaigai tiekia	UAB „Ignitis“
Kanalizacija ir geriamą vandenį požeminėmis trasomis tiekia	Kauno vandenys
Šilumą tiekia	Kauno energija

Pavojingos vietos.

Įstaigoje pavojingų vietų, kuriose galėtų įvykti ekstremalusis įvykis ir šis įvykis būtų savivaldybės lygio ekstremaliosios situacijos priežastimi - nėra.

Įstaigoje naudojamos ir nesandėliuojamos pavojingos medžiagos.

Artimiausi pavojingi objektai: Įstaiga į pavojingų objektų poveikio zonas nepatenka.

Kolektyviniai apsaugos statiniai:

Įstaigos pastatas yra įtrauktas į Kauno miesto savivaldybės kolektyvinės apsaugos pastatų sąrašus. Plačiau apsaugos organizavimas aprašytas Plano V skyriuje.

Komunikacijų atjungimo vietos:

1. Elektra. Elektros skydinė randasi pirmo I aukšte 112 patalpoje pažymėtoje „Elektros skydinė“. Raktas su užrašu „El. skydinė“ yra I aukšte, pas mokyklos budėtoją.

2. Vanduo ir Šilumos punktas. Vandens užsikimo sklendė yra šilumos punkte. Šilumos punktas randasi 110 patalpoje pažymėtoje „Šilumos punktas“. Raktas su užrašu „Šilumos punktas“ yra I aukšte, pas mokyklos budėtoją.

3. Dujos: nėra

Turimos asmeninės apsaugos priemonės:

Įstaiga asmeninių apsaugos priemonių, kurias būtų galima panaudoti ekstremaliųjų situacijų atvejais neturi.

Kiti duomenys:

Darbuotojas, atsakingas už civilinę saugą – direktoriaus pavaduotojas ūkio reikalams Aldas Ruibavičius.

1.3. Plane vartojamos sąvokos ir santrumpos

Sąvokos:

Oro pavojus – skelbiamas visiems mokiniams, kai kyla tiesioginė priešo užpuolimo grėsmė. Skelbiamas tik Krašto apsaugos ministerijos sprendimu. Balsu skelbiamas signalas, įspėjantis apie tiesioginę priešo užpuolimo grėsmę. Šis signalas skelbiamas ne vėliau kaip 3 min.

nuo įspėjamojo garsinio signalo perdavimo pradžios per valstybės ir savivaldybių institucijų ir Įstaigų, kitų Įstaigų, ūkio subjektų garsines avarinio signalizavimo sistemas, elektronines sirenas, nacionalinius, regioninius ir vietinius transliuotojus.

Avarija – netikėtas įvykis, sukėlęs sprogimą, gaisrą, statinių visišką ar dalinį sugriovimą, technologinio proceso nuostolingą sutrikimą, sunkų grupinį nelaimingą atsitikimą, pavojingų medžiagų išsiveržimą į aplinką, kai padaroma žala žmonėms ar aplinkai įvykio vietoje ar už jo ribų.

Civilinė sauga – veikla, apimanti valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, kitų įstaigų, ūkio subjektų ir mokinių pasirengimą ekstremaliosioms situacijoms, veiksmus joms gresiant ar susidarius, ekstremaliųjų situacijų likvidavimą ir jų padarinių šalinimą.

Civilinės saugos sistemos parengtis – civilinės saugos sistemos subjektų pasirengimas reaguoti į susidariusią ekstremaliąją situaciją.

Civilinės saugos pratybos – valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, kitų įstaigų, ūkio subjektų mokymas ir civilinės saugos sistemos parengties patikrinimas, kai tariamomis ekstremaliosiomis sąlygomis tikrinami veiksmai ir procedūros, numatytos ekstremaliųjų situacijų valdymo planuose, tobulinami valdymo įgūdžiai, mokomasi praktiškai organizuoti mokinių ir turto apsaugą nuo ekstremaliųjų situacijų poveikio ir atlikti gelbėjimo, paieškos ir neatidėliotinus darbus, likviduoti įvykius, ekstremaliuosius įvykius ar ekstremaliąsias situacijas ir šalinti jų padarinius.

Ekstremalioji situacija – dėl ekstremaliojo įvykio susidariusi padėtis, kuri gali sukelti staigų didelį pavojų mokinių gyvybei ar sveikatai, turtui, aplinkai arba mokinių žūtį, sužalojimą ar padaryti kitą žalą.

Ekstremalusis įvykis – nustatytus kriterijus atitinkantis, pasiekęs ar viršijęs gamtinis, techninis, ekologinis ar socialinis įvykis, kuris kelia pavojų mokinių gyvybei ar sveikatai, jų socialinėms sąlygoms, turtui ir (ar) aplinkai.

Ekstremaliųjų situacijų komisija – iš valstybės politikų, valstybės ir (ar) savivaldybių institucijų ir įstaigų valstybės tarnautojų ir (ar) darbuotojų, profesinės karo tarnybos karių sudaroma nuolatinė komisija, koordinuojanti ekstremaliųjų situacijų prevenciją, valdymą, likvidavimą ir padarinių šalinimą.

Ekstremaliojo įvykio kriterijai – stebėjimais ir skaičiavimais nustatyti arba tarptautinėje praktikoje naudojami fizikiniai, cheminiai, geografiniai, medicininiai, socialiniai ar kiti įvykio mastą, padarinius ar faktą apibūdinantys dydžiai arba aplinkybės (kritinės ribos), kuriuos atitinkantis, pasiekęs ar viršijęs įvykis laikomas ekstremaliuoju.

Ekstremaliųjų situacijų operacijų centras (toliau – **operacijų centras**) – iš valstybės ir (ar) savivaldybių institucijų ir įstaigų valstybės tarnautojų ir (ar) darbuotojų, ūkio subjektų darbuotojų sudaromas organas, vykdamas ekstremaliųjų situacijų prevenciją, užtikrinantis ekstremaliųjų situacijų komisijos priimtų sprendimų įgyvendinimą, organizuojantis ir koordinuojantis

įvykių, ekstremaliųjų įvykių ir ekstremaliųjų situacijų likvidavimą, padarinių šalinimą, mokinių ir turto gelbėjimą.

Ekstremaliosios situacijų operacijų vadovas (toliau – **operacijų vadovas**) – civilinės saugos sistemos subjekto valstybės tarnautojas, darbuotojas ar valstybės politikas, paskirtas vadovauti visoms civilinės saugos sistemos pajėgoms, dalyvaujančioms likviduojant ekstremaliųjų įvykių ar ekstremaliąją situaciją ir šalinant jų padarinius ekstremaliosios situacijos židinyje.

Gelbėjimo darbai – veiksmai, kuriais įvykių, ekstremaliųjų įvykių ar ekstremaliųjų situacijų metu siekiama išgelbėti mokinių gyvybes, sveikatą ir turtą, suteikti jiems pirmąją medicinos pagalbą ir (ar) nugabenti juos į sveikatos priežiūros įstaigas, taip pat apsaugoti aplinką.

Gelbėjimo darbų vadovas – civilinės saugos sistemos pajėgų valstybės tarnautojas ar darbuotojas, iki operacijų vadovo paskyrimo ekstremaliosios situacijos židinyje vadovaujantis gelbėjimo, paieškos ir neatidėliotiniams darbams, taip pat įvykio, ekstremaliojo įvykio likvidavimo ir jų padarinių šalinimo darbams.

Gyventojas – fizinis asmuo, esantis Lietuvos Respublikos teritorijoje.

Mokinių evakavimas – dėl gresiančios ar susidariusios ekstremaliosios situacijos organizuotas mokinių perkėlimas iš teritorijų, kuriose pavojinga gyventi ir dirbti, į kitas teritorijas, laikinai suteikiant jiems gyvenamąsias patalpas.

Įvykis – ekstremaliojo įvykio kriterijų neatitinkantis, nepasiekęs gamtinis, techninis, ekologinis ar socialinis įvykis, keliantis pavojų mokinių gyvybei ar sveikatai, jų socialinėms sąlygoms, turtui ir (ar) aplinkai.

Kolektyvinės apsaugos statinys – statinys ar patalpa, kurią ekstremaliųjų situacijų ar karo metu galima pritaikyti mokiniams apsaugoti nuo atsiradusių gyvybei ar sveikatai pavojingų veiksmių.

Neatidėliotini darbai – veiksmai, užtikrinantys gelbėjimo, paieškos darbų vykdymą, turto išsaugojimą, sanitarinį švarinimą ir būtiniausių gyvenimo sąlygų atkūrimą įvykių, ekstremaliųjų įvykių ar ekstremaliųjų situacijų metu.

Materialiniai ištekliai – nekilnojamasis turtas, transporto priemonės, statybinės medžiagos ir kiti ištekliai, kurie teisės aktų nustatyta tvarka gali būti panaudoti gresiančioms ar susidariusioms ekstremaliosioms situacijoms likviduoti ir jų padariniams šalinti, valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, kitų įstaigų, ūkio subjektų veiklai palaikyti ir atkurti.

Pavojingasis objektas – visa veiklos vykdytojo valdoma teritorija, įskaitant įprastą ir susijusią joje esančią infrastruktūrą ar vykdomą veiklą, kurios viename ar keliuose įrenginiuose yra pavojingųjų medžiagų.

Perspėjimo sistema – visuma organizacinių ir techninių priemonių, kuriomis siekiama užtikrinti garsinio perspėjamojo civilinės saugos signalo davimą ir (ar) informacijos apie gresiančią

ar susidariusią ekstremaliąją situaciją, galimus padarinius, jų šalinimo priemonės ir apsisaugojimo nuo ekstremaliosios situacijos būdus perdavimą mokiniams, valstybės ir savivaldybių institucijoms ir įstaigoms, kitoms įstaigoms ir ūkio subjektams.

Radiacinė avarija – bet koks netikėtas įvykis, apimantis veiksmo klaidą, įrangos triktį arba kitą nesėkmę, kurios (galimi) padariniai negali būti ignoruojami radiacinės saugos požiūriu ir kurie gali sukelti galimąją apšvitą arba nekontroliuojamos apšvitos sąlygas.

Ūkio subjektas – Lietuvos Respublikoje įregistruotas ir gamybinę, komercinę, finansinę ar kitokią ūkinę veiklą vykdančias juridinis asmuo, užsienio juridinio asmens filialas ar atstovybė.

Atsakingi darbuotojai – Įstaigos darbuotojai, atsakingi už civilinės saugos priemonių vykdymą pastatuose (perspėjimas, informacijos perdavimas, evakavimas, pirminiai gelbėjimo ir kiti neatidėliotini darbai numatyti Plane) įvykių, ekstremaliųjų įvykių, ekstremaliųjų situacijų atvejais.

Santrumpos:

CS – civilinė sauga

ESVP – ekstremaliųjų situacijų valdymo planas.

GMPS – greitosios medicininės pagalbos stotis.

BPC – Bendrasis pagalbos centras.

PK – Policijos komisariatas.

PGT – Priešgaisrinė gelbėjimo tarnyba.

ESK – Ekstremaliųjų situacijų komisija.

ESOC – Ekstremaliųjų situacijų operacijų centras.

PAGD – Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas.

PGV – Priešgaisrinė gelbėjimo valdyba

SKS – Situacijų koordinavimo skyrius.

VSC – Visuomenės sveikatos centras

ESV grupė – Ekstremaliųjų situacijų valdymo grupė

1.4. Plano teisinis pagrindas, plano rengėjai ir jų kontaktiniai duomenys

Kauno Aleksandro Stulginskio mokyklos (toliau – Įstaiga) Ekstremaliųjų situacijų valdymo planas (toliau – Planas) parengtas vadovaujantis Lietuvos Respublikos civilinės saugos įstatymo Nr. XI-635 (Žin., 2009, Nr. 159-7207) 16 straipsnio 9 punktu, Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie VRM direktoriaus 2010-04-19 įsakymo Nr. 1-134 „Kriterijai ūkio subjektams ir kitoms įstaigoms, kurių vadovai turi organizuoti ekstremaliųjų situacijų valdymo planų rengimą, derinimą ir tvirtinimą, ir ūkio subjektams, kurių vadovai turi sudaryti ekstremaliųjų situacijų operacijų centrą“ (Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos 2018 m. gruodžio 13 d. įsakymo Nr. 1-466 redakcija) ir Priešgaisrinės apsaugos ir

gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos direktoriaus 2011 m. vasario 23 d. įsakymo Nr. 1-70 „Dėl ekstremaliųjų situacijų valdymo planų rengimo metodinių rekomendacijų patvirtinimo“ (Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos 2016 m. sausio 14 d. įsakymo Nr. 1-11 redakcija (*Suvestinė redakcija nuo 2020-05-01*)) (toliau – Rekomendacijos), nuostatomis.

Planas parengtas vadovaujantis Civilinės saugos sistemos valdymo ir veikimo teritoriniu ir veiklos diferencijavimo principais.

Planą parengė ESV darbo grupė, patvirtinta mokyklos direktoriaus 2022 m. balandžio 26 d. V-30 įsakymu „Dėl Kauno Aleksandro Stulginskio mokyklos ESV darbo grupės sudarymo ir ekstremaliųjų situacijų valdymo plano parengimo“.

1.5. Plano aktyvinimas ir atšaukimas.

Planą aktyvuoja, atšaukia, vadovauja veiksams ir juos koordinuoja:

Direktorė Asta Poželė, tel. 860 256 466, el. p. direktor@stulginskio-mokykla.lt

Nesant direktorės Planą aktyvuoja, atšaukia, vadovauja veiksams ir juos koordinuoja

Aldas Ruibavičius, tel. 869974484, el. p. aldas.ruibavicius@stulginskio-mokykla.lt

Gaisro atveju, aktyvavus Įstaigos Ekstremaliųjų situacijų valdymo planą, aktyvuojamas Kauno Aleksandro Stulginskio mokyklos darbuotojų veiksmų, kilus gaisrui planas

II SKYRIUS GRESIANTYS ĮVYKIAI

„Gresiantys įvykiai“ –visi galimi pavojai, nustatyti atlikus Įstaigos galimų pavojų ir ekstremaliųjų situacijų rizikos analizę ir kurių rizika įvertinta kaip labai didelė ar didelė.

Įstaigos galimų pavojų ir ekstremaliųjų situacijų rizikos analizė pateikta Plano 1 priede.

Galimas pavojus	Galimo pavojaus tikimybės (T) įvertinimas balais	Bendras rizikos lygis (R)
Labai didelis ir didelis rizikos lygis		
Gaisras	3	Labai didelis
„Oro pavojus“	3	Didelis

Labai smarkus vėjas, uraganas	3	Didelis
Grasėjimas įvykdyti teroro aktą (sprogmuo, pavojinga medžiaga)	3	Didelis
Pavojingos ar ypač pavojingos žmonių užkrečiamos ligos protrūkis ar epidemija	3	Didelis
Teritorijos ir patalpų užteršimas radioaktyviomis ar pavojingomis cheminėmis medžiagomis	3	Didelis

Šių galimų pavojų valdymas aprašytas Įstaigos **Ekstremaliųjų situacijų valdymo plane**.

III SKYRIUS

PERSPĖJIMO APIE GRESIANTĮ AR SUSIDARIUSĮ ĮVYKĮ ORGANIZAVIMAS IR VEIKSMŲ KOORDINAVIMAS

3.1. Perspėjimo organizavimas

Šiame skyriuje aprašoma kaip vykdomas Įstaigos darbuotojų, mokinių, lankytojų perspėjimas apie gresiantį pavojų, įvykusį įvykį, ekstremalųjį įvykį ar susidariusią ekstremaliąją situaciją 2 atvejais:

1. Kai pavojus kyla už Įstaigos ribų (sprendimas perspėti ir informuoti mokinius priimamas Valstybės ar savivaldybės lygiu);
2. Kai pavojus kyla Įstaigoje (sprendimą perspėti priima Įstaigos vadovas, kitas atsakingas asmuo arba atvykęs Gelbėjimo darbų vadovas);

Įstaigoje už perspėjimo ir informavimo apie gresiantį ar įvykusį ekstremalųjį įvykį organizavimą ir koordinavimą yra atsakinga dokumentų specialistė Arnesta Grėbliūnienė. Jos nesant – direktoriaus pavaduotoja ugdymui Egidija Laurinavičienė.

Perspėjimo ir informavimo priemonės, naudojamos Įstaigoje:

- įstaigos viduje esantis garsinis signalas;
- žodžiu, siunčiant pasiuntinius (administracijos darbuotojus ar pedagogus, kurie tuo metu nedirba su mokinių klasėmis ir (arba) grupėmis, valytojas, budėtojas, ikimokyklinio ugdymo mokytojos padėjėjas);
- internetu;
- telefonu (mobiliojo, fiksuotojo ryšio);
- priešgaisrinė signalizacija.

Darbuotojų ir mokinių perspėjimas ir informavimas apie įvykį, ekstremalųjį įvykį, kai pavojus kyla Įstaigos patalpose ar teritorijoje:

Darbuotojas, pirmasis pastebėjęs įvykį, ekstremalųjį įvykį Įstaigos teritorijoje:

- gaisro židinį;
- sproginimą;
- išsiliejusias pavojingas medžiagas;
- pastato ar atskirų konstrukcijų griūtį;
- daiktą, panašų į sprogmenį;
- voką su neaiškios kilmės milteliais;
- asmenį, grasinanti ginklu ar sprogmenimis;
- nukentėjusius Įstaigos darbuotojus, mokinius ar lankytojus (su aiškiais apsinuodijimo, pavojingos ligos, ar kitais pažeidimo požymiais);

Nedelsiant apie tai praneša:

1. Bendrajam pagalbos centrui 112;
2. Įstaigos vadovui;
3. Asmeniui, atsakingam už darbuotojų perspėjimą ir informavimą Įstaigoje.

Darbuotojas, atsakingas už perspėjimą ir informavimą Įstaigoje:

1. Renka informaciją apie įvykį, įvykio eigą, ją įvertina ir nuolat informuoja Įstaigos vadovą.
2. Atsižvelgdamas į įvykio, ekstremalaus įvykio pobūdį siūlo Įstaigos vadovui, kokias perspėjimo ir informavimo priemonės panaudoti Įstaigos darbuotojų ir mokinių perspėjimui ir informavimui, parengia informacinį pranešimą.
3. Duoda nurodymus naudoti megafoną arba duoda nurodymus administracijos, techniniams darbuotojams, pedagogams (kurie tuo metu nedirba su mokinių grupėmis) vykti į vietas ir vykdyti Įstaigos darbuotojų, mokinių ir lankytojų perspėjimą ir informavimą žodžiu.
4. Kartu su Įstaigos vadovais nusprendžia kokios apsaugos priemonės (priklausomai nuo ekstremalaus įvykio pobūdžio - evakavimas į saugią teritoriją ar apsaugos vykdymas Įstaigoje) reikalingos Įstaigos darbuotojams, mokiniams ir lankytojams;
5. Teikia informaciją į įvykio vietą atvykusiam Gelbėjimo darbų vadovui (jei to nepadarė asmuo, atsakingas už informacijos priėmimą ir perdavimą).
6. Vykdo Įstaigos darbuotojų, atsakingų už ekstremaliosios situacijos valdymą ir koordinavimą perspėjimą ir iškvietimą.

7. Vykdo kitų Įstaigos atsakingų darbuotojų perspėjimą ir iškvietimą (Įstaigos vadovo nurodymu).

Administracijos, techniniai darbuotojai, pedagogai (kurie įvykio metu nedirba su mokinių grupėmis), gavę nurodymus ir informaciją apie įvykusi įvyki ir rekomenduojamus veiksmus, vykdo Įstaigos darbuotojų ir mokinių perspėjimą bei informavimą žodžiu (vyksta į patalpas pas mokinius, perduoda informaciją ir nurodymus, bei koordinuoja evakavimo ar kitus neatidėliotinus veiksmus).

Darbuotojų ir mokinių perspėjimo ir informavimo apie įvyki, ekstremalųjį įvyki, kai pavojus kyla Įstaigos patalpose ar teritorijoje schema pateikta **Plano 10 priede**.

Pedagogai darbo vietose, išgirdę nurodymą evakuotis, tuoj pat baigia darbą ir vykdo mokinių ir lankytojų evakavimą.

Detaliau Įstaigos evakavimas ir apsaugos organizavimas aprašyti **Plano 5 skyriuje**.

Perspėjimas ir informavimas apie įvyki, ekstremalųjį įvyki, ekstremaliąją situaciją kai pavojus kyla už Įstaigos ribų:

Apie įvyki, ekstremalųjį įvyki ar susidariusią Valstybės ar savivaldybės lygio ekstremaliąją situacijai, Įstaigos darbuotojai, gyventojai ir lankytojai bus perspėti šiais būdais:

1. Garsiniu signalu „Dėmesio visiems“ perduodama įjungus centralizuoto ir vietinio valdymo sirenas.

2. Garsiniu signalu „Dėmesio visiems“ perduodama panaudojant policijos ir kitų spec. tarnybų automobilių sirenas.

3. Balsu skelbiama Civilinės saugos signalą perduodama per garsiakalbius ar masines informavimo priemones (informaciją apie įvyki).

4. Trumpąja (korinio transliavimo) žinute į mobiliuosius telefonus.

5. Telefonu, paskambinus miesto savivaldybės administracijos Civilinės saugos specialistui arba savivaldybės Ekstremaliųjų situacijų operacijų centro nariui.

Civilinės saugos garsiniai ir balsu skelbiami signalai, jų reikšmės ir panaudojimo tvarka pateikti **Plano 12 priede**.

Įstaigos darbuotojų, mokinių ir lankytojų pirminiai veiksmai išgirdus signalą „Dėmesio visiems“ (sirenų gausmą):

1. Įstaigos darbuotojai saugiai baigia bet kokią veiklą ir pasilieka savo darbo vietose (kabinetuose, darbo vietose) laukti tolesnių nurodymų.

2. Įstaigos lankytojai pasilieka padaliniuose į kuriuos jie atvyko (pasilieka su darbuotojais, pas kuriuos jie atvyko), vykdo padalinių vadovų nurodymus.

3. Įstaigos darbuotojai, mokiniai, kurie civilinės saugos signalą „**Dėmesio visiems**“ išgirdo būdami Įstaigos teritorijoje - atvyksta į savo klases ar kitos veiklos vietas.

4. Administracijos, techniniai darbuotojai, pedagogai (kurie tuo metu nedirba su mokiniais) atvyksta į kabinetą 119 kab. arba kreipiasi telefonu į atsakingą asmenį už perspėjimą ir informavimą informacijos apie susidariusią padėtį ir nurodymų, dėl tolesnių veiksmų, gavimui.

5. Administracijos, techniniai darbuotojai, pedagogai (kurie tuo metu nedirba su mokiniais), gavę nurodymus ir informaciją apie susidariusią ekstremaliąją situaciją ir rekomenduojamus veiksmus, vykdo Įstaigos darbuotojų ir mokinių perspėjimą ir informavimą žodžiu.

Įstaigos darbuotojo, atsakingo už perspėjimą ir informavimą veiksmai, išgirdus signalą „Dėmesio visiems“:

1. Išklauso (gauna) informaciją apie įvykį ir gresiantį pavojų bei rekomendacijas tolesniems veiksams:

- per Lietuvos nacionalinę radiją ir televiziją;
- per vietinius ir regioninius žiniasklaidos transliuotojus;
- specialiųjų tarnybų automobilinius garsiakalbius;
- iš Savivaldybės administracijos Civilinės saugos specialistų (telefonu, faksu, elektroniniu paštu);
- iš Savivaldybės Ekstremaliųjų situacijų operacijų centro narių (jei bus aktyvuotas).

Savivaldybės administracijos Civilinės saugos specialistų ir kitų Civilinės saugos sistemos subjektų kontaktiniai duomenys pateikti **Plano 2 priede**.

2. Gautą informaciją apibendrina ir, atsižvelgdamas į ekstremalaus įvykio pobūdį parengia rekomendacijas darbuotojams, mokiniams ir lankytojams, kaip išvengti ar patirti kuo mažiau žalos gresiant ar susidarius ekstremaliajai situacijai (Tipinės rekomendacijos, patvirtintos Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos direktoriaus 2010 m. gruodžio 8 d. įsakymu Nr. 1-341, pateiktos **Plano 13 priede**.

3. Gautą informaciją apie įvykį ir rekomendacijas perduoda Įstaigos vadovams.

4. Atsižvelgdamas į susidariusią ekstremaliąją situaciją, nusprendžia kokias perspėjimo ir informavimo priemonės panaudoti Įstaigos darbuotojų ir mokinių perspėjimui ir informavimui.

5. Duoda nurodymus darbuotojams, **atvykusiems į 119 kabinetą**, vykdyti Įstaigos darbuotojų, mokinių ir lankytojų perspėjimą ir informavimą.

6. Esant būtinumui (Įstaigos vadovo nurodymų), **nedarbo metu telefonu** informuoja ar iškviečia kitus Įstaigos atsakingus darbuotojus.

Perspėjimo ir informavimo apie įvykį, ekstremalųjį įvykį, ekstremaliąją situaciją kai pavojus kyla už Įstaigos ribų schema pateikta **Plano 9 priede**.

3.2 Būtinų veiksmų įvykio metu vykdymo organizavimas

Įstaigoje sprendimus dėl pasirengimo ekstremalioms situacijoms ir gelbėjimo darbų organizavimo priima **Įstaigos vadovas** (nesant Įstaigos vadovo, sprendimus priima vadovo funkcijas atliekantis asmuo).

Įstaigos vadovo veiksmai įvykių metu.

Įvykus ekstremaliajam įvykiui ar susidarius ekstremaliajai situacijai, Įstaigos vadovas:

1. Gavęs informaciją apie įvykį nusprendžia dėl:

- pedagoginės ir kitos veiklos Įstaigoje nutraukimo;
- darbuotojų ir mokinių perspėjimo informavimo ir apsaugos priemonių vykdymo;
- pirmųjų gelbėjimo ir avarijos likvidavimo darbų organizavimo;
- specialiųjų pajėgų ir tarnybų informavimo ir jų pasitelkimo;
- savivaldybės administracijos ir kitų atsakingų institucijų informavimo;

2. Duoda nurodymus, privalomus vykdyti Įstaigos darbuotojams:

- nedelsiant nutraukti bet kokią veiklą Įstaigoje (reikalui esant);
- gresiant cheminiam užterštumui - organizuoti skubų Įstaigoje esančių žmonių evakavimą, jų transporto priemonių pašalinimą iš teritorijos;

- **oro pavojaus** ar **radiacinio pavojaus** atveju - neleisti žmonėms išeiti į lauką, evakuoti juos į laikinos priedangos patalpas, skubiai užsandarinant langus ir duris, išdalinti žmonėms vienkartinės veido kaukes,;

- **gaisro atveju** – vykdyti darbuotojų evakavimą, organizuoti pirminius gaisro gesinimo darbus;

- **uragano atveju** - skubiai uždaryti langus ir duris, išjungti elektros energijos tiekimą, sutvirtinti silpnai sutvirtintus objekto statinius;

- **suteikti pirmąją pagalbą nukentėjusiems;**

- **pavojingos užkrečiamos ligos atveju** – skubiai izoliuoti (hospitalizuoti) sergančius žmones, organizuoti darbuotojų medicininį patikrinimą, priklausomai nuo užkrečiamos ligos pobūdžio atlikti patalpų dezinfekciją.

3. Įstaigos vadovas visus veiksmus koordinuoja su atvykusiu **gelbėjimo darbų vadovu**, reikalui esant skiria atsakingą asmenį **dirbti gelbėjimo darbų organizavimo štabe**.

4. Kontroliuoja informaciją civilinės saugos sistemos pajėgoms ir valstybinės priežiūros institucijomis teikimą.

5. Organizuoja Įstaigos materialinių išteklių tikslinį panaudojimą. Materialinių išteklių žinynas pateiktas **Plano 3 priede**.

6. Kreipiasi pagalbos į Civilinės saugos sistemos pajėgas, jeigu nepakanka savų resursų gelbėjimo darbams atlikti.

7. Kai susidariusio ekstremaliojo įvykio ar ekstremaliosios situacijos mastas viršija Įstaigos darbuotojų galimybes, apie tai pranešama savivaldybės specialiosioms tarnyboms, savivaldybės administracijos Civilinės saugos specialistams ir valstybinės priežiūros institucijoms.

8. Įstaigos vadovas susidariusio ekstremaliojo įvykio ar ekstremaliosios situacijos atveju, materialinių išteklių telkimo klausimu bendradarbiauja ir koordinuoja savo veiksmus su:

- a) Savivaldybės administracijos direktoriumi, savivaldybės Ekstremaliųjų situacijų komisija (jei ji yra sušaukta) ir Ekstremaliųjų situacijų operacijų centru (jeigu yra aktyvuotas);
- b) Savivaldybės administracijos Civilinės saugos specialistais;
- c) Priešgaisrine gelbėjimo valdyba (Gelbėjimo darbų vadovu);
- d) Apskritis vyriausioju policijos komisariatu;
- e) Greitosios medicinos pagalbos stotimi;
- f) Visuomenės sveikatos centru;
- g) Radiacinės saugos centru (centro skyriumi);
- i) Avarinėmis tarnybomis.

Įvykus avarijai energetinėse ar komunalinėse sistemose, padariniai šalinami iškviečiant **komunalinių avarinių tarnybų specialistus**.

Ekstremaliųjų įvykių pasekmių šalinimui, pirminių gelbėjimo darbų organizavimui ir koordinavimui **Įstaigos vadovo sprendimu** sukviečiama **Ekstremaliųjų situacijų valdymo grupė (ESV grupė)**:

Asta Poželė direktorė	Gelbėjimo darbų valdymo ir koordinavimo grupės vadovas. Atsakingas už informacijos pateikimą žiniasklaidai Atsakingas už ekstremalaus įvykio eigos, kitų civilinės saugos priemonių įstaigoje prognozavimą, veiksmų koordinavimą
Arnesta Grėbliūnienė, dokumentų specialistė	Atsakingas už darbuotojų, mokinių perspėjimą ir informavimą apie ekstremalų įvykį ar susidariusią ekstremalią situaciją įstaigoje. Evakavimo susitelkimo vietoje organizuoja evakuotų darbuotojų ir mokinių registraciją, parengia darbuotojų registracijos sąrašus
Aldas Ruibavičius, direktoriaus pavaduotojas ūkio reikalams	Atsakingas už aprūpinimą respiratoriais, vienkartinėmis kaukėmis, funkcijų paskirstymą įvykus įvykiui ir vadovavimą, bendravimą su atvykusiomis gelbėjimo tarnybomis, materialinį techninį aprūpinimą likviduojant ekstremalaus įvykio pasekmes. Atsakingas už civilinę saugą. Nakties metu, gavus informaciją apie įvykį kai nėra budinčio, vyksta į įstaigą.
Paulius Mislys Vytautas Opanas, ūkvedžiai	Atsakingas už komunikacijų atjungimą ekstremaliųjų įvykių atvejais

	Atsakingas už darbuotojų mokinių saugumo užtikrinimą evakavimo vietose, patalpų sandarinimo darbus, materialinį techninį aprūpinimą likviduojant ekstremalaus įvykio pasekmes
Jolanta Grabažienė, socialinė darbuotoja	Atsakingas už pirmosios pagalbos teikimo organizavimą nukentėjusiems įvykio, ekstremalaus įvykio metu
Virginija Virbaitienė, žmogaus saugos mokytoja	Atsakinga už informacijos apie įvykį įstaigoje perdavimą ir priėmimą (pastovų teikimą) civilinės saugos sistemos subjektams (savivaldybės administracijai, esant būtinumui Nacionaliniam visuomenės sveikatos centrui ar kitoms institucijoms.

Atsakingi asmenys (ESV grupės personalinė sudėtis ir kontaktai) pateikti **Plano 7 priede**.

ESV grupės darbo vieta – 119 kabinetas arba kita direktoriaus nurodyta saugi darbo vieta.

ESV grupė darbo metu susirenka per 15 min., ne darbo metu per 1,5 valandos.

Pastabos:

1. ESV grupės vadovo sprendimu, atsižvelgiant į įvykio, ekstremalaus įvykio, ar ekstremaliosios situacijos pobūdį, dirbti grupėje gali būti pakviesti kiti Įstaigos atsakingi darbuotojai.

2. Įstaigos pedagogai, įvykio metu dirbantys su mokinių grupėmis atsakingi už saugų mokinių evakavimą į susirinkimo vietas, už patalpų patikrą, viešosios tvarkos palaikymą, ir kitų ESV grupės narių nurodymų vykdymą.

3. Įvykio, ekstremalaus įvykio Įstaigoje metu, kai į Įstaigą atvyksta Civilinės saugos sistemos pajėgos, visi veiksmai ir priimami sprendimai yra derinami su **Gelbėjimo darbų vadovu**.

ESV grupė atlieka šias funkcijas:

1. Pagal kompetenciją įgyvendina Įstaigos vadovo sprendimus ekstremaliųjų situacijų prevencijos klausimais.

2. Pagal kompetenciją renka, analizuoja ir vertina duomenis ir informaciją apie įvykį, ekstremalų įvykį, gresiančią ar susidariusią ekstremaliąją situaciją, prognozuoja jų eigą ir mastą, numato civilinės saugos priemones ir gelbėjimo veiksmus.

3. Organizuoja Įstaigos darbuotojų ir mokinių perspėjimą ir informavimą apie įvykį, ekstremalų įvykį ar ekstremaliąją situaciją, galimus padarinius, jų šalinimo priemones ir apsisaugojimo nuo ekstremaliosios situacijos būdus.

4. Keičiasi informacija su savivaldybės civilinės saugos specialistais ir Civilinės saugos sistemos gelbėjimo darbų vadovu analizuodami, vertindamas įvykio, ekstremaliojo įvykio ar ekstremaliosios situacijos eigą.

5. Organizuoja ir koordinuoja darbuotojų telkimą įvykių, ekstremaliųjų įvykių ar ekstremaliųjų situacijų likvidavimo, padarinių šalinimo, Įstaigos turto gelbėjimo metu.

6. Organizuoja ir koordinuoja materialinių išteklių, kurie gali būti panaudoti įvykiui, ekstremaliajam įvykiui ar ekstremaliajai situacijai likviduoti, padariniams šalinti, Įstaigos veiklai palaikyti ar atkurti, telkimą.

7. Koordinuoja Įstaigos darbuotojų veiksmus įvykių, ekstremaliųjų įvykių ir ekstremaliųjų situacijų metu.

8. Teikia Įstaigos vadovui pasiūlymus dėl reikiamų žmogiškųjų resursų, finansinių ir kitų materialinių išteklių racionalaus ir veiksmingo panaudojimo ekstremaliosios situacijos padariniams šalinti.

9. Savivaldybės administracijos nustatyta tvarka informuoja savivaldybės administracijos direktorių apie gresiantį ar įvykusį įvykį, ekstremalų įvykį Įstaigoje.

10. Registruoja gautą ir perduodamą informaciją apie įvykį, ekstremalų įvykį.

Darbų organizavimas ir koordinavimas gaisro Įstaigoje atveju:

– pirminiai gaisro gesinimo ir gelbėjimo darbai vykdomi vadovaujantis Įstaigos darbuotojų veiksmų, kilus gaisrui planu (**Plano 8 priedas**);

– ESV grupės nariai, gavę informaciją apie ekstremalų įvykį atvyksta į grupės darbo vieta;

– organizuoja ir koordinuoja evakavimo, gaisro likvidavimo, pasekmių šalinimo, gelbėjimo ir kitus neatidėliotinus darbus;

– apie įvykį praneša Bendrajam pagalbos centrui tel. 112 (atsakingas: pirmas, pamatęs gaisrą arba atsakingas už informacijos priėmimą ir perdavimą);

– perspėja ir informuoja Įstaigos darbuotojus, mokinius ir lankytojus;

– informuoja Įstaigos vadovą;

– skubiai iš incidento vietos ir, esant būtinumui iš Įstaigos teritorijos, organizuoja evakavimą į susibūrimo vietą;

– organizuoja pirmosios medicininės pagalbos suteikimą sužeistiesiems;

– apie įvykį informuoja savivaldybės administracijos civilinės saugos specialistus;

– esant būtinumui iškviečia elektros tinklų, vandentiekio ir kitas avarines tarnybas;

– esant būtinumui teikia informaciją incidento likvidavimo štabui apie gaisro aplinkybes (ar nėra degančiose patalpose žmonių, chemiškai ar sprogimui pavojingų medžiagų, radioaktyvių medžiagų), konsultuoja gesinimo darbų vadovą apie degančio patalpų ypatumus, skiria į pagalbą darbuotojus gesinimui ir materialinių vertybių evakavimui;

– esant būtinumui siunčia Įstaigos atstovą dirbti priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos

gelbėjimo darbų organizavimo štabe.

Darbų organizavimas ir koordinavimas labai smarkaus vėjo, uragano atveju:

- ESV grupės nariai, gavę informaciją apie artėjantį pavojingą stichinį arba katastrofinį meteorologinį reiškinių atvyksta į grupės darbo vieta;
- informuoja darbuotojus apie rekomenduojamas ir numatomas apsaugos priemones.
(Tipinės rekomendacijos pateiktos **Plano 13 priede**);
- nurodo nutraukti visus iškrovimo darbus, sukviečia Įstaigos vadovų pasitarimą;
- vykdo pasirengimo pavojingų stichinių arba katastrofinių meteorologinių reiškinių darbus (nurodo uždaryti langus ir duris, išjungti nereikalingus elektros prietaisus, automobilių nelaikyti po medžiais ar šalia lengvų konstrukcijų, nesėdėti arti langų, sutvirtinti silpnai sutvirtintus statinius ir kt.);
- koordinuoja pasirengimo pavojingų stichinių arba katastrofinių meteorologinių reiškinių pasekmių šalinimo, gelbėjimo ir kitus neatidėliotinus darbus;
- reikalui esant organizuoja apsaugą kolektyvinės apsaugos vietose;
- apie pavojingų stichinių arba katastrofinių meteorologinių reiškinių sukeltus padarinius praneša savivaldybės administracijos Civilinės saugos specialistams;
- organizuoja pirmos medicinos pagalbos suteikimą sužeistiesiems ir, esant būtinybei, iškviečia medikus.

Darbų organizavimas ir koordinavimas pavojingos ar ypač pavojingos žmonių užkrečiamos ligos protrūkio ar epidemijos (pandemijos) atveju:

- ESV grupės nariai, gavę informaciją apie pavojingos ar ypač pavojingos žmonių užkrečiamos ligos protrūkį Įstaigoje, atvyksta į grupės darbo vieta;
- apie ypač pavojingos ligos atvejį Įstaigoje praneša Bendrajam pagalbos centrui 112 ir Nacionaliniam visuomenės sveikatos centrui;
- sukviečia Įstaigos vadovaujančių darbuotojų pasitarimą (atsakingas: ESV grupės vadovas);
- skubiai hospitalizuoja sergančius žmones, mokinius (atsakingas: ESV grupės vadovas);
- organizuoja likusių Įstaigoje žmonių medicininį patikrinimą;
- priklausomai nuo užkrečiamos ligos pobūdžio organizuoja patalpų dezinfekciją;
- diegia kitas infekcijos, epidemijos ar pandemijos kontrolės priemones pagal Nacionalinio visuomenės sveikatos centro, savivaldybės ar valstybės Operacijų vadovų nurodymus, Pasaulinės sveikatos organizacijos rekomendacijas;

– nustačius COVID-19 atvejį įstaiga vadovaujasi Kauno Aleksandro Stulginskio mokyklos pasirengimo galimam užsikrėtimui Covid-19 virusu atvejui priemonių ir veiksmų planu (COVID valdymo planas pateiktas **Plano 6 priede**).

Darbų organizavimas ir koordinavimas grasinimo įvykdyti teroro aktą (rastas sprognu, pavojinga medžiaga), teritorijos ir patalpų užteršimo pavojingomis cheminėmis medžiagomis atvejais:

- ESV grupės nariai, gavę informaciją apie ekstremalų įvykį atvyksta į grupės darbo vietą;
- apie įvykį praneša Bendrajam pagalbos centrui tel. 112 (atsakingas: pirmas, gavęs informaciją apie grasinimą arba atsakingas už informacijos priėmimą ir perdavimą);
- informuoja Įstaigos vadovą;
- skubiai iš incidento vietos ir, esant būtinumui, iš Įstaigos teritorijos, organizuoja žmonių evakavimą į susibūrimo vietą;
- perspėja ir informuoja Įstaigos darbuotojus, mokinius, lankytojus;
- atvykus policijos pareigūnams, informuoja juos apie grasinimo (pavojaus) aplinkybes, konsultuoja policijos pareigūnus apie Įstaigos ypatumus, skiria į pagalbą darbuotojus materialinių vertybių evakavimui;
- dirba incidento likvidavimo darbų organizavimo štabe.
- apie įvykį informuoja savivaldybės administracijos civilinės saugos specialistus;
- esant būtinumui organizuoja ir koordinuoja, pasekmių šalinimo, gelbėjimo ir kitus neatidėliotinus darbus;
- esant būtinumui iškviečia elektros tinklą, vandentiekio ir kitas avarines tarnybas.

Darbų organizavimas ir koordinavimas „Oro pavojaus“ atveju:

- ESV grupės nariai, išgirdę civilinės saugos signalą „**Dėmesio visiems**“ (sirenų gausmą) ir „**Oro pavojaus**“ atvyksta į grupės darbo vietą;
- vykdo pasirengimo Oro pavojui darbus (nurodo parengti priedangas uždaryti langus ir duris, išjungti nereikalingus elektros prietaisus, sutvirtinti silpnai sutvirtintus statinius ir kt.);
- duoda nurodymus darbuotojams vykdyti apsaugą kolektyvinės apsaugos vietose, kitose numatytose priedangose. (Tipinės rekomendacijos pateiktos **Plano 13 priede**); (Tikslintis pagal Kauno miesto savivaldybės kolektyvinės apsaugos statinių, skirtų laikinam gyventojų prieglobsčiui saugantis nuo žalingo aplinkos poveikio bei evakuotų gyventojų apsaugai, sąrašą.);
- organizuoja apsaugą kolektyvinės apsaugos vietose;

- koordinuoja pasirengimo Oro pavojaus pasekmių šalinimo, gelbėjimo ir kitus neatidėliotinus darbus;
- apie Oro pavojaus sukeltus padarinius praneša savivaldybės administracijos civilinės saugos specialistams;
- organizuoja pirmos medicinos pagalbos suteikimą sužeistiesiems ir, esant būtinybei, iškviečia medikus.

Darbų organizavimas ir koordinavimas Teritorijos užteršimas radioaktyviomis medžiagomis:

- ESV grupės nariai, gavę informaciją apie ekstremalių įvykių atvyksta į grupės darbo vieta;
- vykdo radiacinės saugos centro rekomendacijas;
- parengia ir patalpas kolektyviniai apsaugai nuo radiacijos;
- esant būtinumui iš Įstaigos teritorijos, organizuoja žmonių evakavimą į kolektyvinės apsaugos pastatus;
- perspėja ir informuoja Įstaigos darbuotojus, lankytojus;
- informuoja savivaldybės administracijos civilinės saugos specialistus apie esamą padėtį;
- esant būtinumui organizuoja ir koordinuoja, pasekmių šalinimo, gelbėjimo ir kitus neatidėliotinus darbus;
- esant būtinumui iškviečia elektros tinklą, vandentiekio ir kitas avarines tarnybas.

IV SKYRIUS

INFORMACIJOS APIE ĮVYKĮ GAVIMO IR PERDAVIMO TVARKA

Šiame skyriuje pateikiama informacijos perdavimo ir informacijos keitimosi tvarka apie įvykius, ekstremaliuosius įvykius ar susidariusias ekstremaliąsias situacijas su:

- a) Bendrojo pagalbos centro pareigūnais (**112**);
- b) Savivaldybės administracijos Civilinės saugos specialistais;
- c) Savivaldybės Ekstremaliųjų situacijų Operacijų centro darbo grupėmis;
- d) Priešgaisrinės gelbėjimo valdybos pareigūnais;
- e) Kitų civilinės saugos sistemos pajėgų ir suinteresuotų institucijų pareigūnais.

Už informacijos apie įvykius, ekstremalius įvykius ar susidariusias ekstremaliąsias situacijas perdavimą ir priėmimą Įstaigoje atsakinga žmogaus saugos mokytoja Virginija Virbaitienė.

Asmuo, atsakingas už informacijos priėmimą ir perdavimą valdo informaciją apie įvykusį ekstremalųjį įvykį (kaupia, registruoja, apibendrina, pateikia atsakingoms institucijoms, Įstaigos vadovui) **gresiant įvykiui, įvykio metu, reaguojant į įvykį ir šalinant įvykio pasekmes.**

Informacija apie ekstremalųjį įvykį Įstaigos teritorijoje savivaldybės administracijai perduodama kai prognozuojama, kad įvykis gali pasiekti, įvykis pasiekia arba viršija Vyriausybės patvirtintus ekstremalaus įvykio kriterijus. (TAR 2015-10-15, i. k. 2015-15200).

Informaciją apie įvykį, ekstremalųjį įvykį ar ekstremaliąją situaciją Savivaldybės administracijoje priima ir perduoda:

Savivaldybės administracijos Viešosios tvarkos skyriaus civilinės saugos ir mobilizacijos poskyrio vedėja:

Tel.: (8-37) 426016, mob.: 8 687 29307

El. paštas: raminta.jancauskaite@kaunas.lt

Kabinetas: 202

Asmuo, atsakingas už informacijos perdavimą ir priėmimą:

1. Pirminę informaciją apie įvykį Įstaigoje nedelsiant **telefonu** pateikia:

– Bendrajam pagalbos centrui, telefonu **112** (jei to nepadarė pirmas įvykį pastebėjęs asmuo).

– savivaldybės administracijos civilinės saugos specialistams.

2. Apibendrintą informaciją apie įvykį telefonu, faksu ar elektroniniu paštu pateikia:

– Savivaldybės administracijos civilinės saugos specialistams;

– Priešgaisrinei gelbėjimo valdybos Civilinės saugos skyriui (Jiems pareikalavus).

– kitiems Civilinės saugos sistemos subjektams (jiems pareikalavus):

- Savivaldybės Ekstremaliųjų situacijų komisijai;
- Savivaldybės Ekstremaliųjų situacijų operacijų centrui;
- Radiacinės saugos centrui;
- Nacionaliniam visuomenės sveikatos centrui;
- Aplinkos apsaugos agentūrai;
- Kitiems CSS subjektams.

Atsakingų institucijų ir pareigūnų, kuriems perduodama ir su kuriais keičiamasi informacija, kontaktiniai duomenys pateikti **Plano 2 priede.**

3. Pateikiami šie duomenys:

– trumpas įvykio, gresiančio ar įvykusio ekstremaliojo įvykio apibūdinimas (laikas, adresas, objektas, informacijos šaltinis, priežastys, prognozė);

– priimti sprendimai, planuojami ar atlikti pirminiai veiksmai;

– esami ir galimi pavojai Įstaigos darbuotojų, mokinių ir lankytojų gyvybei ar sveikatai, esami ir galimi pavojai Įstaigos turtui ir aplinkai;

– Įstaigoje vykdomos darbuotojų ir mokinių apsaugos priemonės, reikalingi materialiniai resursai, iškilusios problemos.

Informacijos keitimosi schema pateikta **Plano 11 priede**.

V SKYRIUS ĮSTAIGOS DARBUOTOJŲ, MOKINIŲ IR LANKYTOJŲ APSAUGA GRESIANT AR SUSIDARIUS ĮVYKIUI

Apsaugos organizavimo Įstaigoje principai.

Apsaugos priemonės	Pavojai	Sprendimus priima
Apsauga kolektyvinės apsaugos vietoje	Oro pavojus. Pavojingų medžiagų koncentracijos ar radiacijos lygio laikinas padidėjimas lauke Labai smarkus vėjas, uraganas, škvalas	Įstaigos vadovas arba jo įgaliotas asmuo
Dalinis evakavimas iš patalpų (darbuotojai ir gyventojai evakuojami į kitas patalpas ar į kitą aukštą ar į nurodytą susirinkimo vietą pastate)	Lokalus gaisras, vokus su neaiškios kilmės medžiagomis, įtartinas radinys	Gelbėjimo darbų vadovas Įstaigos vadovas arba jo įgaliotas asmuo
Pilnas (skubus) evakavimas iš pastatų (evakavimas iš vieno ar visų pastatų į numatytą susirinkimo vietą saugioje teritorijoje)	Gaisras, sprogimas (sprogimo grėsmė), kovinių nuodingų medžiagų panaudojimas. Grasėjimas įvykdyti teroro aktą, teroro aktas	Gelbėjimo darbų vadovas Įstaigos vadovas arba jo įgaliotas asmuo
Evakavimas iš teritorijos	Masiniai neramumai, kariniai veiksmai, rastas galingas sprogmuo teritorijoje, kurioje randasi Įstaiga, Pavojingų medžiagų koncentracijos ar radiacijos lygio ilgalaikis padidėjimas lauke	Savivaldybės administracijos direktorius Karo komendantas Įstaigos vadovas

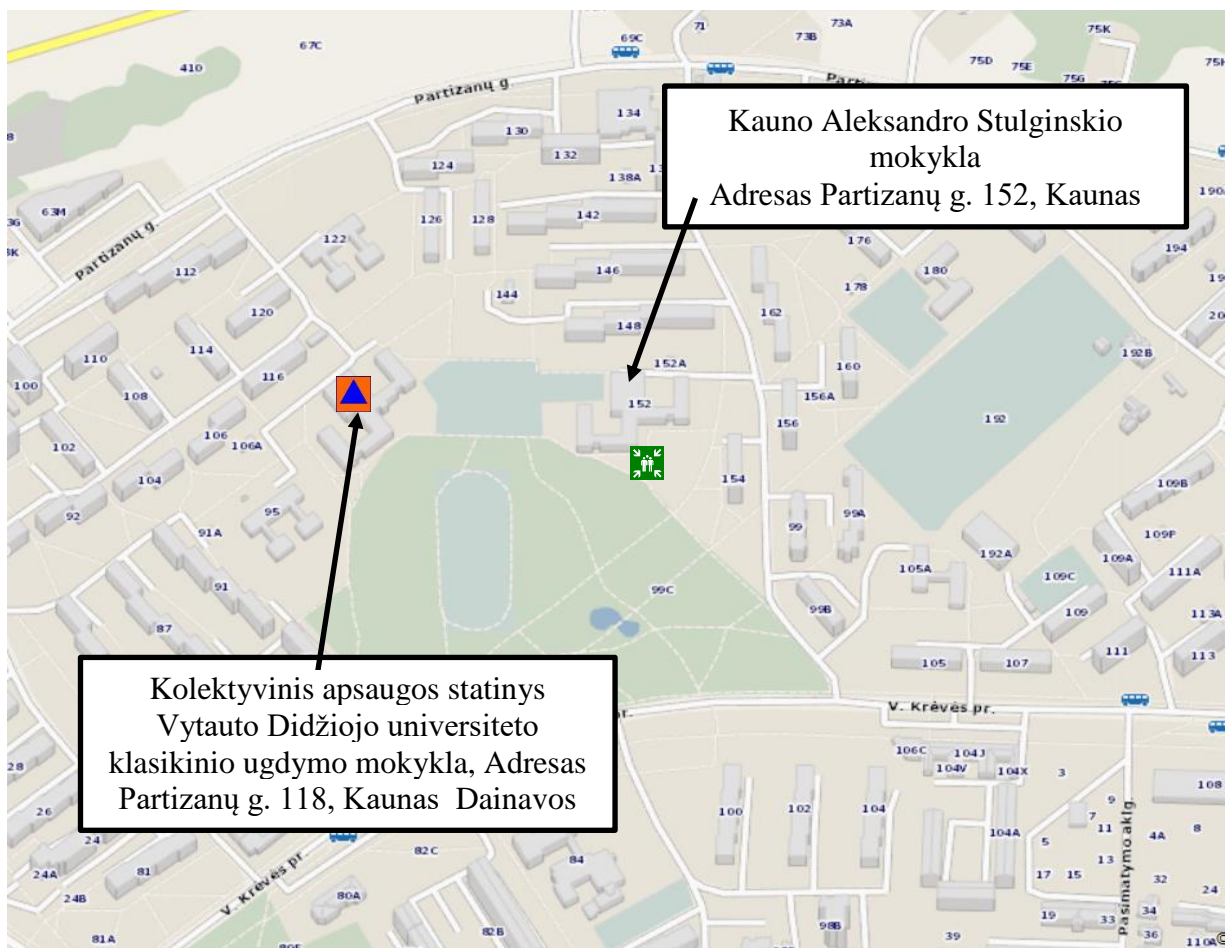
5.1. Įstaigos darbuotojų, mokinių ir lankytojų evakavimo organizavimas.

Skubus Įstaigos evakavimo organizavimas vyksta Įstaigos vadovo ar Gelbėjimo darbų vadovo sprendimu.

Skubus Įstaigos darbuotojų ir mokinių evakavimas iš **Įstaigos pastatų** vykdomas vadovaujantis šio Plano nuostatomis, Veiksmų, kilus gaisrui planu (**Plano 8 priedas**), evakuacijos iš patalpų planuose nurodytais maršrutais.

Skubus Įstaigos darbuotojų, mokinių ir lankytojų evakavimas iš **Įstaigos pastatų** vykdomas į darbuotojų susitelkimo vietą - Dainavos parką, specialiu ženklu pažymėtoje vietoje. Susitelkimo vieta pateikta **Plano 4 priede**.

Esant nepalankios oro sąlygoms mokinių evakavimas būtų vykdomas į artimiausią savivaldybės **Kolektyvinį apsaugos statinį** - Vytauto Didžiojo universiteto klasikinio ugdymo mokyklą, adresu Partizanų g. 118, Kaunas.

Įstaigos vadovo ar Gelbėjimo darbų vadovo sprendimas vykdyti darbuotojų ir mokinių evakavimą iš Įstaigos pastatų perduodamas **Plano 3.2 skyriuje** aprašyta tvarka.

Darbuotojai, išgirdę garso signalą ar žodinį nurodymą „**Skelbiamas skubus evakavimas**“:

- saugiai baigia bet kokią veiklą (uždaro langus, išjungia elektros prietaisus, uždaro, bet neužrakina duris, pasiima būtiniausius asmeninius daiktus, mokinių sąrašus);
- instruktuoja mokinius apie elgesį evakavimo maršrutuose;
- evakavimo iš pastato schemose nustatytais maršrutais išeina iš pastatų;
- grupių ir klasių mokytojai, mokytojų padėjėjos iš grupės ar klasės išeina paskutiniai, įsitikinę, kad patalpose nelieka nei vieno vaiko;
- įstaigos darbuotojai iš darbo vietos išeina paskutiniai, įsitikinę, kad patalpose

nelieka nei vieno mokinio ar lankytojo;

- administracijos ir kiti darbuotojai iš kabinetų, techninių patalpų išeina

paskutiniai, įsitikinę, kad patalpose nelieka nei vieno darbuotojo, mokinio ar lankytojo);

- visi vyksta saugiu maršrutu į susitelkimo vietą (Žalia zona šalia Įstaigos pastatų Plano 4 priedas).

- susibūrimo vietoje pagal sąrašą sutikrina auklėtinius ar pavaldžius darbuotojus;

- apie sutikrinimo rezultatus informuoja Įstaigos vadovą arba atvykusį Gelbėjimo darbų vadovą;

- vykdo kitus Įstaigos vadovų ar Gelbėjimo darbų vadovo nurodymus.

Skubus Įstaigos darbuotojų ir mokinių evakavimas iš pastato į susitelkimo vietą vykdomas:

- gaisro ar sprogimo pastatuose atveju;
- nustatčius ar įtarus, kad patalpose pasklido pavojingos nuodingos medžiagos;
- įstaigos teritorijoje aptikus radiacijos šaltinį;
- gavus pranešimą apie teroristinio išpuolio grėsmę;
- įvykus teroristiniam išpuoliui (įkaitų paėmimui);
- sugriuvus pastatams ar atskiroms pastato konstrukcijoms;
- radus sprogmenį Įstaigos patalpose ar Įstaigos teritorijoje.

Darbuotojų ir mokinių evakavimo srautus koridoriuose, laiptinėse koordinuoja pedagoginis personalas, kuris paskelbus evakavimą nedirba su mokinių grupėmis. Šio personalo veiksmams vadovauja ir užduotis paskirsto **Direktoriaus pavaduotojas ūkio reikalams**.

Kiekviename Įstaigos aukšte yra evakuacijos schemos.

Patalpų parengimą evakavimui (įvadinųjų sklendžių užsukimą, elektros energijos, šilumos tiekimo išjungimą) **organizuoja direktoriaus pavaduotojas ūkio reikalams**.

Už Įstaigos materialinių vertybių ir svarbių duomenų išsaugojimą paskelbus evakavimą atsakingi darbuotojai, kurie kasdieninėje veikloje disponuoja duomenimis ir materialinėmis vertybėmis. Esant galimybei materialinės vertybės ir svarbūs duomenys (kompiuterinės laikmenos ar dokumentų bylos išnešamos į saugią vietą.

Materialinių vertybių ir duomenų apsaugos darbus koordinuoja ESV grupės vadovas.

Evakavimo susitelkimo vietoje organizuojama evakuotų darbuotojų ir mokinių registracija.

Darbuotojų registracijos sąrašus parengia dokumentų specialistė Arnesta Grėbliūnienė. Mokinių registracijos sąrašus užpildo **mokytojai, įvykio metu dirbę su ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo grupėmis bei 1-8 klasėmis.**

Registracijos duomenys pateikiami darbuotojui, atsakingam už informacijos priėmimą ir perdavimą arba atvykusiam Gelbėjimo darbų vadovui.

Apie įvykį **mokinių tėvus (rūpintojus, globėjus)** informuoja ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo grupėmis bei 1-8 klasėmis dirbę mokytojai.

Įstaigos darbuotojų ir mokinių evakavimo organizavimas Vyriausybės ar Savivaldybės administracijos direktoriaus sprendimu.

Mokinių evakavimas savivaldybėje organizuojamas atsižvelgiant į tai, kokio lygio ekstremali situacija susiklostė atitinkamoje teritorijoje. Savivaldybės Gyventojų evakavimo ir priėmimo komisija organizuoja mokinių evakavimą, priėmimą, laikinų gyvenamųjų patalpų ir gyvybiškai būtinų paslaugų: mokinių aprūpinimas maistu, geriamuoju vandeniu, medikamentais, švariais drabužiais ir kitų, suteikimą. Kai gyventojai evakuojami iš vienos savivaldybės į kitą, gyventojų evakavimą organizuoja savivaldybės, iš kurios evakuojami gyventojai, Komisija, o gyventojų priėmimą, laikinųjų gyvenamųjų patalpų ir būtinausių paslaugų jiems suteikimą - savivaldybės, į kurią evakuojami gyventojai, Komisija.

Gyventojų evakavimui organizuoti savivaldybėje numatyti gyventojų surinkimo, tarpiniai ir priėmimo punktai. Jų struktūra ir įkūrimo vietos numatytos savivaldybės ekstremaliųjų situacijų valdymo plane.

Gyventojų surinkimo punktų paskirtis – surinkti gyventojus ir organizuoti evakavimą.

Gyventojų priėmimo punktų paskirtis – pasitikti atvykstančius gyventojus, suskirstyti juos į grupes ir palydėti iki jiems laikinai suteiktų gyvenamųjų patalpų.

Atsižvelgdamas į ekstremaliosios situacijos sukeltą pavojų gyventojų gyvybei ar sveikatai, galimą ekstremalios situacijos plitimo kryptį, savivaldybės administracijos direktorius, pasirenka gyventojų evakavimo maršrutą ir nustato, per kuriuos gyventojų surinkimo, tarpinius gyventojų evakavimo ir gyventojų priėmimo punktus bus vykdomas gyventojų evakavimas.

Įstaigos evakavimą administracijos direktoriaus sprendimu būtų vykdoma, jei:

– įstaigos teritorijai grėstų pavojingo lygio užterštumas nuodingomis medžiagomis avarijos pavojingame objekte, ar avarijos transportuojant pavojingus krovinius atveju;

– įstaigos teritorijai grėstų pavojingo lygio užterštumas radioaktyviomis medžiagomis branduolinės avarijos branduoliniuose objektuose atveju;

– aptikus galingą sprogmenį šalia Įstaigos.

Priklausomai nuo ekstremaliosios situacijos pobūdžio, Įstaigos evakavimą administracijos direktoriaus sprendimu būtų vykdoma pėsčiomis įstaigos transportu ar savivaldybės administracijos pateiktu transportu.

Evakuojamų darbuotojų ir mokinių laipinimo į autobusus vieta – Gerojo ganytojo bažnyčios automobilių aikštelė

Įstaigos vadovui tikslus evakavimo maršrutas, kryptis ir laikina apgyvendinimo vieta bus nurodyta savivaldybės administracijos direktoriaus sprendime vykdyti evakavimą.

Įstaigos vadovas, gavęs (sužinojęs iš masinių informacijos priemonių) apie Savivaldybės administracijos direktoriaus sprendimą vykdyti evakavimą iš teritorijos, kurioje yra Įstaiga, atsižvelgdamas į šio Plano nuostatas ir į esamą padėtį, nurodo:

1. Stabdyti bet kokią Įstaigos veiklą.
 2. Parengti Įstaigos pastatus ir teritoriją evakavimui (atjungti elektros, šilumos energijos, vandens, dujų tiekimą, imtis priemonių teritorijos pastatų, patalpų saugumo užtikrinimui).
 3. Organizuoti svarbių dokumentų ir materialinių vertybių evakavimą.
 4. Evakuotis į susitelkimo vietą ir atlikti darbuotojų ir mokinių registraciją.
 5. Maršrutą ir savivaldybės mokinių surinkimo punktą į kurį bus vykdomas evakavimas.
 6. Kaip, koku transportu bus vykdomas evakavimas (pėsčiomis, savivaldybės administracijos pateiktu transportu).
 7. Asmenis, atsakingus už saugų mokinių evakavimą iš pastatų ir evakavimo maršrutuose.
 8. Asmenis, atsakingus už laikinoje apgyvendinimo vietoje vykdoma mokinių registraciją.
- Įstaigos parengimo evakavimui ir darbuotojų evakavimo darbus organizuoja ir koordinuoja (nustato reikalingą personalą, telkia materialinius išteklius, renka ir perduoda informaciją) Įstaigos ESV grupė.

5.2. Aprūpinimo asmeninės apsaugos priemonėmis organizavimo tvarka

Didelių pramoninių avarių, užkrečiamųjų ligų protrūkio, epidemijos, pandemijos ar kitų nelaimių atvejais žmonėms apsaugoti yra naudojamos asmeninės apsaugos priemonės. Šių priemonių paskirtis – apsaugoti žmones nuo ligas sukeliančių virusų ar bakterijų, radioaktyviųjų, cheminių medžiagų, kad jos nepatektų į kvėpavimo takus ir ant odos.

Asmeninės apsaugos priemonės kaupiamos Įstaigoje jas įsigyjant savo lėšomis, saugant ir išduodant darbuotojams Įstaigos vadovo nurodymu.

Asmeninių apsaugos priemonių, kurios būtų naudojamos darbuotojų apsaugai ekstremaliųjų situacijų metu, minimalus rezervas yra: bus išduodami respiratoriai, medicininės kaukės.

Asmeninių apsaugos priemonių įsigijimas planuojamas Įstaigos Ekstremaliųjų situacijų prevencijos priemonių plane. Už šių priemonių įsigijimą atsakingas **Įstaigos vadovas**.

Už asmeninių apsaugos priemonių įsigijimo, išdavimo organizavimą gresiant ar susidarius ekstremaliajai situacijai atsakingas **direktoriaus pavaduotojas ūkio reikalams Aldas Ruibavičius ir už asmeninių apsaugos priemonių išdavimo organizavimą gresiant ar susidarius ekstremaliajai situacijai atsakingi mokytojai**.

Rekomendacijos kaip pasigaminti ir naudoti marlės-vatos ar vien marlės kaukę pateiktos **Plano 14 priede**. Už mokinių teisingą asmeninių apsaugos priemonių dėvėjimą atsakingi socialiniai darbuotojai.

5.3. Kolektyvinės apsaugos statiniai ir jų panaudojimo galimybės

Visų Įstaigos darbuotojų ir mokinių apsaugą priklausomai nuo ekstremaliosios situacijos pobūdžio, numatoma organizuoti esamoje sporto salėje bei bendro naudojimo erdvių patalpose.

Įstaigos darbuotojų ir mokinių apsauga **kolektyvinės apsaugos vietoje** vykdoma:

- esant „Oro pavojui“;
- esant uragano pavojui;
- esant radiacinės taršos grėsmei (vadovaujantis Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento, savivaldybės administracijos, Radiacinės saugos centro specialistų rekomendacijomis);

- esant kitoms grėsmėms (vadovaujanti civilinės saugos sistemos atsakingų institucijų rekomendacijomis):

- esant kitoms grėsmėms **Įstaigos vadovo arba savivaldybės administracijos direktoriaus sprendimu**.

Kaip patalpas parengti ir naudoti darbuotojų ir mokinių apsaugai, priklausomai nuo susidariusios ekstremaliosios situacijos, nurodo **Įstaigos vadovas**.

Už patalpų sandarinimui reikalingų medžiagų pateikimą, sandarinimo darbų organizavimą ir koordinavimą **atsakingas ESV grupės vadovas**.

Patalpų sandarinimo darbus vykdo Įstaigos darbuotojai.

Darbuotojai ir gyventojai, gavę nurodymą slėptis, saugiai baigia bet kokią veiklą ir vyksta į nurodytą kolektyvinės apsaugos vietą ir vykdo Įstaigos vadovų nurodymus.

Darbuotojų ir mokinių, atvykusių į kolektyvinės apsaugos vietą, priėmimą, laikiną apsaugą, medicinos ir kitos pagalbos teikimą organizuoja ir koordinuoja **Įstaigos ESV grupės nariai**.

Dėl ilgalaikio Įstaigos darbuotojų ir mokinių apsaugos organizavimo ir tolesnių veiksmų, **Įstaigos vadovas** kreipiasi į savivaldybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centro koordinatorių ar į miesto savivaldybės administracijos Civilinės saugos specialistus. (Kontaktai pateikti **Plano 2 priede**.)

5.4. Pirmosios pagalbos teikimo darbuotojams, mokiniams, nukentėjusiems įvykių metu, organizavimas.

Pirmoji pagalba nukentėjusiems darbuotojams ar mokiniams teikiama įvykio vietoje pagal pirmosios pagalbos suteikimo instrukciją (**Plano 18 priedas**). Pirmąją pagalbą nukentėjusiems suteiks Įstaigos pedagogai, kurie yra apmokyti ir turi tai patvirtinančius pažymėjimus. Įstaigos darbuotojams keliami reikalavimai, kad kasdieniniame darbo režime ar susidariusių įvykių, ekstremaliųjų įvykių ar ekstremaliosios situacijos atveju sugebėtų ir būtų pasirengę suteikti pirmąją medicinos pagalbą nukentėjusiems bendradarbiams ir mokiniams. Esant rimtesniam sužeidimui kviečiami medikai bendruoju pagalbos telefonu 112.

Įstaiga turi 19 pirmosios pagalbos rinkinių: vienas saugomas pas mokyklos visuomenės sveikatos biuro specialistę 113 kabinete, kiti saugomi ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo grupėse, taip pat 126 kabinete, chemijos ir fizikos 325 kabinete, darbininkų dirbtuvėse 127 kabinete.

Jei ekstremalaus įvykio Įstaigoje metu būtų daug nukentėjusių ir sužeistų, jie būtų gabenami į pirmo aukšto fojė. Pirmo aukšto fojė nukentėję būtų rūšiuojami, jiems būtų teikiama būtinoji pagalba ir iš čia vykdomas transportavimas į stacionarias gydymo įstaigas.

VI SKYRIUS

GRESIANČIŲ AR ĮVYKUSIŲ ĮVYKIŲ LIKVIDAVIMO IR JŲ PADARINIŲ ŠALINIMO ORGANIZAVIMAS IR KOORDINAVIMAS

Vadovaujantis Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos direktoriaus 2014 m. sausio 30 d. įsakymu Nr. 1-37 „Dėl Kriterijų ūkio subjektams ir kitoms įstaigoms, kurių vadovai turi organizuoti ekstremaliųjų situacijų valdymo planų rengimą, derinimą ir tvirtinimą, ir ūkio subjektams, kurių vadovai turi sudaryti ekstremaliųjų situacijų operacijų centrą, patvirtinimo“ patvirtintus Kriterijus ūkio subjektams ir kitoms įstaigoms, kurių vadovai turi organizuoti ekstremaliųjų situacijų valdymo planų rengimą, derinimą ir tvirtinimą, ir ūkio subjektams, kurių vadovai turi sudaryti ekstremaliųjų situacijų operacijų centrą, Įstaiga nesudaro Ekstremaliųjų situacijų operacijų centro bei nesteigia avarių likvidavimo darbus atliekančių padalinių, todėl, vadovaujantis Rekomendacijų 16 punktu, 6 Plano skyriaus, nerengia

Įstaigos Ekstremaliųjų situacijų valdymo grupės darbo organizavimo tvarka, veiksmų koordinavimas įvykus įvykiui, ekstremaliajam įvykiui, susidarius ekstremaliajai situacijai pateikti Plano 3 skyriuje. Atsakingų darbuotojų veiksmų, įvykus įvykiui, ekstremaliajam įvykiui, atmintinė pateikta **Plano 15 priede**. Kalendorinis veiksmų planas pateiktas **Plano 16 priede**.

VII SKYRIUS

SAVIVALDYBĖS EKSTREMALIŪJŲ SITUACIJŲ VALDYMO PLANE NURODYTŲ
UŽDUOČIŲ VYKDYMO ORGANIZAVIMAS

Kauno savivaldybės Ekstremaliųjų situacijų valdymo plane mokyklai numatyta užduotis mokyklos patalpas panaudoti kaip kolektyvinės apsaugos statinius ekstremaliųjų situacijų ir karo atvejais. Mokykloje planuojama laikinai apsaugoti (apgyvendinti) 200 **mokinių**.

Įvedus civilinės saugos ir gelbėjimo sistemos sustiprintą padėtį ar karo padėtį Lietuvoje, savivaldybės administracijos direktoriaus ar Karo komendanto sprendimu Mokykloje stabdoma veikla ir parengiamos numatytos kolektyvinės apsaugos statinio patalpos mokiniams priimti (užsandarinamos durys, ventiliacijos angos ir kitos ertmės, jos užtaisomos bet kokiomis turimomis medžiagomis: maišais su žemėmis, polietileno plėvele, lipnia juosta ir t.t.)

Rengiant Mokyklos patalpas mokinių apsaugai vadovaujama Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos direktoriaus 2015 m. gruodžio 31 d. įsakymu Nr. 1-406 patvirtintomis kolektyvinės apsaugos statinio paruošimo evakuotiems mokiniams apsaugoti rekomendacijomis. Rekomendacijos pateiktos **Plano 19 priede**.

Veiksmai, gavus iš savivaldybės administracijos direktoriaus nurodymą priklausančias (valdomas) patalpas, statinius pritaikyti mokinių kolektyvinei apsaugai:

Veiksmai	Atsakingi vykdytojai	Pastabos
Sprendimo nutraukti ugdymo procesą ir pradėti mokyklos patalpų pertvarkymo į kolektyvinės apsaugos statinius priėmimas	Savivaldybės administracijos direktorius Mokyklos vadovas	Nedelsiant gavus savivaldybės administracijos direktoriaus reikalavimą
Mokyklos patalpų parengimas kolektyvinei mokinių apsaugai	Mokyklos vadovas Mokyklos techninis ir pedagoginis personalas	Materialinį – techninį ir trūkstamą žmogiškųjų resursų aprūpinimą užtikrina savivaldybės Gyventojų evakavimo priėmimo komisija
Evakuotų mokinių priėmimas ir laikinas apgyvendinimas	Mokyklos techninis ir pedagoginis personalas	Socialinį, buitinį, medicininį mokinių aprūpinimą užtikrina savivaldybės civilinės saugos sistemos subjektai

Kolektyvinio apsaugos statinio planas su pažymėtomis gyvenamosiomis, sanitarinėmis, maitinimo, maisto ruošimo patalpomis pateiktas **Plano 6 priede**.

VIII SKYRIUS

VEIKLOS TĘSTINUMO UŽTIKRINIMAS

Veiklos sritys, kurios turėtų būti atkuriamos pirmiausia:

1. Formalusis švietimas.
2. Neformaliojo švietimo veikla.
3. Nesusijusi su švietimu veikla.

Įstaigos veiklai palaikyti reikalingi minimalūs žmogiškieji ir materialiniai ištekliai.

Įstaigos pedagoginei veiklai palaikyti reikia ne mažiau kaip 70 procentų esamų žmogiškųjų ir materialinių išteklių. Neformaliojo švietimo veiklai palaikyti reikia ne mažiau kaip 80 procentų esamų žmogiškųjų ir materialinių išteklių. Nesusijusios su švietimu veiklai palaikyti reikia ne mažiau kaip 90 procentų esamų žmogiškųjų ir materialinių išteklių.

Alternatyvi veiklos vieta Įstaigos veiklai nenumatoma.

Veiklos atnaujinimas. Pasibaigus ekstremaliajai situacijai, Įstaigos veiklos atnaujinimui būtina:

1. Atlikti teritorijos ir patalpų švarinimo darbus;
2. Pakeisti pažeistus įrengimus, įrenginius, talpas, vamzdynus, armatūrą ir suremontuoti pažeistas pastatų konstrukcijas;
3. Atstatyti pažeistus elektros, ryšių ir komunalinius tinklus;
4. Gauti valstybinės priežiūros institucijų leidimą atnaujinti Įstaigos veiklą;
5. Informuoti valstybinės priežiūros institucijas apie veiklos atnaujinimą.

Ekstremaliųjų situacijų atvejais, aprūpinimą vandeniu, elektros energija, šilumine energija organizuoja ir koordinuoja Savivaldybės administracija.

Įstaigoje ekstremaliųjų situacijų padarinių šalinimo darbus koordinuoja ir organizuoja **Įstaigos ESV grupė.**

Sanitarinio švarinimo organizavimas. Cheminio ar radiacinio Įstaigos teritorijos užterštumo atvejais, žmonių sanitarinis švarinimas atliekamas (taršos pašalinimas nuo kūno, perrengimas švariais drabužiais) Įstaigos buitinėse patalpose.

Sanitarinis švarinimas atliekamas asmeniškai ir savarankiškai kiekvieno asmens, patekusio į užterštą teritoriją.

Sanitarinio švarinimo materialinį techninį aprūpinimą organizuoja Įstaigos ESV grupės vadovas.

Nesant galimybei sanitarinį švarinimą organizuoti Įstaigos teritorijoje, sanitarinis švarinimas atliekamas Savivaldybės administracijos direktoriaus numatytose vietose, esant reikalui gali būti panaudoti ir mobilūs dezaktyvavimo punktai.

Nukentėjusių darbuotojų ir mokinių sanitarinį švarinimą organizuoja gydymo Įstaiga, į kurią gabenamas nukentėjęs darbuotojas ar lankytojas.

Aplinkos atstatymo priemonės. Priklausomai nuo ekstremalaus įvykio pobūdžio parenkamos reikalingos aplinkos atstatymo priemonės, kurių tinkamumą ir tikslingumą apsprendžia Įstaigos vadovas, esant reikalui, konsultuodamasis su atitinkamos srities specialistais.

IX SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

Plano tikslinimas, atnaujinimas.

Plano tikslinimas – plane esančios informacijos pakeitimas ir (ar) papildymas. Ilgainiui gali keistis Įstaigos darbuotojai, jų telefonų numeriai, materialinių išteklių suvestinėse, schemose pateikti duomenys ir t. t. Tikslinimo procedūra atliekama ne rečiau kaip vieną kartą per metus. Patikslinto plano kopijos (plano išrašai) išsiunčiamos į planą įtrauktoms institucijoms;

Plano atnaujinimas – procesas, kai planas yra peržiūrimas iš esmės. Jį rekomenduojama atlikti vieną kartą per 3 metus arba anksčiau, atsižvelgiant į Įstaigos civilinės saugos sistemos parengčiai užtikrinti įtaką turinčius veiksnius (pvz., įvykus įvykiui, po civilinės saugos pratybų, atsiradus naujiems pavojams, pasikeitus civilinę saugą reglamentuojantiems teisės aktams, pertvarkius ar modernizavus įrenginius, technologinius procesus ar įvykus kitiems pokyčiams, didinantiems galimų įvykių riziką ir mažinantiems darbuotojų saugumą). Plano atnaujinimai turi būti suderinti su institucijomis, įtrauktomis į planą. Patvirtinto plano kopijos (plano išrašai) išsiunčiamos į planą įtrauktoms institucijoms.

**KAUNO ALEKSANDRO
STULGINSKIO MOKYKLA**

**EKSTREMALIŲJŲ
SITUACIJŲ VALDYMO
PLANO**

PRIEDAI

**KAUNO ALEKSANDRO
STULGINSKIO MOKYKLOS
GALIMŲ PAVOJŲ IR
EKSTREMALIŲJŲ SITUACIJŲ RIZIKOS
ANALIZĖ**

RIZIKOS ANALIZĖS PERŽIŪRĖJIMO IR ATNAUJINIMO LAPAS

(Peržiūrėjimas atliekamas ne rečiau kaip kartą per trejus metus)

Peržiūrėjimo data	Kas atnaujinta	Peržiūrėjimą (atnaujinimą) atliko	Parašas

I SKYRIUS

BENDROSIOS NUOSTATOS

1.1. Rizikos analizės tikslas

Kauno Aleksandro Stulginskio mokyklos (toliau – Įstaiga), galimų pavojų ir ekstremaliųjų situacijų rizikos analizė atlikta vadovaujantis metodinėmis rekomendacijomis (toliau – Rekomendacijos), patvirtintomis Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos direktoriaus 2011 m birželio 2 d. įsakymu Nr. 1-189.

Galimų pavojų ir ekstremaliųjų situacijų rizikos analizės (toliau – rizikos analizė) tikslas – nustatyti galimus pavojus, įvertinti ekstremaliųjų situacijų rizikos (toliau – rizika) lygį ir numatyti rizikos valdymo priemones: sumažinti galimų pavojų kilimo tikimybę, galimus padarinius ir pagerinti didelės rizikos ekstremaliųjų įvykių ir ekstremaliųjų situacijų valdymo galimybes.

1.2. Rizikos analizės etapai

Rizikos analizė buvo atlikta šiais etapais:

1. Nustatyti galimi pavojai.
2. Atliktas rizikos vertinimas.
3. Nustatytas rizikos lygis ir jos priimtinumai (priimtina ar nepriimtina).

Buvo taikyti praktikoje naudojami kiekybiniai ir kokybiniai rizikos vertinimo metodai ir kriterijai.

Duomenys, gauti atlikus rizikos analizę, bus naudojami:

1. Rengiant Įstaigos Ekstremaliųjų situacijų prevencijos priemonių planą.
2. Rengiant Įstaigos Ekstremaliųjų situacijų valdymo planą.

1.2. Pagrindinės sąvokos

Rekomendacijose vartojamos sąvokos atitinka Lietuvos Respublikos civilinės saugos įstatyme (Žin., 1998, Nr. 115-3230; 2009, Nr. 159-7207) ir kituose teisės aktuose vartojamas sąvokas.

Galimų pavojų ir ekstremaliųjų situacijų rizikos analizė - tai procedūrų sistema, skirta galimų pavojų ir ekstremaliųjų situacijų rizikos šaltinių nustatymui bei įvertinimui.

Galimas pavojus - objektas ar reiškinys, esant tam tikroms aplinkybėms galintis kelti grėsmę mokinių gyvybei ar sveikatai, turtui ir (arba) aplinkai.

Rizika - tikimybė įvykio, galinčio įvykti per tam tikrą laiko tarpą, ir turėti nepageidaujamų pasekmių mokinių gyvybei ar sveikatai, turtui ir (arba) aplinkai

Rizikos lygis - tai santykinė rizikos lygio išraiška, nustatyta rizikos vertintojų bendra nuomone, kuri parodo, kiek vienas rizikos šaltinis pavojingesnis kitų atžvilgiu.

Priimtina rizika - rizikos lygis, dėl kurio nebūtina numatyti prevencijos priemonių ir jų valdymo.

Labai didelė ar didelė rizika - rizikos lygis, dėl kurio reikėtų atkreipti dėmesį ir sustiprinti pasirengimą ekstremaliosioms situacijoms bei numatyti prevencines priemones joms išvengti.

II SKYRIUS

GALIMŲ PAVOJŲ NUSTATYMAS

Galimi pavojai nustatyti remiantis moksliniais, statistiniais, istoriniais duomenimis, specialistų ir ekspertų vertinimais, Lietuvos ir kitų šalių patirtimi, analizuojamos aplinkos apžiūra, įvykių modeliavimu, taip pat Ekstremalių įvykių kriterijais, patvirtintais Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. kovo 9 d. nutarimu Nr. 241 (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2015 m. spalio 14 d. nutarimo Nr. 1063 redakcija).

Galimas pavojus suprantamas kaip galimų įvykių, ekstremaliųjų įvykių, ekstremaliųjų situacijų keliama grėsmė Įstaigos darbuotojų, mokinių gyvybei ar sveikatai, turtui ir (arba) aplinkai.

Pirmiausia nustatyti visi galimi gamtiniai ir žmogaus veiklos sukelti pavojai, kurie gali kilti Įstaigoje:

1. Dėl geografinės padėties.
2. Dėl atliekamų technologinių procesų ar gedimų.
3. Dėl darbuotojo klaidos (žmogiškasis veiksnys).
4. Dėl pastato (-ų) projektavimo, konstrukcijų ar įrenginių (fizinis veiksnys).

Toliau nustatyti pavojai, kurie gali kilti už Įstaigos ribų, bet turėti padarinių (poveikį) darbuotojų ar mokinių gyvybei ar sveikatai, turtui, aplinkai, Įstaigos veiklos tęstinumui.

Nustatyti galimi pavojai surašyti į 1 lentelę, nurodyta jų padarinių (poveikio) zona, galimas išplitimas, pateiktos jų kilimo priežastys (kodėl ir kaip jie gali kilti) užpildytos 8 lentelės 1 ir 2 skiltys.

NUSTATYTŲ GALIMŲ PAVOJŲ APIBŪDINIMAS

1 lentelė

il. Nr.	Nustatytas galimas pavojus	Nustatyto galimo pavojaus padarinių (poveikio) zona ir galimas pavojaus išplitimas	Galimo pavojaus kilimo priežastys
Pavojai, kurie gali kilti Įstaigoje			
1.	Gaisras	Įstaigos pastatai, Įstaigos teritorija	Gamtinės kilmės, žmogaus veikla
2.	Teroro aktas (įkaitų paėmimas, ginkluotas įsiveržimas)	Įstaigos pastatai, Įstaigos teritorija	Žmogaus veikla
3.	Grasėjimas įvykdyti teroro aktą (sprogmuo, pavojinga medžiaga)	Įstaigos pastatai, Įstaigos teritorija	Žmogaus veikla
4.	Pavojingos ar ypač pavojingos žmonių užkrečiamos ligos protrūkis ar epidemija	Įstaigos pastatai, darbuotojų gyvenamosios vietos	Gamtinės kilmės
5.	Įstaigos pastatų ar atskirų konstrukcijų dalinis sugriovimas	Įstaigos pastatai	Žmogaus veikla, techninis įvykis
Pavojai, kurie gali kilti už Įstaigos ribų			
6.	Oro pavojus	Įstaigos pastatai, Įstaigos teritorija	Kariniai veiksmai
7.	Labai smarkus vėjas, uraganas	Įstaigos pastatai, Įstaigos teritorija	Gamtinės kilmės
8.	Kitas gamtinis, techninis, ar socialinis įvykis	Įstaigos pastatai, Įstaigos teritorija	Gamtinės kilmės, žmogaus veikla
9.	Teritorijos ir patalpų užteršimas radioaktyviomis ar pavojingomis cheminėmis medžiagomis	Įstaigos pastatai,	Techninė avarija pavojingame objekte „Achema“ ar transportuojant pavojingą krovinį
10.	Elektros energijos tiekimo nutraukimas	Įstaigos pastatai	Techninio pobūdžio avarija elektros tinkluose
11.	Geriamojo vandens tiekimo nutraukimas	Įstaigos pastatai	Techninio pobūdžio avarija komunaliniuose tinkluose

III SKYRIUS

RIZIKOS VERTINIMAS

Šiame etape analizuojama nustatytų galimų pavojų tikimybė ir galimi padariniai (poveikis). Kiekvieno nustatyto galimo pavojaus tikimybė (T) vertinama balais pagal Rekomendacijose pateiktus galimo pavojaus tikimybės įvertinimo kriterijus (2 lentelė). Galimo pavojaus tikimybės vertinimas balais įrašomas į 8 lentelės 3 skiltį.

GALIMO PAVOJAUS TIKIMYBĖS (T) ĮVERTINIMO KRITERIJAI

2 lentelė

Galimo pavojaus tikimybės (T) įvertinimas	Galimo pavojaus tikimybės lygis	Vertinimo balai
Gali įvykti dažniau negu kartą per metus	labai didelė tikimybė	5
Gali įvykti kartą per 1–10 metų	didelė tikimybė	4
Gali įvykti kartą per 10–50 metų	vidutinė tikimybė	3
Gali įvykti kartą per 50–100 metų	maža tikimybė	2
Gali įvykti rečiau negu kartą per 100 metų	labai maža tikimybė	1

Nustačius galimo pavojaus tikimybę (T), analizuojami jo padariniai (poveikis) (P) Įstaigai

1. Darbuotojų, mokinių gyvybei ir sveikatai (P1).
2. Turtui ir aplinkai (P2).
3. Veiklos tęstinumui (P3).

Nustatomas galimas nukentėjusiųjų: žuvusiųjų, sužeistųjų, evakuotinių darbuotojų, mokinių skaičius. Šie duomenys įrašomi į 3 lentelės 2 skiltį.

Nustatomi ir 4 bei 5 lentelėse aprašomi:

1. Galimi padariniai (poveikis) turtui ir numatomi nuostoliai.
2. Galima aplinkos tarša, galimi padariniai (poveikis) aplinkai ir numatomi nuostoliai.

Įvertinami ir 6 lentelėje aprašomi galimi padariniai (poveikis) Įstaigos veiklos tęstinumui, numatoma galimų padarinių (poveikio) trukmė.

**GALIMŲ PAVOJŲ PADARINIAI (POVEIKIS) DARBUOTOJŲ GYVYBEI IR
SVEIKATAI (P1)**

3 lentelė

Nustatytas galimas pavojus	Galimų nukentėti darbuotojų ir mokinių skaičius (žuvusiųjų ir (ar) sužeistųjų, ir (ar) evakuotinių darbuotojų ir mokinių)
Pavojai, kurie gali kilti Įstaigoje	
Gaisras	Žuvo ne daugiau kaip 5 darbuotojai ar mokiniai ir (ar) sužalota nuo 5 iki 10 darbuotojų ar mokinių, ir (ar) nuo 50 iki 100 darbuotojų ar mokinių evakuota
Teroro aktas (įkaitų paėmimas, ginkluotas įsiveržimas)	Sužaloti 1–5 darbuotojai ar mokiniai ir (ar) iki 50 darbuotojų ar mokinių evakuota
Grasėjimas įvykdyti teroro aktą (sprogmuo, pavojinga medžiaga)	Žuvo ne daugiau kaip 5 darbuotojai ar mokiniai ir (ar) sužalota nuo 5 iki 10 darbuotojų ar mokinių, ir (ar) nuo 50 iki 100 darbuotojų ar mokinių evakuota
Pavojingos ar ypač pavojingos žmonių užkrečiamos ligos protrūkis ar epidemija	Žuvo ne daugiau kaip 5 darbuotojai ar mokiniai ir (ar) sužalota nuo 5 iki 10 darbuotojų ar mokinių, ir (ar) nuo 50 iki 100 darbuotojų ar mokinių evakuota
Įstaigos pastato ar atskirų konstrukcijų dalinis sugriovimas	Sužaloti 1–5 darbuotojai ar mokiniai ir (ar) iki 50 darbuotojų ar mokinių evakuota
Pavojai, kurie gali kilti už Įstaigos ribų	
Oro pavojus	Sužaloti 1–5 darbuotojai ar mokiniai ir (ar) iki 50 darbuotojų ar mokinių evakuota
Labai smarkus vėjas, uraganas	Žuvusiųjų, sužeistųjų nėra ir (ar) darbuotojų ar mokinių evakuoti nereikia
Kitas gamtinis, techninis, ar socialinis įvykis	Žuvusiųjų, sužeistųjų nėra ir (ar) darbuotojų ar mokinių evakuoti nereikia
Teritorijos ir patalpų užteršimas radioaktyviomis ar pavojingomis cheminėmis medžiagomis	Sužaloti 1–5 darbuotojai ar mokiniai ir (ar) iki 50 darbuotojų ar mokinių evakuota
Elektros energijos tiekimo nutraukimas	Žuvusiųjų, sužeistųjų nėra ir (ar) darbuotojų ar mokinių evakuoti nereikia
Geriamojo vandens tiekimo nutraukimas	Žuvusiųjų, sužeistųjų nėra ir (ar) darbuotojų ar mokinių evakuoti nereikia

GALIMŲ PAVOJŲ PADARINIAI (POVEIKIS) TURTUI (P2)

4 lentelė

Nustatytas galimas pavojus	Galimi padariniai (poveikis) turtui	Numatomi nuostoliai
Pavojai, kurie gali kilti Įstaigoje		
Gaisras	Sugriautos pastato konstrukcijos, aplietos patalpos, sunaikintas, sugadintas inventoriųs	Įstaigai – nuo 30 iki 40 proc. turto vertės
Teroro aktas (įkaitų paėmimas, ginkluotas įsiveržimas)	Sugadintas inventoriųs likviduojant teroro akto pasekmes	Įstaigai – mažiau nei 5 proc. turto vertės
Grasvinimas įvykdyti teroro aktą (sprogmuo, pavojinga medžiaga)	Sugadintas inventoriųs vykdant sprogmens, pavojingos medžiagos paiešką	Įstaigai – mažiau nei 5 proc. turto vertės
Pavojingos ar ypač pavojingos žmonių užkrečiamos ligos protrūkis ar epidemija	Sugadintas inventoriųs atliekant patalpų dezinfekciją	Įstaigai – mažiau nei 5 proc. turto vertės
Įstaigos pastato ar atskirų konstrukcijų dalinis sugriovimas	Sugriautos pastato konstrukcijos sunaikintas, sugadintas inventoriųs	Įstaigai – nuo 5 iki 10 proc. turto vertės
Pavojai, kurie gali kilti už Įstaigos ribų		
Oro pavojus	Sugriautos pastato konstrukcijos sunaikintas, sugadintas inventoriųs	Įstaigai – nuo 5 iki 10 proc. turto vertės
Labai smarkus vėjas, uraganas	Sugriautos pastato konstrukcijos sunaikintas, sugadintas inventoriųs	Įstaigai – nuo 5 iki 10 proc. turto vertės
Kitas gamtinis, techninis, ar socialinis įvykis	Sugriautos pastato konstrukcijos sunaikintas, sugadintas inventoriųs	Įstaigai – mažiau nei 5 proc. turto vertės
Teritorijos ir patalpų užteršimas radioaktyviomis ar pavojingomis cheminėmis medžiagomis	Sugadintas inventoriųs atliekant patalpų valymą	Įstaigai – nuo 5 iki 10 proc. turto vertės
Elektros energijos tiekimo nutraukimas	Sugadintas inventoriųs	Įstaigai – mažiau nei 5 proc. turto vertės

Geriamojo vandens tiekimo nutraukimas	Poveikio turtui nėra	Įstaigai– mažiau nei 5 proc. turto vertės
---------------------------------------	----------------------	---

GALIMŲ PAVOJŲ PADARINIAI (POVEIKIS) APLINKAI (P2)

5 lentelė

Nustatytas galimas pavojus	Galima oro tarša	Galima paviršinio ir (ar) požeminio vandens tarša	Galima grunto tarša	Galimi padariniai (poveikis) gamtinei aplinkai	Numatomi nuostoliai
1	2	3	4	5	6
Pavojai, kurie gali kilti Įstaigoje					
Gaisras	Nežymi	Nėra	Nėra	Nežymus	Įstaigai mažiau nei 5 proc. turto vertės
Teroro aktas (įkaitų paėmimas, ginkluotas įsiveržimas)	Nėra	Nėra	Nėra	Nėra	Įstaigai mažiau nei 5 proc. turto vertės
Grasinimas įvykdyti teroro aktą (sprogmuo, pavojinga medžiaga)	Nėra	Nėra	Nėra	Nėra	Įstaigai mažiau nei 5 proc. turto vertės
Pavojingos ar ypač pavojingos žmonių užkrečiamos ligos protrūkis ar epidemija	Nėra	Nėra	Nėra	Nėra	Įstaigai mažiau nei 5 proc. turto vertės
Įstaigos pastato ar atskirų konstrukcijų dalinis sugriovimas	Nėra	Nėra	Nėra	Nėra	Įstaigai mažiau nei 5 proc. turto vertės
Pavojai, kurie gali kilti už Įstaigos ribų					
Oro pavojus	Taip	Nėra	Taip	Medžių, augalų sužalojimas, sunaikinimas	daugiau kaip 40 proc. turto vertės
Labai smarkus vėjas, uraganas	Nėra	Nėra	Nėra	Medžių, augalų sužalojimas, sunaikinimas	Įstaigai mažiau nei 5 proc. turto vertės
Kitas gamtinis, techninis, ar socialinis įvykis	Nėra	Nėra	Nėra	Medžių, augalų sužalojimas, sunaikinimas	Įstaigai mažiau nei 5 proc. turto vertės

Nustatytas galimas pavojus	Galima oro tarša	Galima paviršinio ir (ar) požeminio vandens tarša	Galima grunto tarša	Galimi padariniai (poveikis) gamtinei aplinkai	Numatomi nuostoliai
Teritorijos ir patalpų užteršimas radioaktyviomis ar pavojingomis cheminėmis medžiagomis	Taip	Nėra	Nežymus	Augalijos sužalojimas, sunaikinimas	Įstaigai mažiau nei 5 proc. turto vertės
Elektros energijos tiekimo nutraukimas	Nėra	Nežymus	Nežymi	Nežymi	Įstaigai mažiau nei 5 proc. turto vertės
Geriamojo vandens tiekimo nutraukimas	Nėra	Nėra	Nėra	Nėra	Įstaigai mažiau nei 5 proc. turto vertės

GALIMŲ PAVOJŲ PADARINIAI (POVEIKIS) VEIKLOS TĘSTINUMUI (P3)

6 lentelė

Nustatytas galimas pavojus	Galimi padariniai (poveikis) veiklos tęstinumui	Galimų padarinių (poveikio) trukmė (valandomis arba paromis)
1	2	3
Pavojai, kurie gali kilti Įstaigoje		
Gaisras	Sutrikdomas pedagoginės administracinis, ūkinės veiklos darbas	Kai veikla sutrikdoma daugiau kaip 30 parų
Teroro aktas (įkaitų paėmimas, ginkluotas įsiveržimas)	Nutraukiamas pedagoginės, administracinis, ūkinės veiklos darbas	Kai veikla sutrikdoma nuo 1 iki 3 parų
Grasinimas įvykdyti teroro aktą (sprogmuo, pavojinga medžiaga)	Nutraukiamas pedagoginės, administracinis, ūkinės veiklos darbas	Kai veikla sutrikdoma nuo 6 iki 24 valandų
Pavojingos ar ypač pavojingos žmonių	Sutrikdomas pedagoginės administracinis, ūkinės veiklos	Kai veikla sutrikdoma nuo 6 iki 24 valandų

užkrečiamos ligos protrūkis ar epidemija	darbas	
Įstaigos pastato ar atskirų konstrukcijų dalinis sugriovimas	Sutrikdomas pedagoginės administracinis, ūkinės veiklos darbas	Kai veikla sutrikdoma nuo 6 iki 24 valandų
Pavojai, kurie gali kilti už Įstaigos ribų		
Oro pavojus	Sutrikdomas pedagoginės administracinis, ūkinės veiklos darbas	Kai veikla sutrikdoma nuo 1 iki 3 parų
Labai smarkus vėjas, uraganas	Sutrikdomas pedagoginės administracinis, ūkinės veiklos darbas	Kai veikla sutrikdoma nuo 1 iki 3 parų
Kitas gamtinis, techninis, ar socialinis įvykis	Sutrikdomas pedagoginės administracinis, ūkinės veiklos darbas	Kai veikla sutrikdoma iki 6 valandų
Teritorijos ir patalpų užteršimas radioaktyviomis ar pavojingomis cheminėmis medžiagomis	Nutraukiamas pedagoginės, administracinis, ūkinės veiklos darbas	Kai veikla sutrikdoma nuo 6 iki 24 valandų
Elektros energijos tiekimo nutraukimas	Nutraukiamas pedagoginės, administracinis, ūkinės veiklos darbas	Kai veikla sutrikdoma iki 6 valandų
Geriamojo vandens tiekimo nutraukimas	Sutrikdomas pedagoginės administracinis, ūkinės veiklos darbas	Kai veikla sutrikdoma iki 6 val.

Kiekvieno galimo pavojaus padariniai (poveikis) (P1, P2, P3) įvertinami balais pagal 7 lentelėje pateiktus įvertinimo kriterijus. Balai surašomi į 8 lentelės 4, 5, 6 skiltis.

Galimi padariniai (poveikis) turtui ir aplinkai vertinami balais, atsižvelgiant į 4 ir 5 lentelėse numatomus nuostolius (4 ir 5 lentelėse nurodyti nuostoliai sumuojami).

GALIMŲ PADARINIŲ (POVEIKIO) (P) ĮVERTINIMO KRITERIJAI

7 lentelė

Galimų padarinių (poveikio) mokinių gyvybei ir sveikatai (P1) įvertinimas	Galimų padarinių (poveikio) lygis	Vertinimo balai
Žuvusiųjų, sužeistųjų nėra ir (ar) darbuotojų ar mokinių evakuoti nereikia	nereikšmingas	1
Sužaloti 1–5 darbuotojai ar gyventojai ir (ar) iki 50 darbuotojų ar mokinių evakuota	ribotas	2
Žuvo ne daugiau kaip 5 darbuotojai ar gyventojai ir (ar) sužalota nuo 5 iki 10 darbuotojų ar mokinių, ir (ar) nuo 50 iki 100 darbuotojų ar mokinių evakuota	didelis	3
Žuvo ne daugiau kaip 20 darbuotojų ar mokinių ir (ar) nuo 10 iki 50 darbuotojų ar mokinių sunkiai sužalota, ir (ar) nuo 100 iki 200 darbuotojų ar mokinių evakuota	labai didelis	4
Žuvo daugiau nei 20 darbuotojų ar mokinių ir (ar) sužalota daugiau nei 50 darbuotojų ar mokinių, ir (ar) daugiau kaip 200 darbuotojų ar mokinių evakuota	katastrofinis	5

7 lentelė (tęsinys)

Galimų padarinių (poveikio) turtui ir aplinkai (P2) įvertinimas	Galimų padarinių (poveikio) lygis	Vertinimo balai
Įstaigai – mažiau nei 5 proc. turto vertės	nereikšmingas	1
Įstaigai – nuo 5 iki 10 proc. turto vertės	ribotas	2
Įstaigai – nuo 10 iki 30 proc. turto vertės	didelis	3
Įstaigai – nuo 30 iki 40 proc. turto vertės	labai didelis	4
Įstaigai – daugiau kaip 40 proc. turto vertės	katastrofinis	5

7 lentelė (tęsinys)

Galimų padarinių (poveikio) veiklos tęstinumui (P3) įvertinimas	Galimų padarinių (poveikio) lygis	Vertinimo balai
Kai veikla sutrikdoma iki 6 valandų	nereikšmingas	1
Kai veikla sutrikdoma nuo 6 iki 24 valandų	ribotas	2
Kai veikla sutrikdoma nuo 1 iki 3 parų	didelis	3

Kai veikla sutrikdoma nuo 3 iki 30 parų	labai didelis	4
Kai veikla sutrikdoma daugiau kaip 30 parų	katastrofinis	5

GALIMŲ PAVOJŲ RIZIKOS ĮVERTINIMAS

8 lentelė

Galimas pavojus	Galimo pavojaus tikimybės (T) įvertinimas balais	Galimų padarinių (poveikio) (P) įvertinimas balais			Rizikos lygio (R) nustatymas			Bendras rizikos lygis (R) R=R1+R2+R3
		Galimi padariniai (poveikis) gyvybei ir sveikatai (P1)	Galimi padariniai (poveikis) turtui ir aplinkai (P2)	Galimi padariniai (poveikis) veiklos tęstinumui (P3)	Galimo pavojaus rizikos gyvybei ir sveikatai lygis (R1) $R1=TxP1$	Galimo pavojaus rizikos turtui ir aplinkai lygis (R2) $R2=TxP2$	Galimo pavojaus rizikos veiklos tęstinumui lygis (R3) $R3=TxP3$	
2	3	4	5	6	7	8	9	10
Pavojai, kurie gali kilti Įstaigoje								
Gaisras	3	3	4	5	9 didelė	12 didelė	15 labai didelė	36 labai didelė
Teroro aktas (įkaitų paėmimas, ginkluotas įsiveržimas)	1	2	1	3	2 priimtina	1 priimtina	3 priimtina	6 priimtina

Ekstremaliųjų situacijų valdymo planas

Grasinimas įvykdyti teroro akta (sprogmuo, pavojinga medžiaga)	3	3	1	2	9 didelė	3 priimtina	6 vidutinė	18 didelė
Pavojingos ar ypač pavojingos žmonių užkrečiamos ligos protrūkis ar epidemija	3	3	1	2	9 didelė	3 priimtina	6 vidutinė	18 didelė
Įstaigos pastato ar atskirų konstrukcijų dalinis sugriovimas	1	2	2	2	2 priimtina	2 priimtina	2 priimtina	6 priimtina
Pavojai, kurie gali kilti už Įstaigos ribų								
Oro pavojus	3	3	4	4	9 didelė	12 didelė	12 didelė	33 didelė
Labai smarkus vėjas, uraganas	3	1	2	3	3 vidutinė	6 vidutinė	9 didelė	18 didelė
Kitas gamtinis, techninis, ar socialinis įvykis	4	1	1	2	4 vidutinė	4 vidutinė	8 vidutinė	16 vidutinė
Teritorijos ir patalpų užteršimas pavojingomis cheminėmis medžiagomis	3	2	1	3	6 vidutinė	3 vidutinė	9 didelė	18 didelė

Teritorijos ir patalpų užteršimas radioaktyviomis medžiagomis	3	1	1	2	3 priimtina	3 priimtina	6 vidutinė	12 vidutinė
Elektros energijos tiekimo nutraukimas	2	1	1	1	2 priimtina	2 priimtina	2 priimtina	6 priimtina
Geriamojo vandens tiekimo nutraukimas	2	1	1	1	2 priimtina	2 priimtina	2 priimtina	6 priimtina

IV SKYRIUS

RIZIKOS LYGIO IR JOS PRIIMTINUMO NUSTATYMAS

Nustatytų galimų pavojų rizikos lygis apskaičiuotas pagal formulę $R=TxP$ (R – rizika, T – tikimybė, P – padariniai (poveikis)). Gautos reikšmės įrašytos į 8 lentelės 7, 8 ir 9 skiltis:

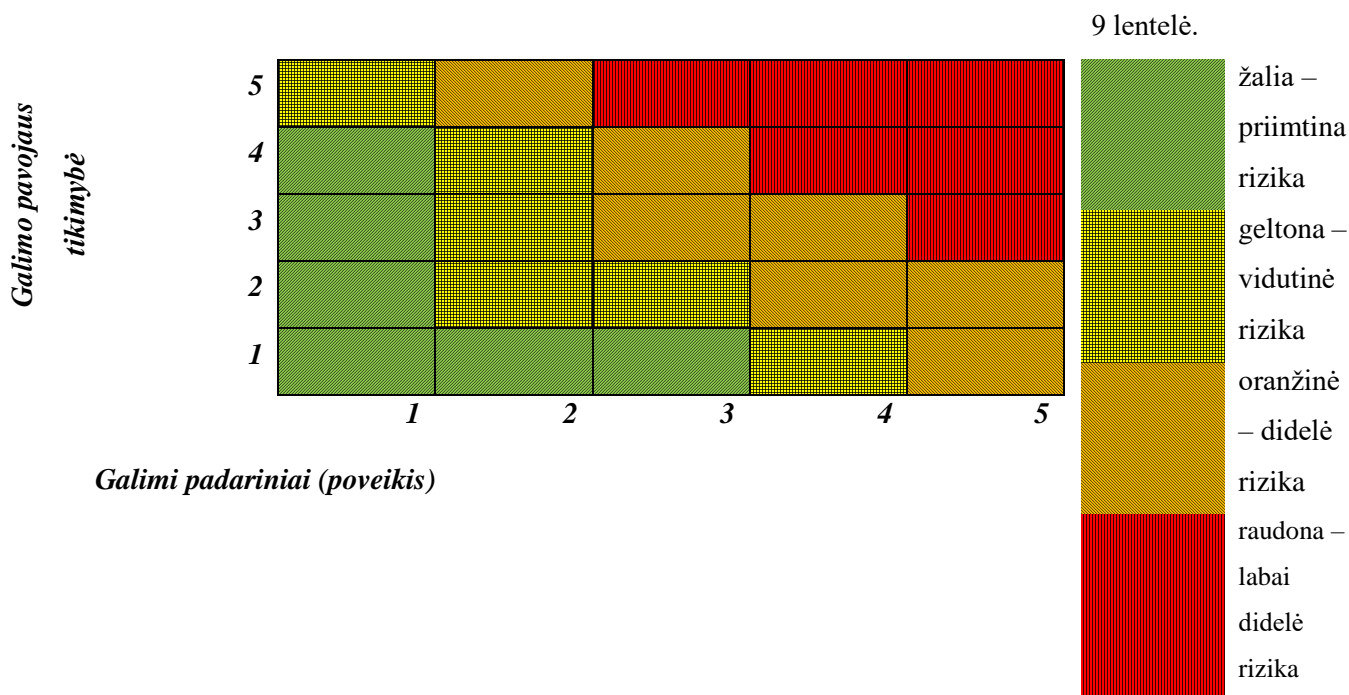
1. Galimo pavojaus rizikos darbuotojų ir mokinių gyvybei ir sveikatai lygis (R1).
2. Galimo pavojaus rizikos turtui ir aplinkai lygis (R2).
3. Galimo pavojaus rizikos veiklos tęstinumui lygis (R3).

Naudojantis 9 lentele, pagal nustatytų galimų pavojų tikimybės (T) ir galimų padarinių (poveikio) (P) balus (8 lentelės 3, 4, 5 ir 6 skiltys) nustatytas kiekvieno galimo pavojaus rizikos (R1, R2, R3) lygis: labai didelis, didelis, vidutinis arba priimtinas, kuris įrašytas į 8 lentelės 7, 8, 9 skiltis.

8 lentelės 10 skiltyje įrašytas bendras rizikos lygis, kuris gautas sudėjus R1, R2 ir R3 reikšmes. Šie duomenys panaudoti sudarant Įstaigos galimų pavojų sąrašą prioriteto tvarka pagal jų rizikos lygį.(10 lentelė) Galimais pavojais prioriteto tvarka laikomi:

1. Pavojai, kurie sukelia didelius padarinius (poveikį) ir yra didelės tikimybės.
2. Pavojai, kurie sukelia didelius padarinius (poveikį).
3. Pavojai, kurie yra didelės tikimybės.
4. Visi kiti pavojai bendro rizikos lygio mažėjimo tvarka.

RIZIKOS LYGIO (R) NUSTATYMAS

GALIMŲ PAVOJŲ SĄRAŠAS PRIORITETO TVARKA PAGAL JŲ RIZIKOS LYGĮ

10 lentelė

Galimas pavojus	Galimo pavojaus tikimybės (T) įvertinimas balais	Bendras rizikos lygis (R)
Pavojai, kurie sukelia didelius padarinius (poveikį) ir yra didelės tikimybės		
Gaisras	3	Labai didelis
Oro pavojus	3	Didelės
Labai smarkus vėjas, uraganas	3	Didelis
Grasvinimas įvykdyti teroro aktą (sprogmuo, pavojinga medžiaga)	3	Didelis
Pavojingos ar ypač pavojingos žmonių užkrečiamos ligos protrūkis ar epidemija	3	Didelis
Teritorijos ir patalpų užteršimas radioaktyviomis ar pavojingomis cheminėmis medžiagomis	3	Didelis

Pavojai, kurie yra didelės tikimybės		
Kitas gamtinis, techninis, ar socialinis įvykis	4	Vidutinis
Visi kiti pavojai bendro rizikos lygio mažėjimo tvarka		
Elektros energijos tiekimo nutraukimas	2	Priimtinas
Geriamojo vandens tiekimo nutraukimas	2	Priimtinas
Teroro aktas (įkaitų paėmimas, ginkluotas įsiveržimas)	1	Priimtinas
Įstaigos pastato ar atskirų konstrukcijų dalinis sugriovimas	1	Priimtinas

V SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

Pavojams, kuriems nustatyta **labai didelę, didelę ar vidutinę riziką**:

1. Gaisras;
2. Oro pavojus;
3. Labai smarkus vėjas, uraganas;
4. Grasinimas įvykdyti teroro aktą (sprogmuo, pavojinga medžiaga);
5. Pavojingos ar ypač pavojingos žmonių užkrečiamos ligos protrūkis ar epidemija;
6. Teritorijos ir patalpų užteršimas radioaktyviomis ar pavojingomis cheminėmis medžiagomis;
7. Kitas gamtinis, techninis, ar socialinis įvykis.

Šių galimų pavojų rizikos mažinimo priemonės numatytos Įstaigos **Ekstremaliųjų situacijų prevencijos priemonių plane**.

Šios priemonės:

- Mažina galimo pavojaus tikimybę ir (ar) galimus padarinius (poveikį).
- Gerina Įstaigos pasirengimą reaguoti ir likviduoti įvykius ir šalinti jų padarinius.
- Didina Įstaigos, darbuotojų, mokinių saugumą gresiant ar įvykus įvykiams.

Pavojai, kuriems nustatyta labai didelę ar didelę riziką:

1. Gaisras;

2. Oro pavojus;
3. Labai smarkus vėjas, uraganas;
4. Grasinimas įvykdyti teroro aktą (sprogmuo, pavojinga medžiaga);
5. Pavojingos ar ypač pavojingos žmonių užkrečiamos ligos protrūkis ar epidemija;
6. Teritorijos ir patalpų užteršimas radioaktyviomis ar pavojingomis cheminėmis medžiagomis;

Šių galimų pavojų valdymas aprašytas Įstaigos **Ekstremaliųjų situacijų valdymo plane**.

Pavojai, kuriems nustatyta **priimtina riziką**, galimų pavojų prevencijos priemonės ir jų valdymas nenumatytas, tačiau jie pakartotinai bus įvertinti rizikos analizės peržiūros metu.

Rizikos analizė peržiūrima ir prireikus atnaujinama ne rečiau kaip kartą per trejus metus arba atsiradus naujiems pavojams, pasikeitus civilinę saugą reglamentuojantiems teisės aktams, pertvarkius ar modernizavus įrenginius, technologinius procesus ar įvykus kitiems pokyčiams, didinantiems pavojų ar ekstremaliųjų situacijų riziką ir mažinantiems auklėtinių, darbuotojų, mokinių saugumą.

**CIVILINĖS SAUGOS SISTEMOS PAJĖGŲ, SAVIVALDYBĖS ESK, ESOC, CS
DARBUOTOJŲ
KONTAKTINIAI DUOMENYS**

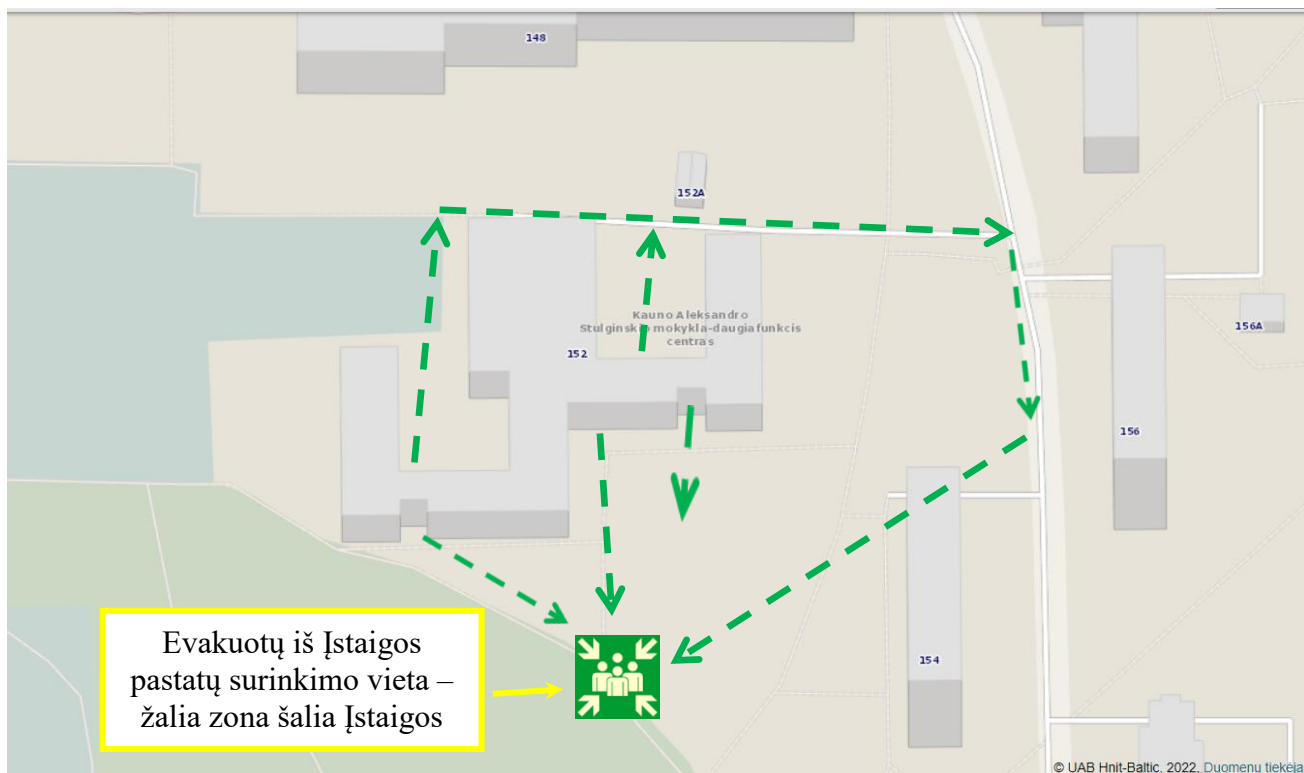
SUBJEKTO PAVADINIMAS	KONTAKTAI
Bendrasis pagalbos centras	112
Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento Situacijų koordinavimo skyrius	(8 5) 271 7513 faksas (8 5) 271 7511 sks@vpgt.lt
Radiacinės saugos centras Kalvarijų g. 153, LT-08221 Vilnius	Tel.: (8~5) 2361936, Faksas: (8~5) 2763633, el. paštas: rsc@Trsc.lt
Ekstremaliųjų sveikatai situacijų centras Didžioji g. 7, Vilnius LT-01128	Tel.: (8 5) 261 9888 Faksas: (8 5) 231 4436 el. paštas: essc@sam.lt Budintis specialistas poilsio laiku tel. (8 5) 261 9888
Kauno priešgaisrinė gelbėjimo valdyba	Nemuno g. 2-1, LT - 44294, Kaunas tel. (8-37) 37 23 37, 8 37 372301; faks. (8-37) 37 23 39 el. p. kaunas.pgv@vpgt.lt
Kauno m. civilinės saugos sistemos subjektai	
Savivaldybės administracijos direktorius ESK pirmininkas	Laisvės al. 96, Kaunas 202 kab., tel. (8 37) 42 26 31 El. paštas: administracijos.direktorius@kaunas.lt
Savivaldybės Ekstremaliųjų situacijų operacijų centro koordinatorius	Administracijos direktoriaus pavaduotojas Laisvės al. 96, Kaunas 205 kab., tel. (8 37) 24 02 05 El. paštas: dir.pav.keras@kaunas.lt
Savivaldybės civilinė saugos ir mobilizacijos poskyrio darbuotojai	Poskyrio vedėja Raminta Jančauskaitė raminta.jancauskaite@kaunas.lt (8 37) 42 60 16
Civilinės saugos poskyrio budintis	<u>8 687 29 307</u>
Bendrasis pagalbos centras	112
AB „ESO“ Elektros tinklų avarinė tarnyba	1802
UAB „KAUNO VANDENYS“ Avarinė tarnyba	<u>(8 800) 20 000</u> avarine.tarnyba@kaunovandenys.lt
Nacionalinio visuomenės sveikatos centro Kauno departamentas	Tel. (8 3) 733 1684 Mob. tel. +37067653401 El. p. kristina.mikalauskiene@nvsc.lt

**KAUNO ALEKSANDRO STULGINSKIO MOKYKLOS
MATERIALINIŲ IŠTEKLIŲ ŽINYNAS**

Eil. Nr.	Materialinis išteklius	Kiekis	Techniniai duomenys	Valdytojas	Pavojus, į kurį atsižvelgiant numatyti materialiniai ištekliai
1	2	3	4	5	7
	Lengvasis automobilis	0		Įstaigos vadovas	Evakavimas iš teritorijos
	Krovininis automobilis	0		Įstaigos vadovas	Evakavimas iš teritorijos
	Autobusas	0		Įstaigos vadovas	Evakavimas iš teritorijos
	Milteliniai gesintuvai	28	Milteliniai	Direktoriaus pavaduotojas ūkiui	Gaisras
	Angliarūgštiniai gesintuvai	0	Angliarūgštiniai	Direktoriaus pavaduotojas ūkiui	Gaisras
	Dujokaukės	0		Direktoriaus pavaduotojas ūkiui	Cheminis užterštumas
	Respiratoriai	0	FFP2	Direktoriaus pavaduotojas ūkiui	Radiacinis užterštumas
	Medicininės kaukės	500	Medicininės	Direktoriaus pavaduotojas ūkiui	Užkrečiamosios ligos protrūkis
	Neštuvai	1	Medžiaginis	Direktoriaus pavaduotojas ūkiui	Kitas gamtinis, techninis, ar socialinis įvykis
	Pirmosios pagalbos rinkiniai	19	medicininis	Direktoriaus pavaduotojas ugdymui	Kitas gamtinis, techninis, ar socialinis įvykis
	Kastuvai	5	sodo	Ūkio darbuotojas	Kitas gamtinis, techninis, ar socialinis įvykis
	Prožektorius	3	buitinis	Ūkio darbuotojas	Kitas gamtinis, techninis, ar socialinis įvykis
	Kopėčios	2	metalinės	Ūkio darbuotojas	Kitas gamtinis, techninis, ar socialinis įvykis
	Laužtuvai	3	metalinis	Ūkio darbuotojas	Kitas gamtinis, techninis, ar socialinis įvykis
	Elektros generatorius	0		Ūkio darbuotojas	Elektros tiekimo nutrukimas
	Elektriniai šildytuvai(radiatoriai)	10		Ūkio darbuotojas	Šildymo sistemos gedimai
	AAP, darbo rūbai	0	medžiaginiai	Ūkio darbuotojas	Užkrečiamosios ligos protrūkis, cheminis užterštumas.

Materialiųjų išteklių valdytojas direktoriaus pavaduotojas ūkio reikalams Aldas Ruibavičius te. 869974484

KAUNO ALEKSANDRO STULGINSKIO MOKYKLOS TERITORIJOS PLANAS IR EVAKAVIMO SCHEMA

Žymėjimas

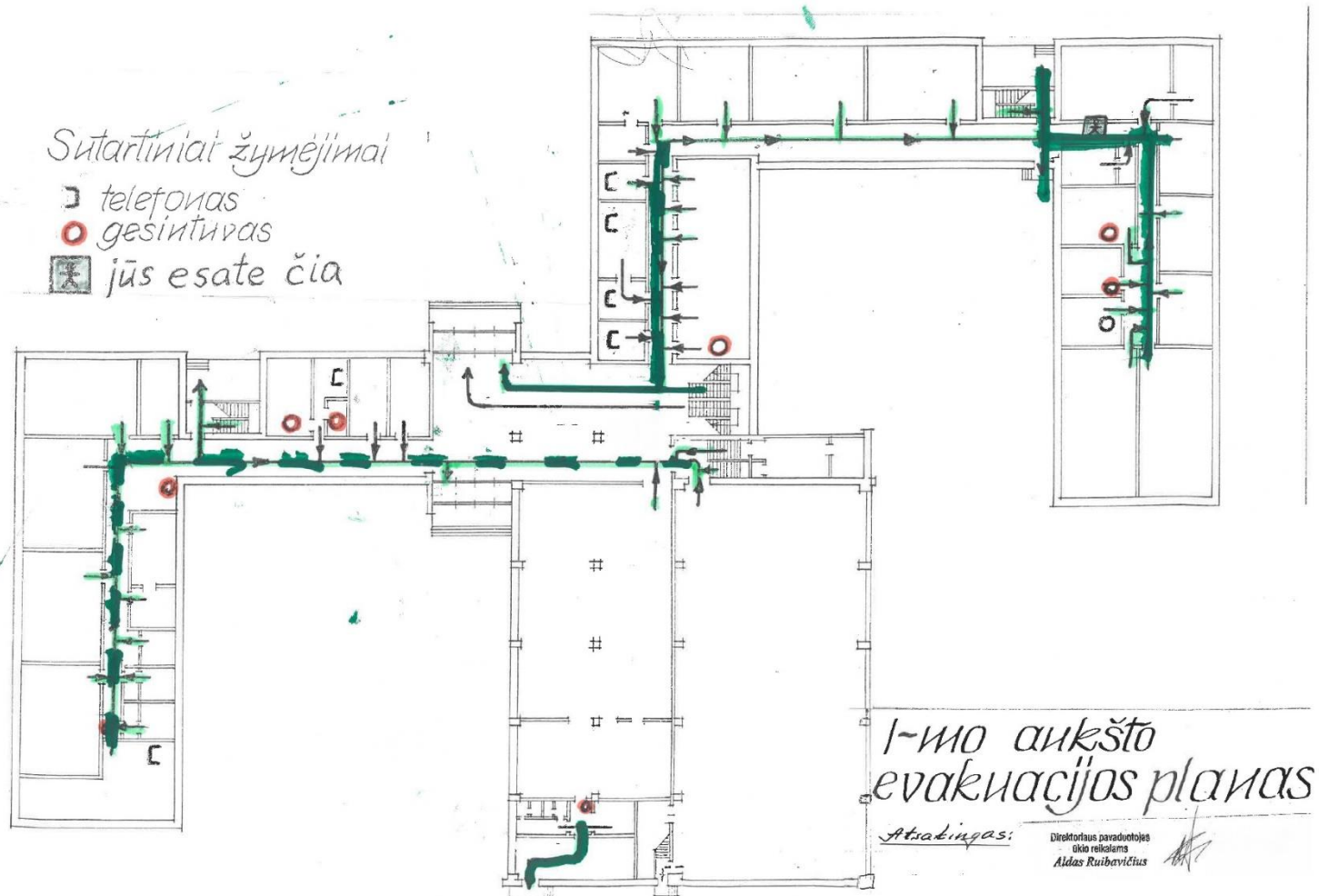

Darbuotojų ir vaikų susibūrimo vieta

Evakavimosi maršrutas

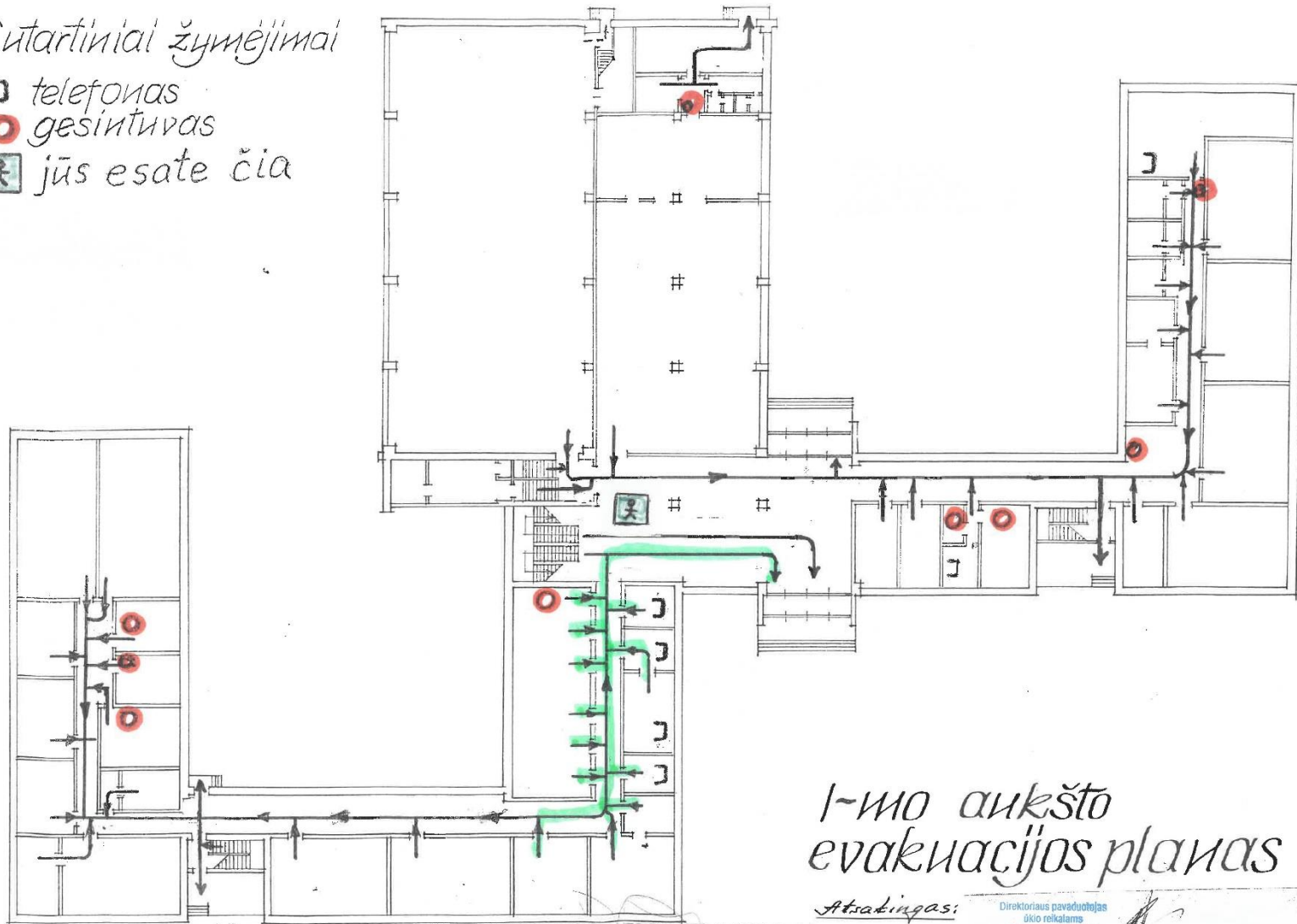
KAUNO ALEKSANDRO STULGINSKIO MOKYKLOS AUKŠTŲ EVAKUACIJOS PLANAI

Ekstremaliųjų situacijų valdymo planas

Sutartiniai žymėjimai

- ☏ telefonas
- gesintuvas
- ☒ jūs esate čia

1-uo aukšto
evakuacijos planas

Atstipasi:

Direktoriaus pavaduotojas
ūkiu reikalams
Aldas Ruibavičius

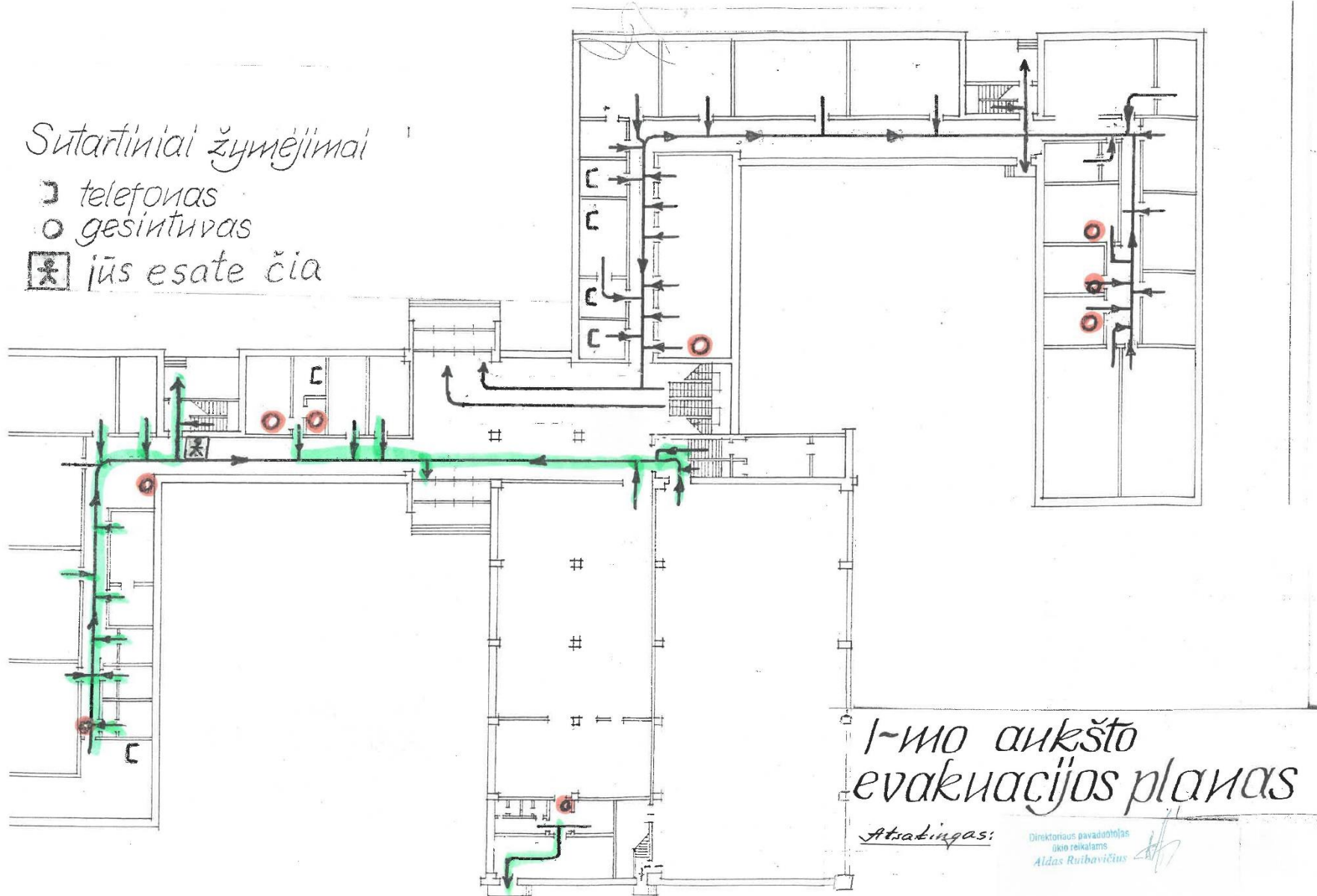
Ekstremaliųjų situacijų valdymo planas

Sutartiniai žymėjimai

☎ telefonas

○ gesintuvas

☎ jūs esate čia

1-uo aukšto
evakuacijos planas

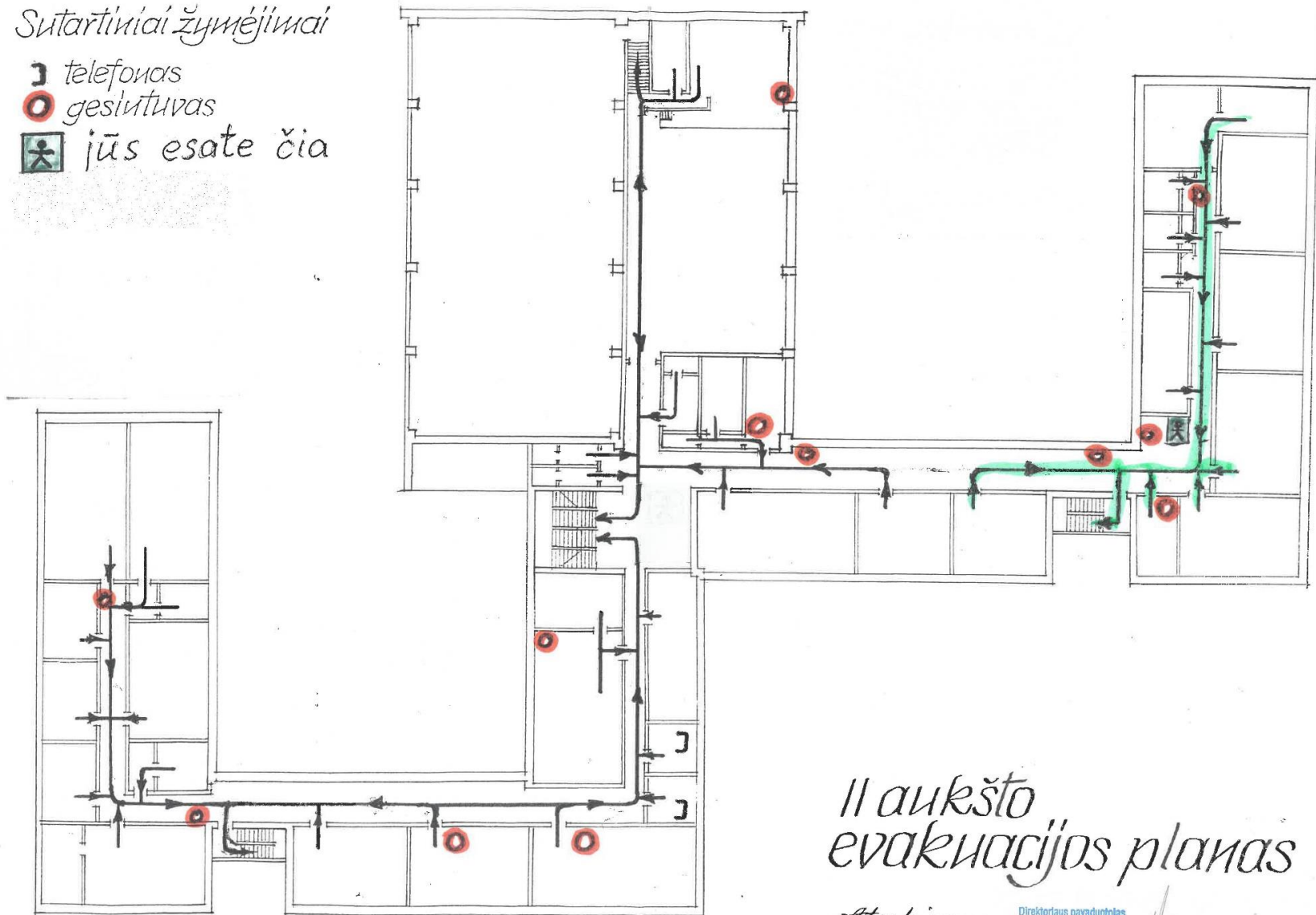
Atrakingas:

Direktorius pavadotojas
šio reikalams
Aidas Ruibavičius

Ekstremaliųjų situacijų valdymo planas

Sutartiniai žymėjimai

- ☎ telefonas
- ⊙ gesin tuvas
- ☹ jūs esate čia

II aukšto
evakuacijos planas

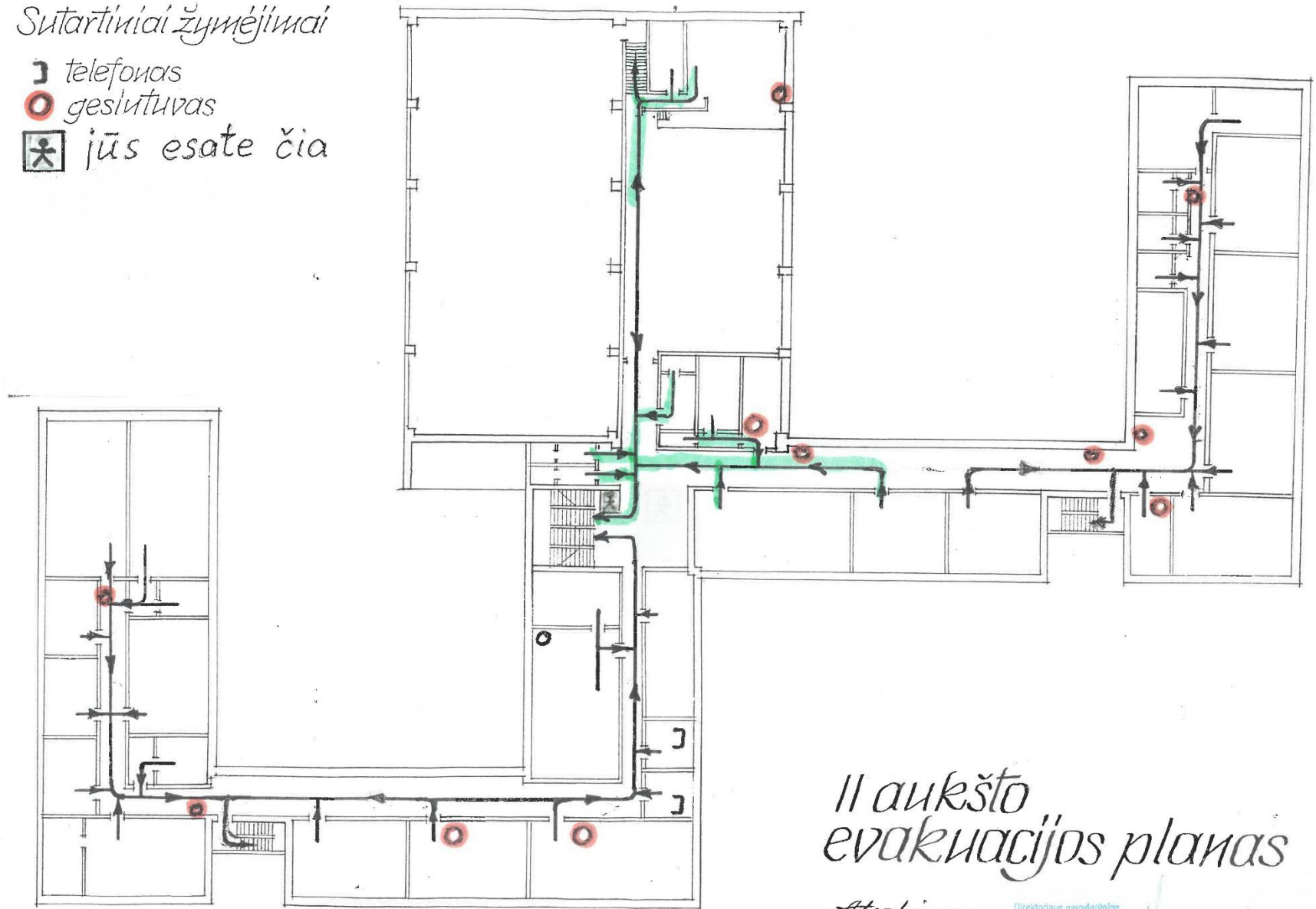
Atsakingas:

Direktoriaus pavaduotojas
Ūkio reikalams
Aldas Ruibavičius

Ekstremaliųjų situacijų valdymo planas

Sutartiniai žymėjimai

- ☎ telefonas
- gesintuvas
- ☹ jūs esate čia

II aukšto
evakuacijos planas

Atsakingas:

Direktoriaus pavaduotojas
ūkio reikalams
Aldas Ruibavičius

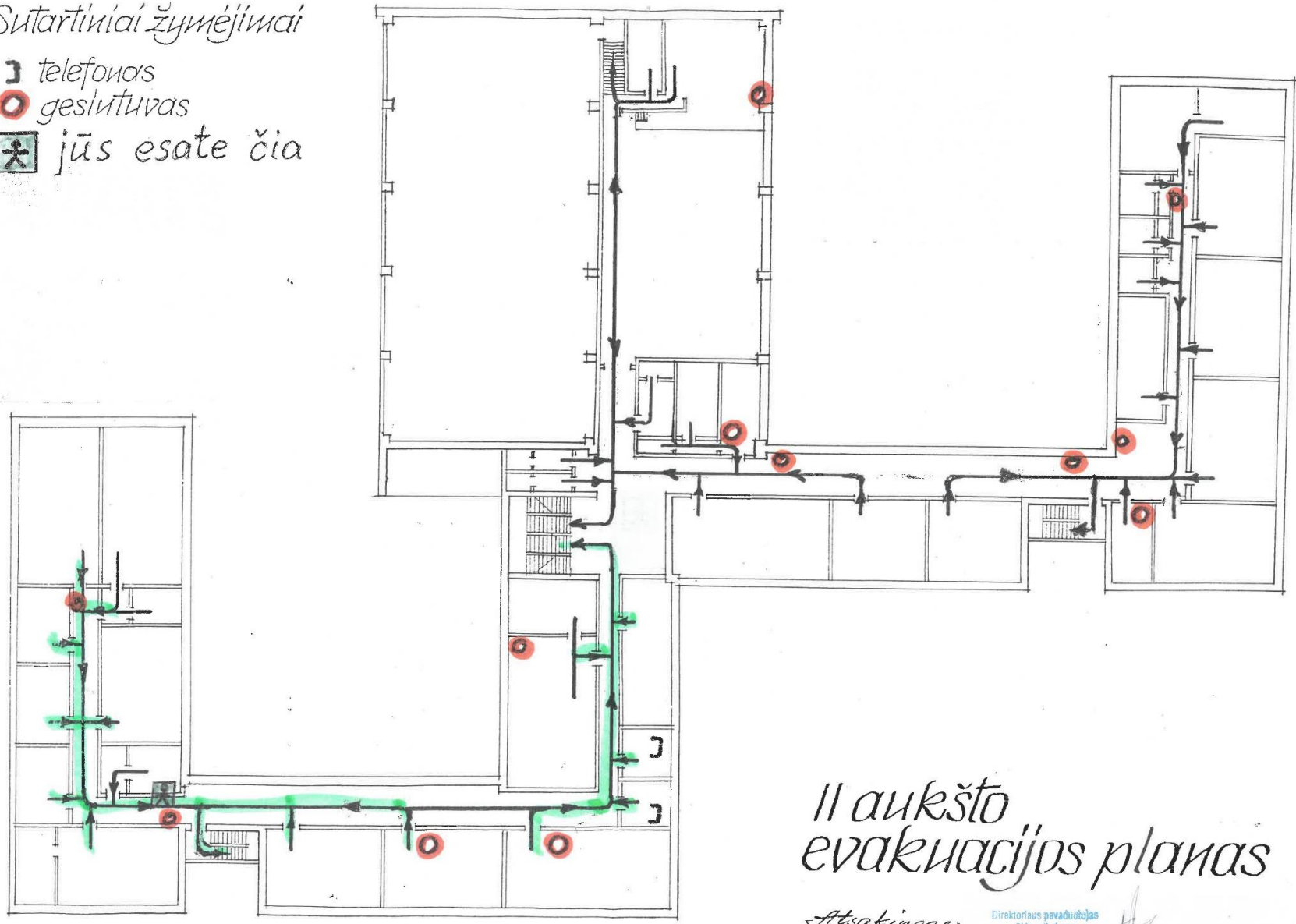
Ekstremaliųjų situacijų valdymo planas

Sutartiniai žymėjimai

☎ telefonas

⊙ geslų tuvas

☒ jūs esate čia

II aukšto
evakuacijos planas

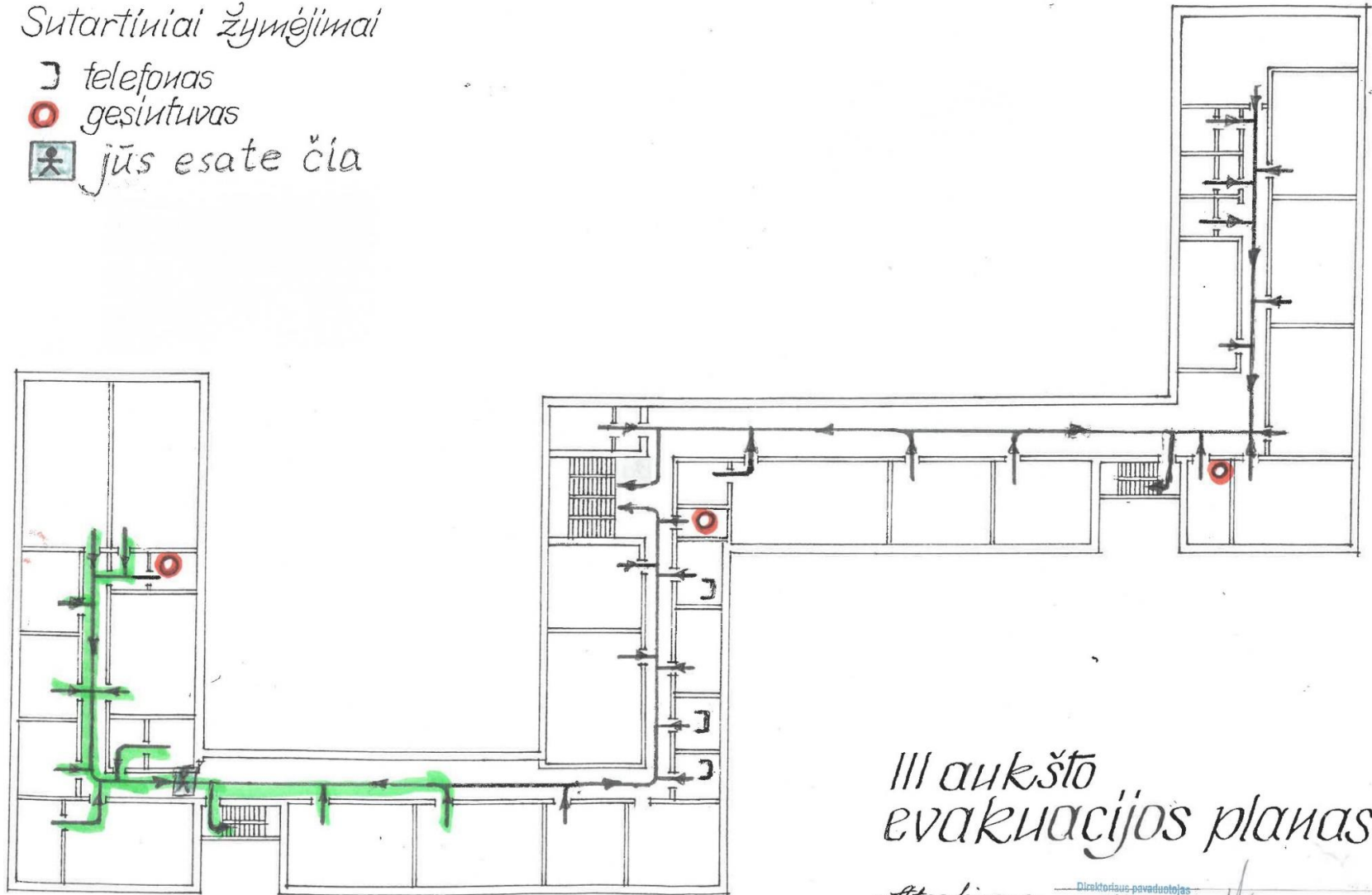
Atsakingas:

Direktoriaus pavaduotojas
Dkio reikalams
Aldas Ruibavičius

Sutartiniai žymėjimai

- ☏ telefonas
- gesintuvas
- ☒ jūs esate čia

III aukšto
evakuacijos planas

Atsakingas:

Direktoriaus pavaduotojas
tikio reikalams
Aldas Ruibavičius

Sutartiniai žymėjimai

- ☞ telefonas
- gesintuvas
- ☒ jūs esate čia

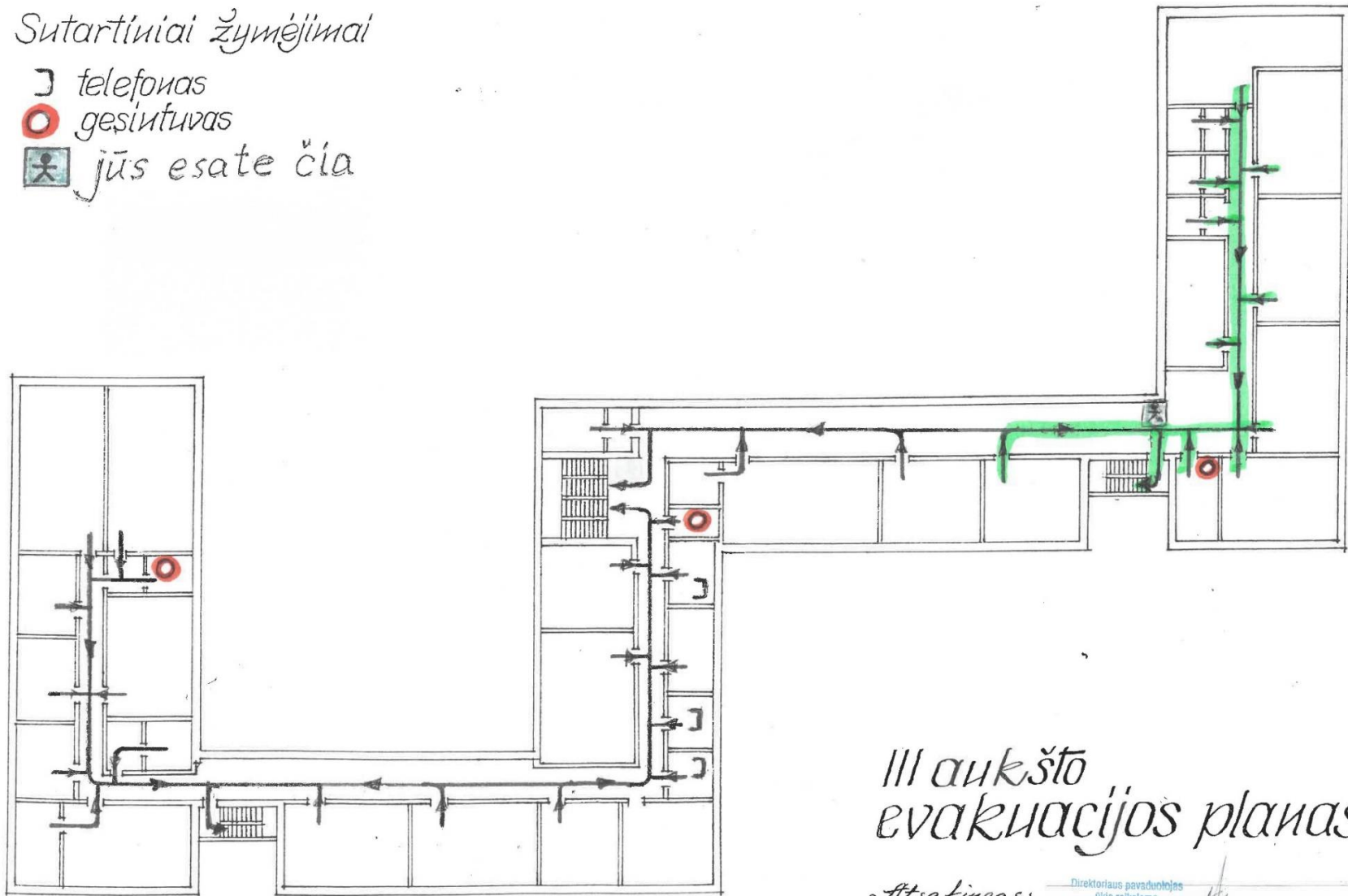
III aukšto
evakuacijos planas

Atsakingas:

Direktoriaus pavaduotojas
išsilavinimui
Aldas Ruibavičius

Sutartiniai žymėjimai

- ☎ telefonas
- gesintuvas
- ☎ jūs esate čia

III aukšto
evakuacijos planas

Atsakingas:

Direktoriaus pavaduotojas
ūkiu reikalams
Aldas Ruibavičius

1

PATVIRTINTA
Kauno Aleksandro Stulginskio
mokyklos-daugiafunkcio centro
direktoriaus 2020 m. rugsėjo 1 d.
įsakymu Nr. V-60

**KAUNO ALEKSANDRO STULGINSKIO MOKYKLOS-DAUGIAFUNKCIO CENTRO
PASIRENGIMO GALIMAM UŽSIKRĖTIMO COVID-19 VIRUSU ATVEJUI
PRIEMONIŲ IR VEIKSMŲ PLANAS**

Eil. Nr.	Priemonės	Elgesys	Atsakingi vykdytojai
1.	Sudaryta COVID-19 situacijų valdymo grupė.	Numatyta grupės susirinkimus organizuoti 1 kartą per savaitę arba pagal poreikį. Mokykloje-DC nustačius darbuotojo ar ugdytinio užsikrėtimą koronaviruso infekcija, susirinkimus numatyta organizuoti 1 kartą per dieną (susirinkimas gali būti organizuojamas nuotoliniu būdu, naudojant išmaniąsias technologijas (Microsoft Teams)).	COVID-19 situacijų valdymo grupė
2.	VEIKSMŲ PLANAS:		
2.1.	KAI SIMPTOMAI NEPASIREIŠKĖ (jei darbuotojas lankėsi paveiktose teritorijose, turėjo sąlytį su iš paveiktų teritorijų grįžusiais/atvykstančiais asmenimis arba bendravo su žmogumi, kuriam buvo įtariama arba patvirtinta koronaviruso infekcija, tačiau simptomai jam nepasireiškė).	Darbuotojas, saviizoliacijos laikotarpiui (14 dienų nuo paskutinės buvimo viruso paveiktoje teritorijoje dienos), suderinęs su Mokyklos-DC direktoriumi, gali dirbti nuotoliniu būdu, skambinti šeimos gydytojui dėl nedarbingumo pažymėjimo išdavimo arba pasiimti kasmetines ar neapmokamas atostogas saviizoliacijos laikotarpiu.	Visi darbuotojai
2.2.	KAI SIMPTOMAI PASIREIŠKĖ (jei darbuotojas turėjo sąlytį su iš paveiktų teritorijų grįžusiais/atvykstančiais asmenimis arba bendravo su žmogumi, kuriam buvo įtariama arba patvirtinta koronaviruso infekcija ir jam pasireiškė simptomai).	Darbuotojas apie pasireiškusių koronaviruso simptomus informuoja Mokyklos-DC COVID-19 situacijų valdymo grupės kontaktinį asmenį arba gimnazijos administracijos atstovą.	Visi darbuotojai
3.	COVID-19 situacijų valdymo grupės vadovo veiksmai, jei:		
3.1.	Simptomai pasireiškė darbuotojui esant namuose:	Informuoja Nacionalinį visuomenės sveikatos centrą (toliau - NVSC) (Mob. 8 618 79 984 arba 8 616 94 562) ir toliau vykdo jų nurodymus.	Darbuotojai

Ekstremaliųjų situacijų valdymo planas

		<p>1. Nurodo užsikrėtusiems asmenims savarankiškai susisiekti su NVSC ir izoliuotis namuose.</p> <p>2. Nurodo už patalpų valymą ir dezinfekavimą atsakingam asmeniui direktoriaus pavaduotojui ūkio reikalams Aldui Ruibavičiui organizuoti patalpų, kuriose lankėsi (dirbo) darbuotojas išvėdinimą, valymą bei dezinfekavimą vadovaujantis LT SAM nurodymais.</p>	Darbuotojai

ĮSTAIGOS ATSAKINGŲ DARBUOTOJŲ, ESV GRUPĖS NARIŲ SĄRAŠAS

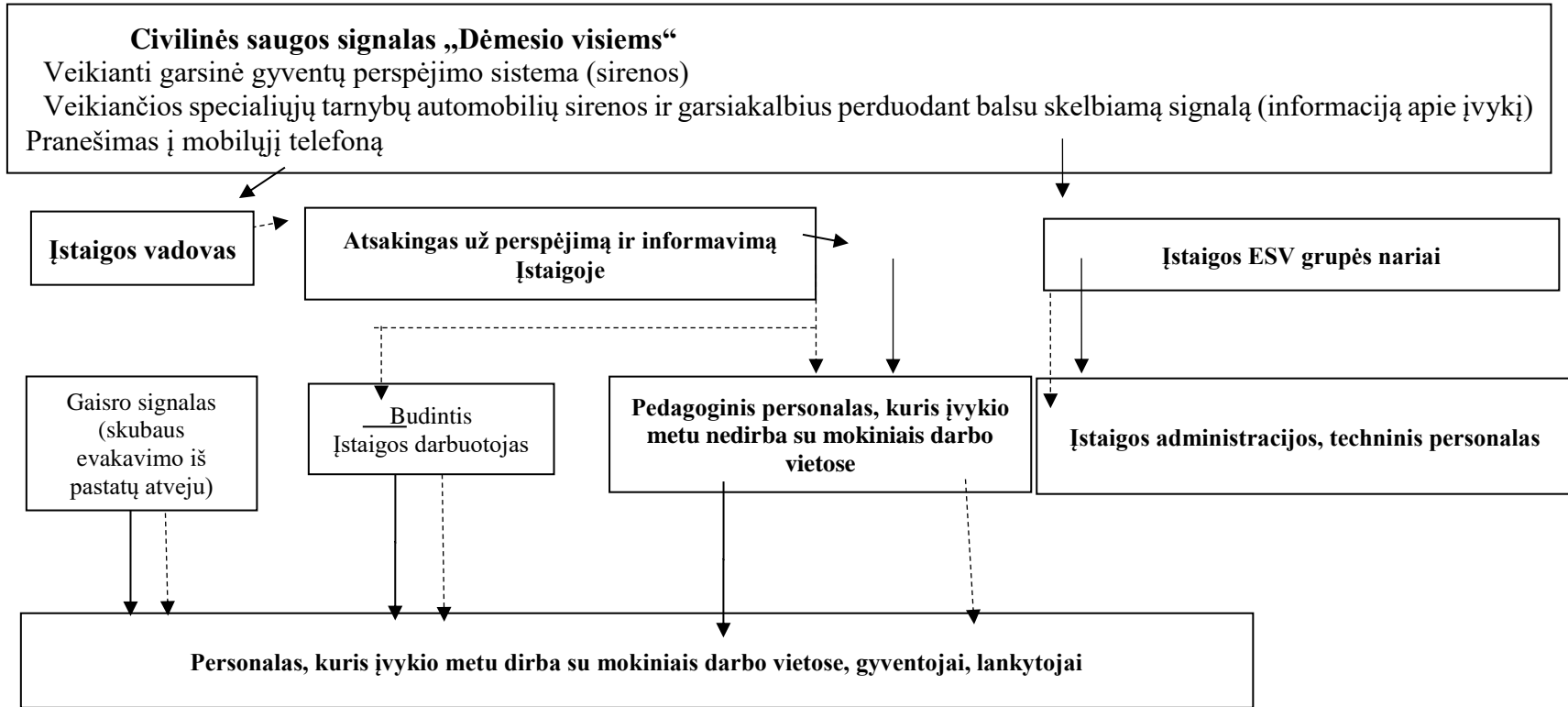
Vardas Pavardė	Pareigos	Telefonas	ESV darbo grupė
Asta Poželė	Direktorė	860256466	Gelbėjimo darbų valdymo ir koordinavimo grupės vadovė. Atsakinga už informacijos pateikimą žiniasklaidai Atsakinga už ekstremalaus įvykio eigos, kitų civilinės saugos priemonių įstaigoje prognozavimą, veiksmų koordinavimą
Arnesta Grėbliūnienė	Dokumentų specialistė	860512506	Atsakinga už darbuotojų, mokinių perspėjimą ir informavimą apie ekstremalų įvykį ar susidariusią ekstremalią situaciją įstaigoje. Evakavimo susitelkimo vietoje organizuoja evakuotų darbuotojų ir mokinių registraciją, parengia darbuotojų registracijos sąrašus.
Aldas Ruibavičius	Direktoriaus pavaduotojas ūkio reikalams	869974484	Atsakingas už aprūpinimą respiratoriais, vienkartinėmis kaukėmis, funkcijų paskirstymą įvykiui ir vadovavimą, bendravimą su atvykusiomis gelbėjimo tarnybomis, materialinį techninį aprūpinimą likviduojant ekstremalaus įvykio pasekmes. Atsakingas už civilinę saugą. Nakties metu, gavus informaciją apie įvykį kai nėra budinčio, vyksta į įstaigą.
Paulius Mislys	Ūkvedžiai	867677603	Atsakingas už komunikacijų atjungimą ekstremaliųjų įvykių atvejais Atsakingas už darbuotojų mokinių saugumo užtikrinimą evakavimo vietose, patalpų sandarinimo darbus, materialinį techninį aprūpinimą likviduojant ekstremalaus įvykio pasekmes
Jolanta Grabažienė	Socialinė pedagogė	861434683	Atsakingas už pirmosios pagalbos teikimo organizavimą nukentėjusiems įvykio, ekstremalaus įvykio metu
Virginija Virbaitienė,	Žmogaus saugos mokytoja	868634279	Atsakinga už informacijos apie įvykį įstaigoje perdavimą ir priėmimą (pastovų teikimą) civilinės saugos sistemos subjektams (savivaldybės administracijai, esant būtinumui Nacionaliniam visuomenės sveikatos centrai ar kitoms institucijoms.
Gelbėjimo darbų valdymo ir koordinavimo grupė darbo vieta			119 kabinetas arba kita direktoriaus nurodyta saugi darbo vieta

DARBUOTOJŲ VEIKSMŲ PLANAS KILUS GAISRUI

1. Kiekvienas asmuo, pastebėjęs gaisrą, privalo:

- 1.1. nedelsiant pranešti apie gaisrą ugniagesiams skambinant bendruoju pagalbos telefonu 112 pranešant gaisro adresą: **Partizanų g. 152, Kaunas;**
- 1.2. Iškvietus gaisrinę pagalbą iš karto pranešti atsakingiems mokyklos darbuotojams.
3. Darbuotojas, suveikus gaisrinei signalizacijai, patikrina jos pagrįstumą ir skambina gaisrinei tarnybai, po to informuoja dirbančius darbuotojus.
4. Kilus gaisrui direktoriaus pavaduotojas ūkio reikalams, jam nesant kitas atsakingas darbuotojas, atidaro evakuacinius išėjimus ir organizuoja mokinių, darbuotojų evakuaciją.
5. Apie gaisrą pranešti įstaigos vadovaujantiems darbuotojams: direktoriui ir pavaduotojams.
6. Atvykus ugniagesiams nurodo gaisro židinį, vandens šaltinius, suteikia reikalingą informaciją (pvz.: trumpiausias kėlias prie gaisro židinio ir t.t.).
7. Prireikus išjungia elektros tiekimą.
8. Darbuotojai turimomis gaisrinėmis priemonėmis gesina gaisro židinį.
9. Kiekvienas gaisras objekte turi būti kruopščiai ištirtas ir išnagrinėtas su gaisrinės saugos pareigūnais, objekto administracija, kuriame kilo gaisras, darbuotojais. Gaisrinė apsauga ir objekto administracija turi numatyti, prevencinius veiksmus, apsaugančius nuo gaisrų.

PERSPĖJIMO APIE ĮVYKĮ (SAVIVALDYBĖJE, RESPUBLIKOJE) SCHEMA

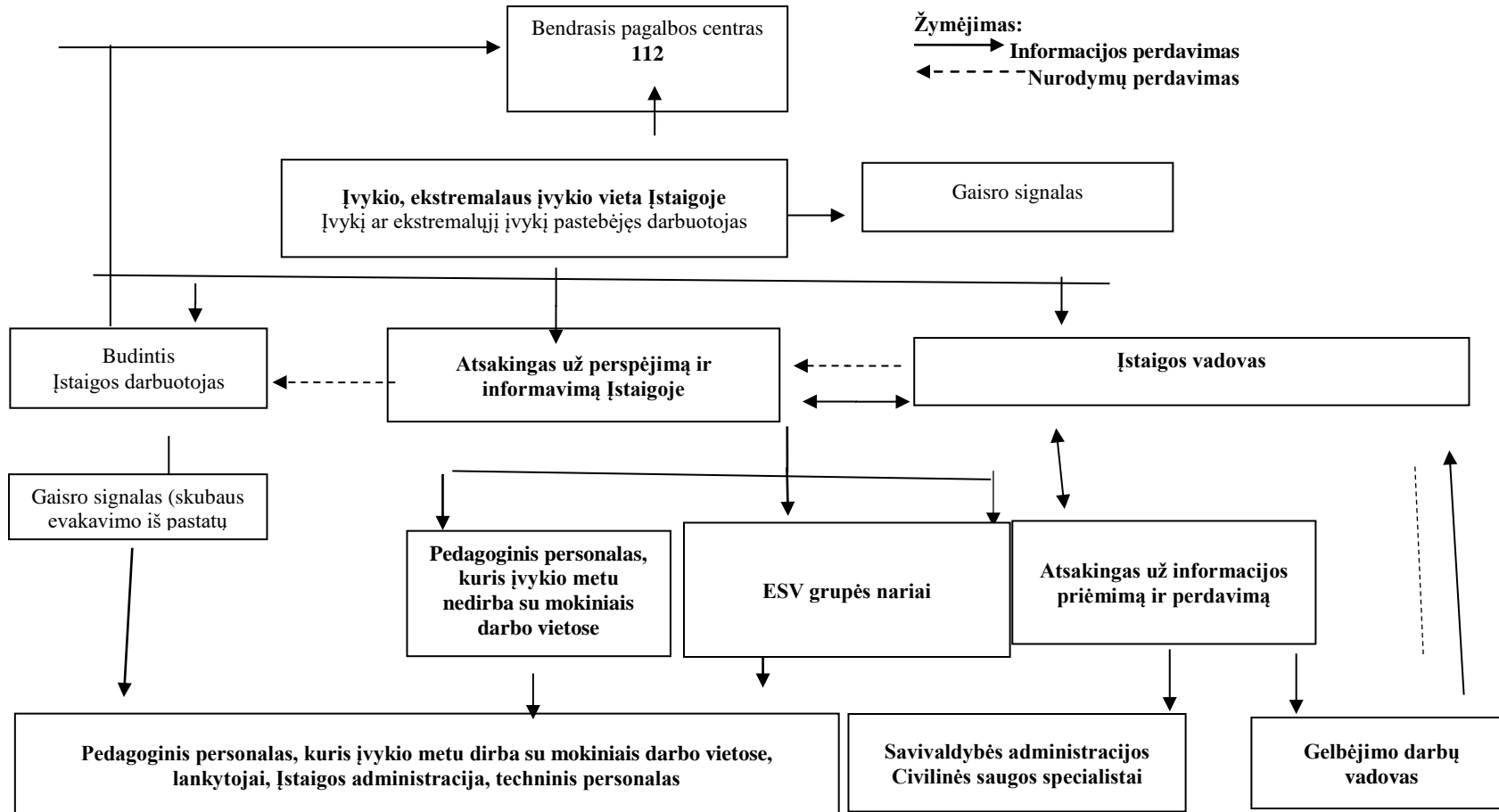

Žymėjimas:

—————▶ Informacijos perdavimas

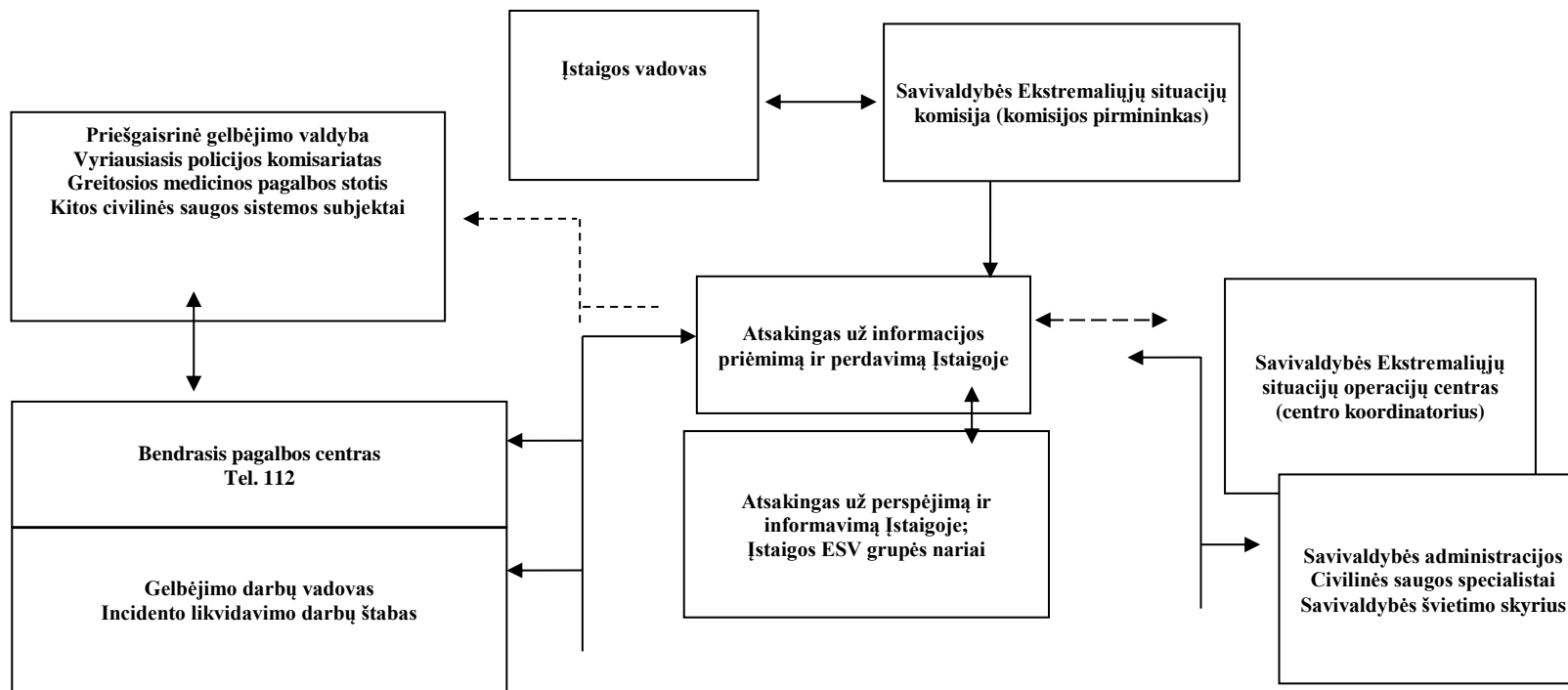
- - - - -▶ Nurodymų perdavimas

PERSPĖJIMO APIE ĮVYKĮ ĮSTAIGOJE SCHEMA

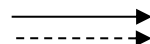

Pastaba: Savivaldybės Civilinės saugos specialistai informuojama jei įvykis viršija nustatytus Ekstremalaus įvykio kriterijų

KEITIMOSI INFORMACIJA APIE ĮVYKĮ SCHEMA

Pastaba: Civilinės saugos sistemos subjektų kontaktai pateikti
Žymėjimas: Informacijos priėmimas – perdavimas

Informacijos priėmimas – perdavimas tarnybai pareikalavus
Plano priede Nr. 2

CIVILINĖS SAUGOS SIGNALAI IR JŲ PANAUDOJIMO TVARKOS APRAŠAS**I SKYRIUS****CIVILINĖS SAUGOS SIGNALAI**

1. Mokiniam, valstybės ir savivaldybių institucijoms ir įstaigoms, kitoms įstaigoms, ūkio subjektams perspėti apie gresiančią ar susidariusią ekstremaliąją situaciją nustatomi šie civilinės saugos signalai (toliau – CS signalai):

1.1. Įspėjamasis garsinis signalas:

Eil. Nr.	CS signalo pavadinimas	CS signalo reikšmė
1.	„Cheminiis pavojus“	Balsu skelbiamas signalas, įspėjantis apie realų ar gresiantį cheminės taršos pavojų atitinkamoje teritorijoje. Šis signalas skelbiamas ne vėliau kaip 3 min. nuo įspėjamojo garsinio signalo perdavimo pradžios per valstybės ir savivaldybių institucijų ir Įstaigų, kitų Įstaigų, ūkio subjektų garsines avarinio signalizavimo sistemas, elektronines sirenas, nacionalinius, regioninius ir vietinius transliuotojus.
2.	„Radiacinis pavojus“	Balsu skelbiamas signalas, įspėjantis apie realų ar gresiantį radioaktyviosios taršos pavojų atitinkamoje teritorijoje. Šis signalas skelbiamas ne vėliau kaip 3 min. nuo įspėjamojo garsinio signalo perdavimo pradžios per valstybės ir savivaldybių institucijų ir Įstaigų, kitų Įstaigų, ūkio subjektų garsines avarinio signalizavimo sistemas, elektronines sirenas, nacionalinius, regioninius ir vietinius transliuotojus.
3.	„Katastrofinis užtvindymas“	Balsu skelbiamas signalas, įspėjantis apie katastrofinio užtvindymo grėsmę dėl galimos avarijos Kauno hidroelektrinėje. Šis signalas skelbiamas Kauno m., Kauno, Šakių, Jurbarko, Šilutės r. mokiniams, savivaldybių institucijoms ir Įstaigoms, kitoms Įstaigoms, ūkio subjektams, kuriems gresia tiesioginis užtvindymas, ne vėliau kaip 3 min. nuo įspėjamojo garsinio signalo perdavimo pradžios per įvardintų savivaldybių institucijų ir Įstaigų, kitų Įstaigų, ūkio subjektų garsines avarinio signalizavimo sistemas, elektronines sirenas, nacionalinius, regioninius ir vietinius transliuotojus.
4.	„Potvynio pavojus“	Balsu skelbiamas signalas, įspėjantis apie potvynio grėsmę dėl polaidžio ar intensyvių liūčių pakilus upėse vandens lygiui iki pavojingos ribos. Šis signalas skelbiamas ne vėliau kaip 3 min. nuo įspėjamojo garsinio signalo perdavimo pradžios per valstybės ir savivaldybių institucijų ir Įstaigų, kitų Įstaigų, ūkio subjektų garsines avarinio signalizavimo sistemas, elektronines sirenas, nacionalinius, regioninius ir vietinius transliuotojus.

Ekstremaliųjų situacijų valdymo planas

5.	„Uragano pavojus“	Balsu skelbiamas signalas, įspėjantis apie artėjančią hidrometeorologinį reiškinį, galintį sukelti ekstremaliąją situaciją. Šis signalas skelbiamas ne vėliau kaip 3 min. nuo įspėjamojo garsinio signalo perdavimo pradžios per valstybės ir savivaldybių institucijų ir Įstaigų, kitų Įstaigų, ūkio subjektų garsines avarinio signalizavimo sistemas, elektronines sirenas, nacionalinius, regioninius ir vietinius transliuotojus.
6.	„Oro pavojus“	Balsu skelbiamas signalas, įspėjantis apie tiesioginę priešų užpuolimo grėsmę. Šis signalas skelbiamas ne vėliau kaip 3 min. nuo įspėjamojo garsinio signalo perdavimo pradžios per valstybės ir savivaldybių institucijų ir Įstaigų, kitų Įstaigų, ūkio subjektų garsines avarinio signalizavimo sistemas, elektronines sirenas, nacionalinius, regioninius ir vietinius transliuotojus.
7.	„Perspėjimo sistemos patikrinimas“	Balsu skelbiamas signalas, įspėjantis apie vykdomą perspėjimo sistemos patikrinimą. Šis signalas skelbiamas taip pat ir kai įvyksta nesankcionuotas sirenų įjungimas. Jis skelbiamas ne vėliau kaip 3 min. nuo įspėjamojo garsinio signalo perdavimo pradžios per valstybės ir savivaldybių institucijų ir Įstaigų, kitų Įstaigų, ūkio subjektų garsines avarinio signalizavimo sistemas, elektronines sirenas, regioninius ir vietinius transliuotojus.

1.2. Įspėjamieji balsu skelbiami signalai:

Eil. Nr.	CS signalo pavadinimas	CS signalo reikšmė
1	„Dėmesio visiems“	Įspėjamasis pulsuojančio 3 min. trukmės kaukimo garsinis signalas skelbiamas mokiniams apie artėjančios ar susidariusios ekstremaliosios situacijos grėsmę perspėti perspėjimo sistemos patikrinimo ar pratybų metu. Išgirdę jį gyventojai privalo įjungti radiją ar televizorių ir išklausti informaciją bei rekomendacijas. Griežtai vykdyti rekomendacijas.

II SKYRIUS

CIVILINĖS SAUGOS SIGNALŲ PANAUDOJIMO TVARKA

2. Įspėjamasis garsinis ir įspėjamieji balsu skelbiami signalai (išskyrus signalą „Oro pavojus“), atsižvelgiant į gresiančios ar susidariusios ekstremaliosios situacijos mastą, pobūdį ir grėsmės galimą poveikį, perduodami:

2.1. Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos (toliau – Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento) direktoriaus nustatytų ūkio subjektų, įregistruotų Valstybinės reikšmės ir pavojingų objektų registre (toliau – Sąrašo subjektai), vadovų

sprendimu, įvykus avarijai, kai į aplinką patenka didelis kiekis pavojingų medžiagų, ar susidarius kitai ekstremaliajai situacijai Sąrašo subjekte;

2.2. savivaldybių administracijų direktorių sprendimu, gresiant ar susidarius savivaldybės lygio ekstremaliajai situacijai;

2.3. Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento direktoriaus sprendimu, gresiant ar susidarius valstybės lygio ekstremaliajai situacijai;

2.4. kitų valstybės ir savivaldybių institucijų ir Įstaigų, kitų Įstaigų, ūkio subjektų ar jiems priklausančių objektų vadovų sprendimu, gresiant ar susidarius ekstremaliajai situacijai šiuose objektuose.

3. Įspėjamasis garsinis signalas pratybų metu skelbiamas tik suderinus su savivaldybės administracijos direktoriumi ir iš anksto per visuomenės informavimo priemones pranešus mokiniams.

4. Įspėjamasis balsu skelbiamas signalas „Oro pavojus“ perduodamas Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerijos sprendimu, iškilus tiesioginei priešo užpuolimo grėsmei.

5. Perspėjimo sistemoje, kurioje naudojamos elektroninės sirenos, įspėjamieji balsu perduodami CS signalai privalo būti iš anksto įrašyti į elektroninių sirenų valdiklius, o mokiniams privalo būti perduodami X su įspėjamuoju garsiniu signalu tokia tvarka: 45 sek. – įspėjamasis garsinis signalas, 15 sek. – įspėjamasis balsu skelbiamas signalas. Tai kartojama 3 Xs. Bendra trukmė ne ilgesnė nei 3 min.

6. Įspėjamųjų balsu skelbiamų signalų ir rekomendacijų, perduodamų per valstybės ir savivaldybių institucijų ir Įstaigų, kitų Įstaigų, ūkio subjektų garsines avarinio signalizavimo sistemas, elektronines sirenas, regioninius ir vietinius transliuotojus, bendra trukmė turėtų būti ne ilgesnė nei 1,5 min. Kitų pranešimų ir rekomendacijų trukmė neribojama.

7. Gyventojai, gyvenantys šalia Sąrašo subjektų, ir darbuotojai, dirbantys juose, privalo būti iš anksto informuoti apie jiems gresiančius pavojus, įvykus avarijai šiuose Sąrašo subjektuose, ir, išgirdę įspėjamąjį garsinį signalą, elgtis pagal išankstines Sąrašo subjektų pateiktas rekomendacijas. Tikslī informacija apie susidariusią ekstremaliąją situaciją, mokiniams ir darbuotojams iškilusią grėsmę ir rekomendacijos pateikiamos per elektronines sirenas, garsines avarines signalizavimo sistemas ir, atsižvelgiant į avarijos mastą, pobūdį ir grėsmės galimą poveikį, per nacionalinius ir (ar) regioninius bei vietinius transliuotojus.

REKOMENDACIJOS KAIP IŠVENGTI AR PATIRTI KUO MAŽIAU ŽALOS GRESIANT AR SUSIDARIUS EKSTREMALIAJAI SITUACIJAI

PATVIRTINTA

Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos direktoriaus 2010 m. gruodžio 8 d. įsakymu Nr. 1-341

CIVILINĖS SAUGOS REKOMENDACIJOS, KAIP ELGTIS PAVOJINGOS AR YPAČ PAVOJINGOS UŽKREČIAMOSIOS LIGOS (EPIDEMIJOS AR PANDEMIJOS) METU

1. Kilus pavojui užsikrėsti pavojinga ar ypač pavojinga užkrečiamąja liga:

1.1. griežtai vykdykite asmens ir visuomenės sveikatos priežiūros specialistų ir (ar) Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos nurodymus bei rekomendacijas;

1.2. be reikalo neikite iš namų, prireikus išeiti, jei turite, dėvėkite respiratorių arba vienkartinę kaukę;

1.3. venkite masinio susibūrimo vietų ir artimo kontakto su kitais asmenimis;

1.4. jei Jūsų darbas reikalauja nuolatinio kontakto su klientais ar pirkėjais, dėvėkite vienkartinę kaukę;

1.5. venkite naudotis viešuoju keleiviniu transportu, eikite pėsčiomis arba važiuokite savo transportu, jei vykstate viešuoju transportu – dėvėkite respiratorių arba vienkartinę kaukę;

1.6. griežtai laikykitės asmens higienos reikalavimų, dažnai plaukite rankas su muilu tekančiu šiltu vandeniu, ypač prieš valgymą;

1.7. stebėkite savo bei artimųjų sveikatos būklę, pvz., matuokite kūno temperatūrą rytais ir vakarais;

1.8. vartokite gerai termiškai apdorotą maistą, maisto produktus laikykite tinkamoje temperatūroje, venkite kryžminio maisto užterštumo;

1.9. kiekvieną dieną vėdinkite patalpas, valykite grindis ir liečiamus paviršius drėgna šluoste, jei yra, naikinkite vabzdžius ir graužikus;

1.10. įspėkite vaikus, kad neliestų nugaišusių paukščių ir graužikų, nežaistų su sergančiais ar net sveikai atrodančiais paukščiais, naminiais gyvūnais, neneštų jų į namus.

2. Pajutę pavojingos ar ypač pavojingos užkrečiamosios ligos požymius:

2.1. jei pradėjote karščiuoti, pajutote nuovargį, galvos ir kūno raumenų skausmus, nedelsdami kreipkitės į asmens sveikatos priežiūros specialistus;

2.2. ligonį izoliuokite nuo šeimos narių atskirame gerai vėdinamame kambaryje arba 1 m atstumu atitverkite nuo aplinkinių ligonio lovą užuolaidomis ar pan.;

2.3. su ligoniu turėtų bendrauti tik vienas šeimos narys, jis privalo dėvėti vienkartinę kaukę;

2.4. ligonio slaugai naudokite vienkartinės slaugos priemones, skirkite jam atskirus indus, patalynę, rankšluosčius, drabužius.

CIVILINĖS SAUGOS REKOMENDACIJOS, KAIP ELGTIS KILUS URAGANUI

1. Artėjant uraganui (labai stipriam vėjui):

1.1. uždarykite duris, langus, orlaides, dūmtraukių sklendes, uždenkite vėdinimo angas;

1.2. užgesinkite ugnį krosnyje, išjunkite iš elektros tinklo naudojamus elektros prietaisus ir dujas, pasiruoškite galimiems elektros tiekimo sutrikimams;

1.3. iš balkonų išneškite lengvus daiktus arba juos gerai pritvirtinkite;

1.4. sutvirtinkite laikinus pastatus, statinius, mechanizmus, laikinas konstrukcijas, įrenginius, pavėjinėje namo pusėje sutvirtinkite stogą;

1.5. atidėkite planuotas keliones;

1.6. nepalikite automobilių prie didelių medžių;

1.7. jei gyvenate kaime, gyvulius nuveskite į tvartus, uždarykite tvartų duris;

1.8. pasirūpinkite maisto ir vandens atsargomis 2–3 dienoms, taip pat namuose turėkite mobilųjį telefoną, žibintuvėlį, atsarginių elementų, radijo imtuvą, žvakių.

2. Uragano (labai stipraus vėjo) metu:

2.1. likite uždaroje patalpose arba, jei esate lauke, eikite į vidų;

2.2. nepalikite gyvenamosios vietos be ypatingos priežasties;

2.3. jei esate pastate, pasitraukite nuo langų į mažiau pavojingas vietas: prie vidinės pastato sienos, į koridorių, vonios kambarį ir pan.;

2.4. jei esate gatvėje, laikykitės kaip galima toliau nuo lengvos konstrukcijos pastatų, tiltų, estakadų, elektros perdavimo linijų, medžių, upių, ežerų ir pramonės objektų. Kad apsisaugotumėte nuo lekiančių nuolaužų, naudokitės faneros, kartono ar plastikinėmis dėžėmis, lentomis ar kitais pasitaikiusiais daiktais. Neikite į apgriautus pastatus;

2.5. jei gyvenate mediniuose ar lengvos konstrukcijos namuose, slėpkitės rūsiuose;

2.6. nesiartinkite prie nutrūkusių elektros laidų.

3. Patarimai darbdaviams:

3.1. perspėkite darbuotojus apie artėjantį pavojingą hidrometeorologinį reiškinį ir informuokite, kokie darbai turi būti nutraukti;

3.2. pasirūpinkite, kad būtų sutvirtinti laikini pastatai ir konstrukcijos, taip pat mechanizmai ir įrenginiai;

3.3. sustabdykite krovos darbus su kranais ir kituose objektuose, nedirbkite su atvira ugnimi;

3.4. svarbesniuose objektuose patikrinkite avarinius elektros energijos šaltinius, pasirūpinkite kuro atsargomis ir pasirenkite gamybos proceso avariniam sustabdymui.

CIVILINĖS SAUGOS REKOMENDACIJOS, KAIP ELGTIS ĮVYKUS CHEMINEI AVARIJAI

1. Kilus cheminiam pavojui:

1.1. klausykite pranešimų per Lietuvos nacionalinio radijo ar televizijos programą;

1.2. napanikuokite, perspėkite artimuosius, kaimynus;

1.3. esant cheminės taršos pavojui, labai svarbu veikti greitai;

1.4. negalima valgyti, gerti, rūkyti, jei esate pavojingomis cheminėmis medžiagomis užterštoje teritorijoje.

2. Jei nurodyta pasišalinti (evakuotis) iš pavojingomis medžiagomis užterštą teritoriją:

2.1. pavojingos cheminės medžiagos yra itin lakios ir stipriai dirgina kvėpavimo takus, akių gleivinę, odą, todėl būtinai saugokite šias kūno dalis:

2.1.1. kvėpavimo takams ir akims apsaugoti, jei turite, dėvėkite viso veido panoraminę kaukę su sudėtinu filtru arba pusės veido kaukę ir apsauginius akinius. Jei turite, lauke dėvėkite respiratorių, užsiriškite sudrėkintą vatos ir marlės raištį arba pridenkite burną ir nosį drėgnu rankšluosčiu;

2.1.2. odai apsaugoti geriausiai tinka vandens nepraleidžiantys drabužiai ir avalynė (vandeniui nepralaidžios sintetinės striukės, lietaulė, polietileniniai apsiaustai, guminiai batai), užsimaukite pirštines, užsidėkite kepurę, apsvyniokite kaklą šaliku, stenkitės nepalikti neapsaugotų kūno vietų;

2.2. nedelsdami pasišalinkite iš užterštos teritorijos nurodyta kryptimi vengdami žemesnių vietų. Jei kryptis nenurodyta, judėkite statmenai vėjo kryptiai, kad vėjas pūstų į šoną ir tik atviromis vietomis (venkite daubų, uždarytų kiemų, siaurų gatvelių, tankiai krūmais apaugusių vietų);

2.3. eidami per užterštą vietovę nekelkite dulkių, nesilieskite prie pastatų sienų, tvorų, kitų daiktų;

2.4. nesislėpkite rūsiuose, duobėse, grioviuose ar kitose žemose vietose, nes ten labai kaupiasi pavojingos medžiagos, pasitraukite į aukštesnes vietas, lipkite į viršutinius aukštus;

2.5. išeidami iš namų (ar kitų patalpų) išjunkite vėdinimo, oro tiekimo, kondicionavimo ir šildymo oru sistemas, dujas, uždarykite langus, orlaides, dūmtraukių sklendes, uždenkite vėdinimo angas. Pasiimkite būtiniausias daiktus:

2.5.1. pirmosios medicinos pagalbos vaistinėle. Nepamirškite reguliariai vartojamų vaistų;

2.5.2. dokumentus (pasas, gimimo ir santuokos liudijimas, atestatas, diplomas, nuosavybės dokumentai);

2.5.3. pinigus (grynieji pinigai, kreditinės kortelės, vertybiniai popieriai, brangenybės);

2.5.4. šeimos relikvijas, kelias nuotraukas;

2.5.5. ilgai negendančių maisto produktų (2–3 dienoms);

2.5.6. geriamojo vandens;

2.5.7. reikalingų drabužių (pagal sezoną);

2.5.8. tualetinius reikmenis;

2.5.9. asmeninės apsaugos priemonės (jei turite);

2.5.10. nešiojamąjį radijo imtuvą ir žibintuvėlį, atsarginius elementus, degtukus;

2.5.11. mobilųjį telefoną.

2.6. neužmirškite savo kaimynų, pasiteiraukite, ar jie girdėjo pranešimus. Pasidomėkite, ar yra kam pasirūpinti neįgaliaisiais, vienišais seneliais ar mažamečiais vaikais, esančiais namuose be tėvų, jei ne – padėkite jiems arba praneškite bendruoju pagalbos telefonu;

2.7. išėję iš užterštos zonos, prieš įeidami į švarias patalpas, nusivilkite viršutinius drabužius, nusiaukite batus ir sudėkite viską į polietileninį maišą ir išneškite jį iš gyvenamųjų patalpų. Nusiprauskite duše ir persirenkite švariais drabužiais. Ką daryti su sudėtais į maišą užterštais drabužiais, jums patars savivaldybės civilinės saugos skyriaus specialistai.

3. Jei mokiniams rekomenduojama likti namuose, kuo skubiau:

3.1. išjunkite vėdinimo, oro tiekimo, kondicionavimo sistemas, dujas, uždarykite langus, orlaides, dūmtraukių sklendes, uždenkite vėdinimo angas, patikrinkite, ar nėra plyšių, sandarinkite būsto langus ir duris;

3.2. pakilkite į viršutinius namo aukštus, nes daugelis pavojingų cheminių medžiagų kaupiasi žemose vietose.

4. Dažniausiai inhaliacinius (pro kvėpavimo takus) apsinuodijimus sukeliančios medžiagos yra amoniakas ir chloras:

4.1. apsinuodijimo amoniako garais požymiai:

4.1.1. kosulys;

4.1.2. akių perštėjimas, ašarojimas;

4.1.3. nosies gleivinės dirginimas, sloga;

4.1.4. seilėtekis;

4.1.5. galvos skausmas ir svaigimas;

4.1.6. pasunkėjęs kvėpavimas, dusulys;

4.1.7. užkimimas, visiškas balso išnykimas;

4.1.8. spaudimo jausmas krūtinės ląstoje;

4.1.9. sujaudinimas;

4.1.10. traukuliai;

4.2. pirmoji pagalba apsinuodijus amoniako garais:

4.2.1. kuo skubiau išeikite iš užterštos aplinkos (sąmoningus nukentėjusiuosius – išvesti, nesąmoningus – išnešti);

4.2.2. užtikrinkite kvėpavimą (atsagstykite drabužius, atlaisvinkite kvėpavimo takus);

4.2.3. praradusius sąmonę nukentėjusiuosius paguldykite ant šono, stebėkite, kad neužspringtų skrandžio turiniu;

4.2.4. išnykus kvėpavimui ir širdies veiklai – pradėkite gaivinti;

4.2.5. teikiantis pagalbą asmuo turi dėvėti asmeninės apsaugos priemones;

4.2.6. sąmoningiems pacientams rekomenduojama tekančiu vandeniu 15–20 minučių plauti akis, burną ir nosį;

4.2.7. kuo skubiau kvieskite greitąją medicinos pagalbą arba nukentėjusįjį gabenkite į artimiausią asmens sveikatos priežiūros įstaigą (ligoninę);

4.3. apsinuodijimo chloro garais požymiai:

4.3.1. kosulys;

4.3.2. akių perštėjimas, ašarojimas;

4.3.3. nosies gleivinės dirginimas;

4.3.4. galvos skausmas ir svaigimas;

4.3.5. vėmimas;

4.3.6. dažnas kvėpavimas;

4.3.7. dažnas pulsas, širdies plakimas;

4.3.8. užkimimas;

4.3.9. sujaudinimas;

4.3.10. žemas kraujospūdis;

4.3.11. miokardo infarktas;

4.4. pirmoji pagalba apsinuodijus chloro garais:

4.4.1. kuo skubiau išeikite iš užterštos aplinkos (sąmoningus nukentėjusiuosius – išveskite, nesąmoningus – išneškite);

4.4.2. užtikrinkite kvėpavimą (atsagstykite drabužius, atlaisvinkite kvėpavimo takus);

4.4.3. sąmonę praradusius nukentėjusiuosius paguldykite ant šono, stebėkite, kad neužspringtų skrandžio turiniu;

4.4.4. išnykus kvėpavimui ir širdies veiklai – pradėkite gaivinti;

4.4.5. teikiantis pagalbą asmuo turi dėvėti asmeninės apsaugos priemones;

4.4.6. sąmoningiems pacientams rekomenduojama tekančiu vandeniu 10–15 minučių plauti akis, burną, nosį;

4.4.7. kuo skubiau kvieskite greitąją medicinos pagalbą arba nukentėjusįjį gabenkite į artimiausią asmens sveikatos priežiūros įstaigą (ligoninę).

CIVILINĖS SAUGOS REKOMENDACIJOS, KAIP ELGTIS KILUS RADIACINIAM PAVOJUI

1. Kilus radiaciniam pavojui dėl branduolinės avarijos ar panaudoto branduolinio ar radiologinio sprogstamojo įtaiso ar bombos, dėl kurio susidarė radioaktyviųjų medžiagų dalelių debesis:

1.1. klausykite pranešimų per Lietuvos nacionalinio radijo ar televizijos programą;

1.2. nepadidinkite paniką, perspėkite artimuosius, kaimynus;

1.3. jei važiuojate automobiliu – sandariai uždarykite langus, išjunkite vėdinimo ir šildymo sistemas, ventiliatorius, užsidenkite kvėpavimo takus. Skubėkite namo ar į darbą, ar į kitą visuomeninį pastatą, jei esate netoli. Jei visuomeninių pastatų pasiekti neįmanoma, sustokite saugioje vietoje, jei karšta – pavėsyje ir, išjungę automobilio variklį, klausykite radijo pranešimų. Toliau važiuoti ar išlipti galite, tik kai bus paskelbtas atitinkamas pranešimas;

1.4. jei esate netoli nelaimės, sprogimo vietos – nelieskite jokių daiktų, jie gali būti radioaktyvūs;

1.5. negerkite, nevalgykite, nerūkykite užterštoje vietoje ar šalia jos;

1.6. jei esate lauke, eikite į vidų;

1.7. jei esate uždaroje patalpoje, kurių sienos ir langai nepažeisti, pasirinkite slėptuve vidinėje pastato dalyje esančią patalpą su kuo mažiau langų arba eikite į rūšį. Jei langai išdužę – pagal galimybę pasirinkite kitą saugų kambarį, esantį pastato gilumoje;

1.8. išjunkite vėdinimo, oro tiekimo, kondicionavimo sistemas, uždarykite langus, orlaides, dūmtraukių sklendes, uždenkite vėdinimo angas, patikrinkite, ar nėra plyšių, užsandarinkite lipnia juosta būsto langus ir duris;

1.9. pasirūpinkite vaikais ir kitais artimaisiais, kuriems reikia pagalbos;

1.10. jei būtina išeiti į lauką, saugokite kvėpavimo takus nuo dulkių ir dūmų: užsidenkite vienkartinė kauke, nosine ar rankšluosčiu. Jei turite, dėvėkite dujokaukę ar respiratorių;

1.11. suvarkite netoli esančius gyvulius, naminius gyvūnus į tvartus, pastatus, uždarykite šiltnamius, uždenkite šulinius;

1.12. grįžę iš lauko, būtinai nusivilkite viršutinius drabužius, nusiaukite batus ir, sudėję juos į polietileninį maišą, išneškite iš gyvenamųjų patalpų. Tada kruopščiai su muilu nusiprauskite dušą, ypač atidžiai būtina išsitrinkti galvą;

1.13. kruopščiai nuprauskite lauke buvusius naminius gyvūnus (kates, šunis ir kt.);

1.14. valgyti ir gerti galima tik maistą ir gėrimus, kurie buvo sandariai uždaryti – konservus, gėrimus buteliuose, sandariose pakuotėse. Kitą maistą ir vandenį bus galima vartoti leidus visuomenės sveikatos specialistams;

1.15. jei nurodyta evakuotis, pasiimkite būtiniausius daiktus:

Ekstremaliųjų situacijų valdymo planas

1.15.1. pirmosios medicinos pagalbos vaistinėle. Nepamirškite reguliariai vartojamų vaistų;

1.15.2. dokumentus (pasas, gimimo ir santuokos liudijimas, atestatas, diplomas, nuosavybės dokumentai);

1.15.3. pinigus (gryniesi pinigai, kreditinės kortelės, vertybiniai popieriai, brangenybės);

1.15.4. šeimos relikvijas, kelias nuotraukas;

1.15.5. ilgai negendančių maisto produktų (2–3 dienoms);

1.15.6. geriamojo vandens;

1.15.7. reikalingų drabužių (pagal sezoną);

1.15.8. tualetinius reikmenis;

1.15.9. asmeninės apsaugos priemonės (jei turite);

1.15.10. nešiojamąjį radijo imtuvą ir žibintuvėlį, atsarginius elementus, degtukus, konservų atidarytuvą;

1.15.11. mobilųjį telefoną ir jo įkroviklį;

1.16. jei radioaktyviajame debesyje ar jo iškritose yra radioaktyviojo jodo, civilinės saugos specialistai, siekdami apsaugoti skydliaukę, rekomenduoja atlikti jodo profilaktiką. Jodo tabletes pradėkite vartoti tik tuomet, kai apie tai bus paskelbta per visuomenės informavimo priemones. Jodo profilaktika – tai kalio jodido (KI) arba kalio jodato (KIO3) tablečių (kai jų nėra, tinka 5 % jodo tinktura) vartojimas. Stabiliojo jodo preparatų vienkartinė paros dozė žmonių grupėms:

1.16.1. suaugusieji iki 40 metų (tarp jų nėščios ir maitinančios moterys) ir 13–16 metų paaugliai išgeria 130 mg kalio jodido arba 170 mg kalio jodato;

1.16.2. vaikams nuo 3 iki 12 metų skiriama 65 mg kalio jodido arba 85 mg kalio jodato, tai sudaro pusę suaugusiųjų dozės;

1.16.3. kūdikiams nuo 1 mėnesio iki 3 metų duodama 30–35 mg kalio jodido arba 40–45 mg kalio jodato. Tai ketvirtis suaugusiųjų dozės;

1.16.4. naujagimiams iki 1 mėnesio skiriama 15 mg kalio jodido arba 20 mg kalio jodato. Tai aštuntadalis suaugusiųjų dozės;

1.17. vienkartinė stabiliojo jodo dozė apsaugo skydliaukę 24 valandas. Naujagimiams iki 1 mėnesio amžiaus skiriama vienkartinė stabiliojo jodo dozė. Nėščioms ir maitinančioms moterims – ne daugiau kaip dvi vienkartinės dozės. Kitoms mokinių grupėms gali būti skiriamos kelios vienkartinės dozės, bet ne daugiau kaip 10. Geriausia jodo tabletes gerti po valgio. Vaikams patogiau jas duoti ištirpintas bet kokiam gėrime ar skystuose vaikų maisto produktuose. Ištirpintos tabletės išgeriamos nedelsiant, nes greitai tampa neaktyvios.

1.18. neturint tablečių, galima vartoti 5 % jodo tinkturą: vaikams iki 2 metų 1–2 lašai 5 % jodo tinktūros skiriami 3 Xs per dieną ne ilgiau kaip 7 paras. Vaikams nuo 2 metų ir suaugusiesiems skiriami 3–5 lašai 5 % jodo tinktūros 3 Xs per dieną ne ilgiau kaip 7 paras;

1.19. stabiliojo jodo preparatai veikia tik skydliaukę, bet neapsaugo nuo kitų jonizuojančiosios spinduliuotės rūšių poveikio. Be to, dalis žmonių yra alergiški jodui ar turi skydliaukės susirgimų. Tokiu atveju siūlome iš anksto pasikonsultuoti su gydytoju;

1.20. būkite įsijungę Lietuvos nacionalinio radijo ar televizijos programą, klausykite skelbiamų pranešimų bei vykdykite civilinės saugos rekomendacijas.

2. Jei radote neįprastomis aplinkybėmis (tranBalsių avarijos metu, viešojo vietoje ir t.t.) ar pamatėte daiktą, pažymėtą radioaktyviuoju ženklu:

2.1. nedelsdami skambinkite bendruoju pagalbos telefono numeriu 112 ir informuokite apie radinį;

- 2.2. laikykitės kuo toliau nuo daiktų, pažymėtų radioaktyvumo ženklų, bet kokio regimo dūmų ar garų šaltinio;
- 2.3. nelieskite jokių daiktų, esančių aplinkui, nes jie gali būti radioaktyvūs;
- 2.4. kuo skubiau išeikite iš pavojingos zonos. Eikite prieš vėją nuo įvykio vietos. Saugus nuotolis nuo galimai užterštos zonos ribos – mažiausiai 30–50 metrų;
- 2.5. patarkite žmonėms kuo toliau pasitraukti nuo įvykio vietos, kol atvyks specialiosios tarnybos;
- 2.6. sužeistieji įvykio vietoje taip pat gali būti užteršti radioaktyviosiomis medžiagomis;
- 2.7. negerkite, nevalgykite, nerūkykite zonoje, kurioje esate, nes ji gali būti užteršta;
- 2.8. laukite, jei įmanoma, saugioje vietoje atvykstančių tarnybų ir informuokite jas apie įvykio aplinkybes;
- 2.9. jei išėjote anksčiau nei atvyko specialistai, grįžę namo, pasikeiskite viršutinius drabužius ir sudėkite juos į polietileninį maišą, nusiplaukite rankas, nusiprauskite veidą, jei turite galimybę – nusiprauskite duše ir klausykite skelbiamų per Lietuvos nacionalinį radiją ar televiziją pranešimų ir vykdykite civilinės saugos rekomendacijas.

CIVILINĖS SAUGOS REKOMENDACIJOS, KAIP ELGTIS KILUS ORO PAVOJUI, KITOMS KARINĖMS GRĖSMĖMS

1. Kilus prieš užpuolimo iš oro pavojui ar kitoms karinėms grėsmėms:
 - 1.1. klausykite pranešimų per Lietuvos nacionalinio radijo ar televizijos programą;
 - 1.2. tikrinkite pranešimus mobiliajame telefone;
 - 1.3. jei civilinės saugos signalas „Oro pavojus“ užklumpa gatvėje ar kitoje vietoje, kuo skubiau susiraskite priedangą (daubą, griovį ir pan.), požeminę pėsčiųjų perėją, tunelį, rūšį ir ten pasislėpkite;
 - 1.4. nepasiduokite panikai, elkitės ramiai, nesinervinkite, susikaupkite ir nurimkite, perspėkite artimuosius, kaimynus;
 - 1.5. be ypatingos priežasties nepalikite gyvenamosios vietos, nevaikščiokite gatvėmis ir atviromis teritorijomis;
 - 1.6. gavę nurodymą slėptis, apsirenkite ir skubėkite į nurodytą, apsaugai nuo karo grėsmių pritaikytą, kolektyvinės apsaugos statinį ar kitą priedangą. Su savimi pasiimkite dokumentus, pinigus, negendančių maisto produktų, vandens, turimas asmeninės apsaugos priemones, būtiniausių medikamentų, tualetinius reikmenis, nešiojamąjį radijo imtuvą, mobilųjį telefoną, kuriuo galėsite siųsti ir gauti pranešimus;
 - 1.7. jei liekate namuose, imkitės apsaugos priemonių: užgesinkite šviesą, užtraukite užuolaidas, lipnia juosta ar kt. apklijuokite langų stiklus, įleiskite į vidų savo augintinius, būkite kambaryje be langų (jei toks yra) arba slėpkitės rūsyje ar kitoje priedangoje;
 - 1.8. automobilyje įsijunkite radiją, klausykite informacinių pranešimų ir rekomendacijų;
 - 1.9. gavę nurodymą evakuotis ar išvykti, išjunkite elektrą, užsukite dujų, vandens sklendes, uždarykite langus, langines, užrakinkite duris ir atlikite visus įprastus veiksmus, kuriuos darote išvykdami bent kelioms dienoms;
 - 1.10. stenkitės be būtino reikalo neskambinti savo artimiesiems, draugams ir pažįstamiems mobiliojo ar fiksuoto ryšio telefonais, kad ryšio linijos nebūtų perkrautos ar užblokuotos. Skambinkite tik norėdami pranešti apie būtiną pagalbą, sužeistuosius ar netikėtą pavojų.
2. Sprogimo vietoje (arba po sprogimo):

Ekstremaliųjų situacijų valdymo planas

2.1. kriskite ant žemės ir rankomis prisidenkite galvą, jei yra galimybė, pasinaudokite priedanga. Priedangą šiuo atveju reikėtų rinktis iš arčiausiai esančių daiktų, tai gali būti pastatas, griovys, dauba, medis ar net šaligatvio bortelis;

2.2. nugriaudėjęs sprogimui neskubėkite palikti priedangos, kai kurios skeveldros nukrinta netoli sprogimo vietos po keliolikos sekundžių, taip pat gali sprogti kiti (antriniai) sprogstamieji užtaisai;

2.3. įsitikinę, kad skeveldros daugiau nekrinta, nedelsdami pasišalinkite saugiu atstumu. Jei sprogimas įvyko pastate, naudokitės avariniais išėjimais. Naudotis liftais griežtai draudžiama;

2.4. jei yra sužeistų asmenų, padėkite jiems evakuotis į saugią vietą ir suteikite pirmąją medicinos pagalbą. Pasirinkdami saugią vietą, atkreipkite dėmesį į pažeistas pastatų konstrukcijas, nes pastatas ar jo dalis gali sugriūti;

2.5. nelieskite įtartino daikto ar sprogmens;

2.6. padėkite valyti griuvėsius, kelius, šalinti oro antpuolio padarinius.

3. Jeigu jūs mieste ar gyvenvietėje pasirodė priešiški kariai:

3.1. stenkitės išlikti ramūs. Bandykite išsiaiškinti, kas vyksta ir tik tuomet spręskite, ką daryti;

3.2. jeigu matote kieme kareivius, nesiartinkite prie jų, būdami šalia galite tapti taikiniu ar atsitiktinės kulkos auka;

3.3. nebūkite smalsūs, nepasiduokite pagundai pasižiūrėti į karinę techniką, ginklus ar ginkluotus žmones iš arčiau – smalsuliai gali būti palaikyti šnipais;

3.4. neleiskite vaikų į gatves, jie smalsūs ir gali patekti po tanko vikšrais, rasti sprogmenį ar neiššovusių sprogmenų;

3.5. nefilmuokite ir nefotografuokite priešo kareivių arba darykite tai nepastebimai;

3.6. kalbėdami su ginkluotu žmogumi, nelaikykite rankų kišenėse, nedarykite staigių judesių. Nesiginčykite su žmogumi, kurio rankose ginklas;

3.7. jeigu į jūsų namus įeina ginkluoti žmonės ir ketina juose įsikurti, išeikite iš namų;

3.8. jeigu jums reikia į miestą, verčiau eikite pėsčiomis, o ne važiuokite automobiliu.

4. Kai šalia aidi šūviai ar vyksta susišaudymas:

4.1. jeigu esate lauke, nebėkite, o nedelsdami griūkite ant žemės ir rankomis prisidenkite galvą. Griūkite ten, kur stovite, neieškokite švaresnės vietos;

4.2. kol aidi šūviai, stenkitės kuo labiau prisispausti prie žemės, o jiems nutilus šliaužkite į patikimesnę vietą (požeminę perėją, rūšį, pastato pirmą aukštą, griovį, už šiukšlių konteinerio ir pan.);

4.3. pasigirdus šūviams jūsų name, nesiartinkite prie langų;

4.4. jeigu pasigirsta susišaudymas, o jūs esate namuose, nedelsdami griūkite ant grindų, nušliaužkite iki jungiklio ir išjunkite šviesą, kad nebūtumėte matomi, šluotos kotu (ar kuo nors panašiu) užtraukite užuolaidas, šliaužkite į patalpą be langų (pvz., vonios kambarį);

4.5. jeigu namuose nesaugu, eikite į artimiausią, apsaugai nuo karo grėsmių pritaikytą, kolektyvinę apsaugos statinį, kur jums bus suteiktas prieglobstis ir pagalba.

CIVILINĖS SAUGOS REKOMENDACIJOS, KAIP ELGTIS GAVUS ĮTARTINĄ LAIŠKĄ AR PAKETĄ SU MILTELIAIS IR JIEMS IŠSIBARSČIUS

1. Gavus įtartiną laišką ar paketą su milteliais ir jiems išsibarsčius:

1.1. nekratykite, nepurtykite, neprakirpkite ir neišimkite laiško ar paketo turinio;

1.2. nbandykite valyti miltelių, jų uostyti, liesti;

Ekstremaliųjų situacijų valdymo planas

- 1.3. išjunkite ventiliatorius ir pastato oro kondicionavimo sistemą;
 - 1.4. užsimaukite apsaugines pirštines;
 - 1.5. nedelsdami uždenkite išsibarsčiusius miltelius drabužiais, popieriumi, šiukšlių dėže ar kt.;
 - 1.6. išeikite iš patalpos ir sandariai uždarykite duris ir langus arba aptverkite vietovę, kurioje rastas įtartinas laiškas ar paketas, neleiskite įeiti kitiems asmenims;
 - 1.7. nusiplaukite rankas su muilu;
 - 1.8. kuo greičiau nusivilkite užterštus drabužius ir sudėkite juos į plastikinį maišą;
 - 1.9. kuo greičiau nusiprauskite duše su muilu. Nenaudokite chlorkalkių ar kitų dezinfekavimo medžiagų;
 - 1.10. surašykite visus žmones, buvusius tame kambaryje ar teritorijoje, ypač tuos, kurie turėjo tiesioginį kontaktą su milteliais;
 - 1.11. jei esate namie, skambinkite bendruoju pagalbos telefono numeriu;
 - 1.12. jei esate darbovietėje, praneškite apie įvykį savo institucijos vadovui ir skambinkite bendruoju pagalbos telefono numeriu.
2. Įtartinio paketo ar laiško požymiai:
 - 2.1. pernelyg didelės pašto išlaidos;
 - 2.2. ranka rašytas ar prastai išspausdintas adresas;
 - 2.3. iškirptos ir priklijuotos spausdintos raidės;
 - 2.4. rašybos klaidos;
 - 2.5. nėra atgalinio adreso;
 - 2.6. riebalinės dėmės, išblukusios spalvos;
 - 2.7. didelis svoris;
 - 2.8. kreivas ar grublėtas vokas;
 - 2.9. išsikišę laidai ar aliuminio folija;
 - 2.10. pernelyg didelės saugos medžiagos (maskuojamosios juostos, virvės ir pan.);
 - 2.11. tikėjimo garsas;
 - 2.12. pažymėtas užrašas „personalinis“ arba „konfidencialus“.
-

REKOMENDACIJOS KAIP PASIGAMINTI IR NAUDOTI MARLĖS-VATOS AR VIEN MARLĖS KAUKĘ (RAIŠTĮ)

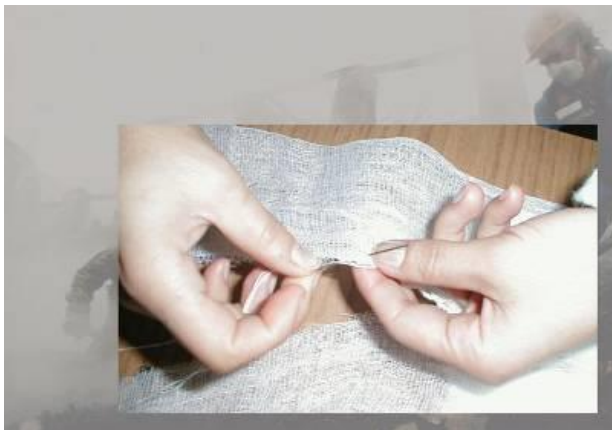
Marlės-vatos kaukė (raištis) gaminama iš 50x100 cm dydžio marlės gabalo.

Jo viduryje, 20x30 cm plote, paklojamas 2 cm storio vatos sluoksnis. Neapdėti vata marlės kraštai per visą ilgį iš abiejų pusių užlenkiami ant vatos, o marlės galai (apie 30-35 cm) perkerpami per vidurį, kad iš kiekvieno galo pasidarytų po du raištelius. Jie apsiuvami.

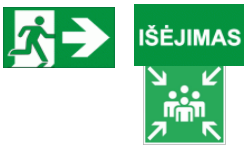

Jei nėra vatos, tokią kaukę galima pasidaryti vietoj vatos įklojant 4-6 sluoksnių marlės gabalą (20-30 cm).

Marlės-vatos ar vien marlės kaukė pridedama prie veido taip, kad apatinis kraštas uždengtų smakro apačią, viršutinis siektų akių įdubas, o burna ir nosis būtų gerai uždengti.

Apatiniai kaukės raišteliai surišami ant viršugalvio, viršutiniai – ant pakaušio. Tarp veido ir kaukės susidarę laisvesni tarpai užkamšomi vatos gniužulėliais.

**ATSAKINGŲ DARBUOTOJŲ VEIKSMŲ, ĮVYKUS ĮVYKIUI, EKSTREMALIAJAM ĮVYKIUI,
ATMINTINĖ**

Eil. Nr.	Veiksmai	Vykymo laikas	Atsakingas vykdytojas
1.	 Apie pastebėtą įvykį informuoti įstaigos vadovus	Nedelsiant	Pirmasis įvykį pastebėjęs darbuotojas, tuo metu budintis darbuotojas
2.	 Apie įvykį informuoti BPC tel. 112	Nedelsiant	Pirmasis įvykį pastebėjęs darbuotojas, tuo metu budintis darbuotojas
3.	 Pastebėjus ar gavus informaciją apie įvykį, suveikus gaisrinei signalizacijai perspėti darbuotojus ir mokinius	Nedelsiant	Pirmasis įvykį pastebėjęs darbuotojas, tuo metu budintis darbuotojas, padalinio vadovas
4.	 Gaisro ar kito pavojaus patalpose ar gretimose teritorijose atveju evakuoti darbuotojus ir mokinius į saugią vietą	Nedelsiant	ESV grupės vadovas, grupės nariai, padalinių vadovai
5.	 Oro pavojaus atveju evakuoti darbuotojus ir mokinius į kolektyvinės apsaugos patalpas (rūsį)	Nedelsiant	ESV grupės vadovas, grupės nariai, padalinių vadovai
6.	 Suteikti pirmąją pagalbą nukentėjusiems	Nedelsiant	Sveikatos priežiūros padalinio darbuotojai, darbuotojai, baigę pirmosios med. pagalbos kursus
7.	 Informuoti mokinių artimuosius	Išvedus mokinius saugią vietą	ESV grupės nariai, mokytojai tuo metu dirbę su mokiniais, ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo mokytojai, tuo metu dirbę su ugdytiniais
8.	 Informaciją apie įvykį perduoti savivaldybės Viešosios tvarkos skyriaus Civilinės saugos ir mobilizacijos poskyrio specialistams	Per 2 val.	ESV grupės nariai

Ekstremaliųjų situacijų valdymo planas

Eil. Nr.	Veiksmai	Vykdymo laikas	Atsakingas vykdytojas	
9.		Informaciją apie susirgusius mokinius ir darbuotojus perduoti Nacionalinės visuomenės sveikatos centrui prie Sveikatos apsaugos ministerijos	Nedelsiant	ESV grupės nariai
10		Kreiptis pagalbos į savivaldybės administraciją, jeigu nepakanka savų resursų įvykiams likviduoti, jų padariniams šalinti	Per 12 val.	ESV grupės vadovas

Kiekvienas atsakingas darbuotojas turėtų turėti šią atmintinę

KALENDORINIS VEIKSMŲ PLANAS

Eil. Nr.	Veiksmų pavadinimas	Atsakingas vykdytojas, remiančios institucijos	Vykdymo laikas	Vykdyimo trukmė																			
				valandos												paros				mėnesiai			
				1	2	4	6	8	10	12	16	18	24	1	2	3	1	2	3		
1. Paskelbus antrą (sustiprintą) arba trečią (visišką) civilinės saugos sistemos parengties lygį šalyje (savivaldybėje)																							
1.	Įstaigos Ekstremaliųjų situacijų valdymo grupės iškvietimas į darbo vietas.	Įstaigos direktorius	5 - 10 min. darbo metu 1,5 val. kitu metu	→	→																		
2.	Įstaigos Ekstremaliųjų situacijų valdymo grupės narių ir darbuotojų informavimas apie susidariusią padėtį ir iš Savivaldybės administracijos gautus nurodymus.	Įstaigos direktorius	10 - 20 min.		→																		
3.	Darbuotojų surinkimas į darbo vietą (esant reikalui)	Įstaigos direktorius	10 min. - 1,5 val.			→																	
4.	Įstaigos direktoriaus ir ESG narių kabinetų parengimas darbui ekstremaliomis sąlygomis.	Įstaigos direktorius, ESG nariai	2-6 val.			→																	
5.	Įstaigos patalpų (rūsių, cokolinių aukštų), skirtų darbuotojų ir auklėtinių apsaugai nuo išorinių pavojų parengimas	Įstaigos direktorius	8 val.					→															
6.	Įstaigos patalpų, skirtų kolektyvinės apsaugos statinio poreikiams vykdyti, parengimas	Įstaigos direktorius, ESG nariai	Per 24 val. Gavus nurodymą									→											

Ekstremaliųjų situacijų valdymo planas

Eil. Nr.	Veiksmų pavadinimas	Atsakingas vykdytojas, remiančios institucijos	Vykdyto laikas	Vykdyto trukmė																								
				valandos										paros				mėnesiai										
				1	2	4	6	8	10	12	16	18	24	1	2	3	1	2	3							
7.	Turimų individualių apsaugos priemonių išdavimas darbuotojams	Atsakingas už civilinę saugą	Per 1 val. Gavus nurodymą													→												
8.	Ekstremaliųjų situacijų valdymo plano peržiūrėjimas ir tikslinimas	Atsakingas už civilinę saugą	1-2 dienos																→									
9.	Materialinių vertybių išnešimas į saugia zoną transportas	Materialiai atsakingi asmenys Padalinių vadovai	24 val.																					→				
2. Oro pavojaus atveju																												
1.	Informacijos gavimas per visuomeninius transliuotojus, iš trumpųjų perspėjimo pranešimų	Darbuotojas, atsakingas už perspėjimą ir informavimą Įstaigoje	Nedelsiant išgirdus civilinės saugos signalą „Dėmesio visiems“													→												
2.	Įstaigos vadovų ir ESV grupės informavimas	Darbuotojas, atsakingas už perspėjimą ir informavimą Įstaigoje	Nedelsiant													→												
3.	Kolektyvinės apsaugos vietų parengimas priimti darbuotojus ir auklėtinius	Įstaigos direktorius, ESVG nariai	Nedelsiant													→												
	Nurodymo evakuotis į saugią vietą perdavimas personalui, dirbančiam su mokinių grupėmis	Įstaigos ESVG nariai	Nedelsiant gavus civilinės saugos signalą													→												

Ekstremaliųjų situacijų valdymo planas

Eil. Nr.	Veiksmų pavadinimas	Atsakingas vykdytojas, remiančios institucijos	Vykdyto laikas	Vykdyto trukmė																			
				valandos										paros				mėnesiai					
				1	2	4	6	8	10	12	16	18	24	1	2	3	1	2	3		
			„Oro pavojus“																				
	Nurodymo evakuotis į saugią vietą perdavimas administracijos darbuotojams ir pagalbiniam personalui	Įstaigos ESVG nariai	Nedelsiant gavus civilinės saugos signalą „Oro pavojus“	→																			
	Auklėtinių ir darbuotojų evakavimas į saugią vietą	Personalas, dirbantis su auklėtinių grupėmis, padalinių vadovai	3-5 min. gavus nurodymą evakuotis	→																			
	Evakuotų auklėtinių ir personalo registracija	ESVG nariai Personalas, dirbantis su auklėtinių grupėmis	Per 10 min. atvykus į saugią vietą	→																			
	Skubios medicininės pagalbos suteikimas darbuotojams ir auklėtiniams	ESVG nariai Personalas, dirbantis su auklėtinių grupėmis	Nuolatos	→																			
	Tėvelių informavimas apie įstaigoje vykdomas auklėtinių apsaugos priemones	Personalas, dirbantis su auklėtinių grupėmis	Per 1 val. atvykus į saugią vietą		→																		
	Savivaldybės administracijos informavimas apie įstaigoje vykdomas auklėtinių apsaugos priemones, išskylusias problemas	ESVG nariai	Per 1 val. atvykus į saugią vietą		→																		

Ekstremaliųjų situacijų valdymo planas

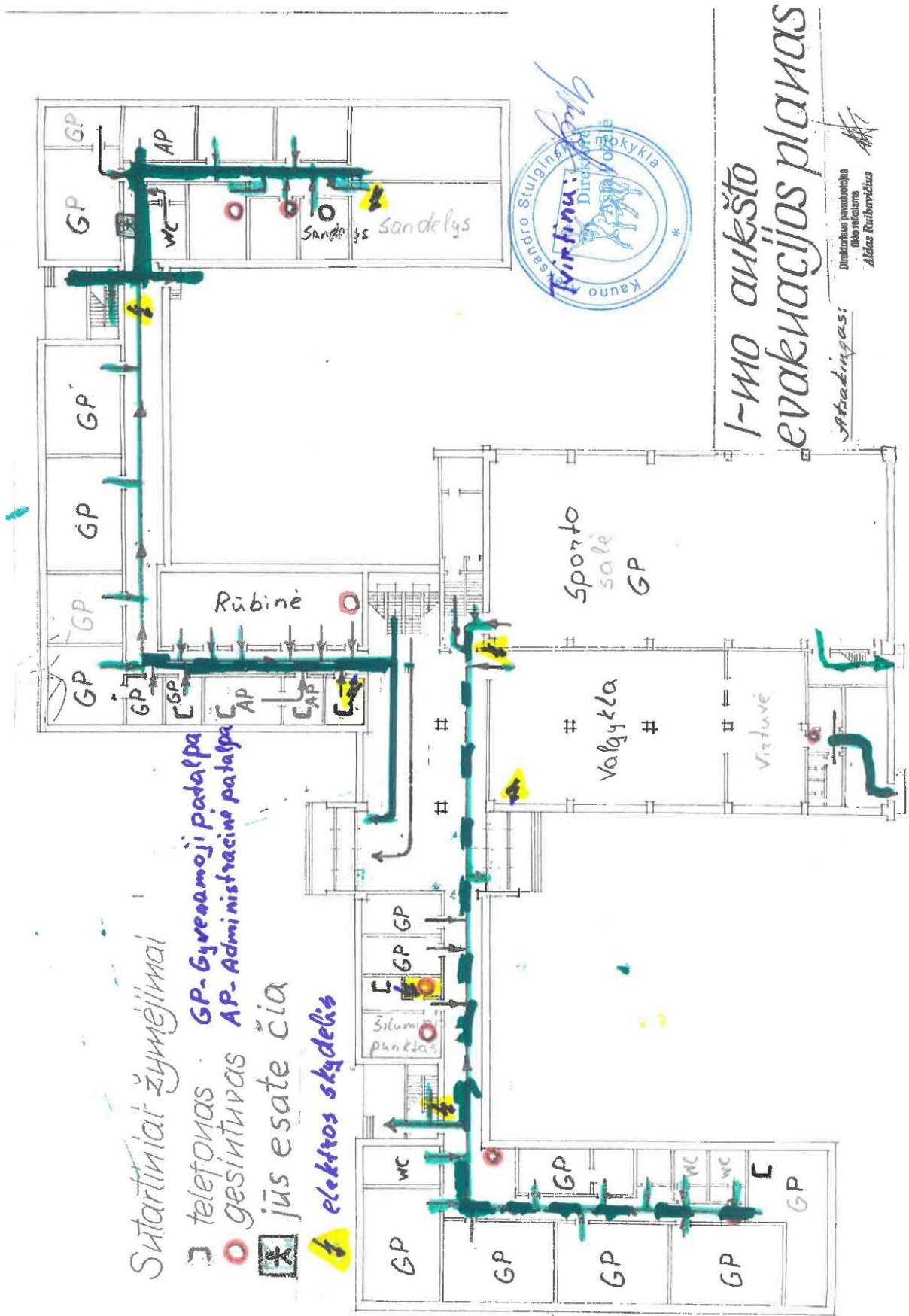
Eil. Nr.	Veiksmų pavadinimas	Atsakingas vykdytojas, remiančios institucijos	Vykdyto laikas	Vykdyto trukmė																		
				valandos										paros				mėnesiai				
				1	2	4	6	8	10	12	16	18	24	1	2	3	1	2	3	
	Sprendimo dėl vykdomų apsaugos priemonių pabaigimo ir auklėtinių perdavimo tėveliams priėmimas	Įstaigos direktorius	Atšaukus oro pavojų ir įvertinus situaciją dėl galimų grėsmių											➔								

Sutrumpinimai:

GDV – gelbėjimo darbų vadovas

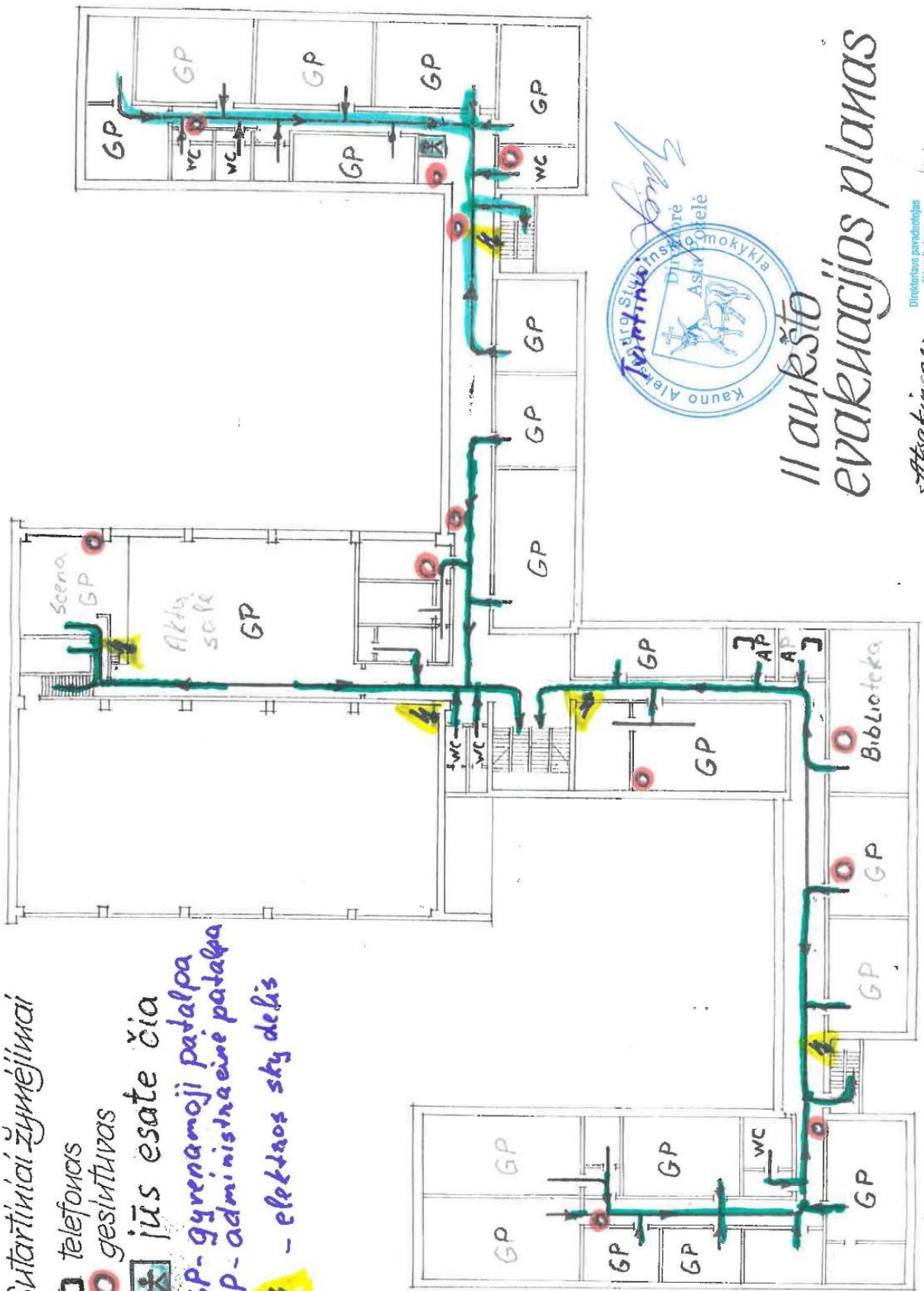
ESV grupė – ekstremaliųjų situacijų valdymo grupė

**KAUNO ALEKSANDRO STULGINSKIO MOKYKLOS
KOLEKTYVINĖS APSAUGOS STATINIO PLANAI SU
PAŽYMĖTOMIS GYVENAMOSIOMIS,
SANITARINĖMIS, MAITINIMO, MAISTO
PARUOŠIMO PATALPOMIS**

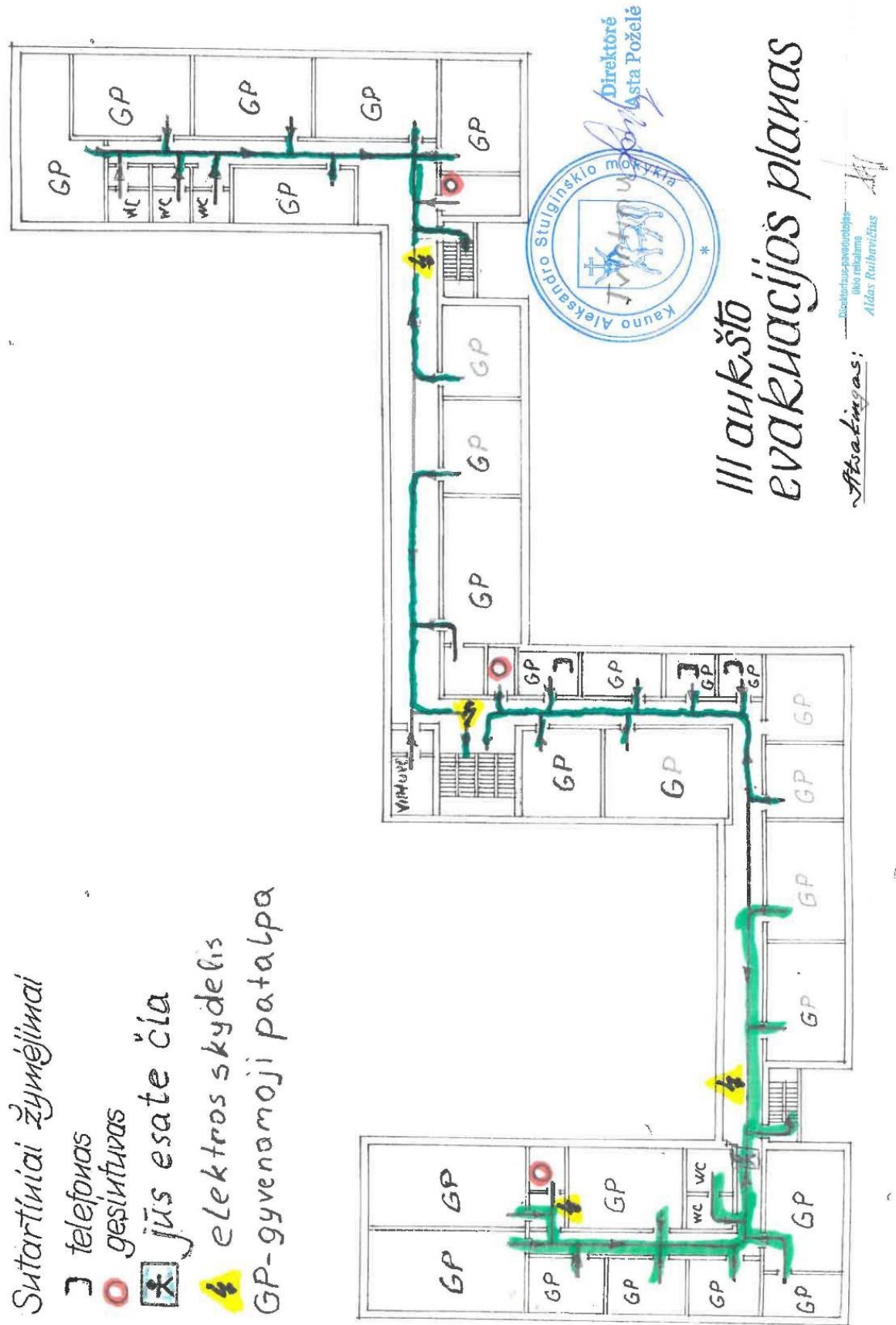
Sutarminiai žymėjimai

- ☒ telefonas
- geslų tuvas
- ☒ jūs esate čia
- GP - gyvenamoji patalpa
- AP - administracinė patalpa
- ⚡ - elektros skydelis

II aukšto
evakuacijos planas

Aktualumas:
Direktorius parašiojantis
dėlion tikslams
Aldas Ruzbavičius

PIRMOSIOS PAGALBOS SUTEIKIMO INSTRUKCIJA

I SKYRIUS BENDROJI DALIS

1. Svarbiausios sėkmės sąlygos, teikiant pirmąją pagalbą nukentėjusiems nelaimingų atsitikimų atvejais, yra teikiančio pagalbą asmens veiksmų greitumas ir teisingumas.

2. Bendrosios pirmosios pagalbos suteikimo taisyklės:

2.1. išsiaiškinti nelaimingo atsitikimo situaciją ir nustatyti nukentėjusiojo būklę;

2.2. prieš teikiant pirmąją pagalbą, įsitikinti, kad tai yra saugu. Jei situacija pavojinga gyvybei, sveikatai (pravažiuojantis transportas, kritimo pavojus, griūvantys, krentantys daiktai, gaisras, nuodingos medžiagos, elektros srovė, nukentėjęs žmogus agresyvus, ar galite užsikrėsti pavojinga liga) teikti pirmąją pagalbą draudžiama. Imtis priemonių pavojingai situacijai pakeisti (gesinti gaisrą, išjungti elektros srovę, kviesti pagalbą, naudoti apsaugos priemones ir t.t.);

2.3. nenaudoti priemonių, kurios gali pabloginti nelaimingo atsitikimo situaciją (pvz. nejungti elektros prietaisų, nedegti degtukų, jei aplinkoje yra sprogiųjų dujų mišinio – gamtinių dujų, benzino garų ir t.t.);

2.4. nebloginti nukentėjusiojo būklės (pvz. netraukti jo iš sudaužyto transporto, įtarus, kad lūžęs stuburas);

2.5. išnešti nukentėjusįjį iš pavojingos aplinkos, nutraukti žalingą veiksnį;

2.6. pirmąją pagalbą teikti kuo skubiau;

2.7. jei nukentėjęs žmogus sužalotas keliose vietose ar keliais būdais, pirmąją pagalbą pradėti nuo to sužalojimo, kuris pavojingiausias gyvybei (pvz. stipraus kraujavimo stabdymas → gaivinimas → žaizdų tvarstymas → imobilizacija);

2.8. jei yra daug nukentėjusiųjų, pirmiausia pagalbą teikti tiems, kurių gyvybei gresia didžiausias pavojus;

2.9. esant reikalui, iškviesti greitąją medicinos pagalbą

BENDRUOJU PAGALBOS TELEFONU – 112

3. Kiekvienas privalo mokėti greitai ir teisingai atpalaiduoti nukentėjusį nuo elektros srovės, daryti išorinį (netiesioginį) širdies masažą ir dirbtinį kvėpavimą, sustabdyti kraujavimą, perrišti žaizdą ir nudegimus, pritvirtinti įtvarą lūžimų atvejais, teikti pagalbą užspringus, praradus sąmonę, pernešti ir pervežti nukentėjusį.

4. Delsiant ir ilgai ruošiantis, nukentėjęs gali mirti.

5. Jei nukentėjęs nekvėpuoja ir neapčiuopiamas jo pulsas (1 pav.), reikia nedelsiant teikti jam pirmąją pagalbą, o ne laikyti mirusiu. Daryti išvadą, kad nukentėjęs yra miręs, gali tik gydytojas.

1 pav. Nukentėjusiojo būklės įvertinimas

6. Gaivinimo rezultatai bus teigiami tik tada, jei nuo širdies sustojimo praėjo ne daugiau kaip 4 minutės, todėl pirmoji pagalba turi būti teikiama tuojau pat ir, jei tai įmanoma, nelaimės vietoje.

7. Visus dirbančiuosius įstaigoje reikia periodiškai supažindinti:

7.1. su pirmosios pagalbos teikimo būdais nukentėjusiems;

7.2. kaip atpalaiduoti nukentėjusį nuo elektros srovės (praktiškai apmokyti);

7.3. su gaivinimo principais.

8. Įstaigos darbuotojai, dirbantys galimos profesinės rizikos sąlygomis (veikiami kenksmingu veiksmu ar dirbantys pavojingą darbą) privalo įgyti pirmosios pagalbos teikimo žinių ir įgūdžių. Šiuos užsiėmimus turi prarasti kompetentingi medicinos ir technikos bei inžinerijos darbuotojai.

9. Kad pirmoji pagalba būtų savalaikė ir efektyvi, personalo nuolatinio buvimo vietose turi būti pirmosios pagalbos rinkiniai (2 pav.) su priemonių rinkiniu, reikalingu suteikti pirmąją pagalbą.

2 pav. Pirmosios pagalbos rinkiniai

10. Pirmosios pagalbos rinkiniai laikomi gerai matomose, atitinkamai paženklintose vietose (3 pav.).

3 pav. Pirmosios pagalbos rinkinio ženklavimas

11. Kad pirmoji pagalba būtų organizuota teisingai, reikia vykdyti šias sąlygas:

11.1. įstaigoje turi būti paskirti asmenys, atsakingi už pirmosios pagalbos priemonių papildymą ir būklę pirmosios pagalbos rinkiniuose;

11.2. turi būti organizuota griežta ir sistemingai vykdoma kontrolė.

12. Pirmosios pagalbos rinkinys turi turėti jame esančių priemonių aprašymą.

II SKYRIUS PIRMOSIOS PAGALBOS SUTEIKIMAS SUŽEISTAJAM

13. Prieš pradėdant teikti pirmąją pagalbą sužeistajam reikia švariai nusiplauti rankas, pagal galimybę dezinfekuoti jas (4 pav.).

1. Sušlapinti

2. Išmuilinti

3. Gerai įtrinti tarp
pirštų
(20 sekundžių)

4. Nuskalauti

5. Nusausinti

4 pav. Rankų plovimas

14. Žaizdos negalima plauti vandeniu, barstyti milteliais ir tepti tepalais.
15. Negalima šluostyti nuo žaizdos smėlio, žemių ir pan. Reikia tik atsargiai pašalinti nešvarumus, esančius aplink žaizdą.
16. Jeigu iš žaizdos stipriai bėga kraujas, tai iš pradžių reikia sustabdyti kraujavimą (žr. III skyrių).
17. Kad nešvarumai nepatektų į žaizdą, valyti reikia nuo žaizdos kraštų išorės link; nuvalytos odos plotelį, prieš perrišant žaizdą, reikia sutepti žaizdų dezinfekavimo tirpalu.
18. Iš žaizdos negalima šalinti kraujo krešulių, kad nesukelti stipraus kraujavimo.
19. Perrišant žaizdą, negalima rankomis liesti tos raiščio dalies, kuri bus dedama ant pačios žaizdos.
20. Žaizdą aprišti steriliu tvarščiu. Juostinis tvarstis paprastai vyniojamas iš kairės į dešinę (5 pav.) nuo plonesnės kūno dalies link storesnės taip, kad kiekviena tvarščio vija glaudžiai prispaustų pusę pirmosios pločio. Kad tvarstis nenusivyniotų ar nenusmuktų, tvarstymo pradžioje ir pabaigoje vyniojama po kelias tvirtinamąsias vijas.

5 pav. Žaizdos tvarstymas

21. Kai nėra sterilaus tvarščio, paviršinę žaizdą galima aprišti švaria laidyne išlyginta nosine arba išlygintu bet kokios medžiagos gabalu.
22. Įdrėskimai apiplaunami žaizdų dezinfekavimo tirpalu ir aprišami.
23. Esant bet kokiai giliai žaizdai, būtina kvalifikuota chirurginė pagalba.

III SKYRIUS KRAUJAVIMAS

24. Kraujavimas būna (6 pav.):
 - 24.1.kapiliarinis - iš paviršinių žaizdų kraujas teka lašais;
 - 24.2.veninis - iš žaizdos kraujas teka lėtai, palyginti gausiai, o iš gilesnių žaizdų (pjautinių, durtinių) nenutrūkstamai plūsta tamsiai raudonas kraujas;
 - 24.3.arterinis - pavojingiausias iš visų kraujavimų. Iš žaizdos pulsuojančia srove veržiasi skaičiai raudonas kraujas.

a) Arterinis b) Veninis c) Kapiliarinis

6 pav. Kraujavimo rūšys

25. Norint sustabdyti kraujavimą, reikia:

25.1. pakelti kraujuojančią galūnę (7 pav.);

7 pav. Kraujavimo stabdymas

25.2. kraujuojančią žaizdą uždengti gniutulu, padarytu iš tvarstomosios medžiagos, ir žaizdos neliečiant pirštais, prispausti iš viršaus; tokioje padėtyje laikyti 3-4 min. (8 pav.);

8 pav. Kraujuojančios žaizdos tvarstymas

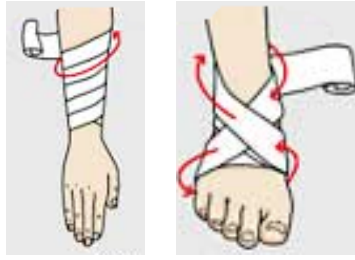
25.3. nustojus kraujuoti, ant pirminės tvarstomosios medžiagos reikia uždėti dar vieną pagalvėlę ir sužeistą vietą tvarstyti truputį paveržiant (9 pav.);

9 pav. Žaizdos tvarstymas

25.4. stebėti, kad nesutriktų pažeistos galūnės kraujo apytaka.

26. Tvarstyti ranką ar koją reikia iš apačios į viršų, t.y. nuo pirštų kūno link (10 pav.).

10 pav. Rankos ir kojos tvarstymas

27. Kraujavimas iš vidaus organų yra labai pavojingas gyvybei. Vidinio kraujavimo požymiai:

27.1. ryškus veido išbalimas;

27.2. silpnumas;

27.3. dažnas pulsas;

27.4. dusulys;

27.5. galvos svaigimas;

27.6. troškulys;

27.7. sąmonės netekimas.

28. Vidinio kraujavimo atvejais reikia:

28.1. skubiai kviešti gydytoją;

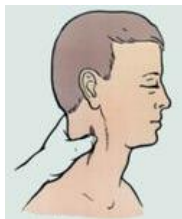
28.2. nukentėjusiajam suteikti visišką ramybę;

28.3. neduoti nukentėjusiam gerti;

28.4. traumos vietoje uždėti pūslę su ledu ar šaltu vandeniu.

29. Greitai sustabdyti kraujavimą galima prispaudus pirštais kraujuojančią kraujagyslę prie atitinkamo kaulo aukščiau žaizdos. Spausti reikia gana stipriai:

29.1. **apatinės veido dalies** - prispaudžiant žandikaulio arteriją prie apatinio žandikaulio krašto (11 pav. A);

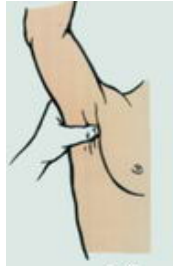
11 pav. A Kraujavimo stabdymas

29.2. **smilkinio ir kaktos** - vietinis prispaudimas, sterilus spaudžiamasis tvarstis, jo prispaudimas ranka (11 pav. B);

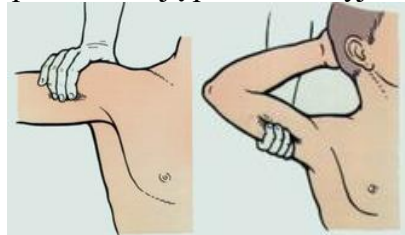
11 pav. B Kraujavimo stabdymas

29.3. **pažasties ir peties** (arti peties sąnario) - prispaudžiant po raktikauliu esančią arteriją prie kaulo, duobutėje virš raktikaulio (11 pav. C);

11 pav. C Kraujavimo stabdymas

29.4. **dilbio** - prispaudžiant peties arteriją peties viduryje iš vidinės pusės (11 pav. D);

11 pav. D Kraujavimo stabdymas

29.5. **plaštakos ir pirštų** - prispaudžiant dvi arterijas apatiniame dilbio trečdalyje prie plaštakos (11 pav. E);

11 pav. E Kraujavimo stabdymas

29.6. **blauzdos** - prispaudžiant šlaunies arteriją prie dubens kaulų (11 pav. F);

11 pav. F Kraujavimo stabdymas

29.7. **pėdos** - prispaudžiant arteriją, einančią per pėdos nugarėlę.

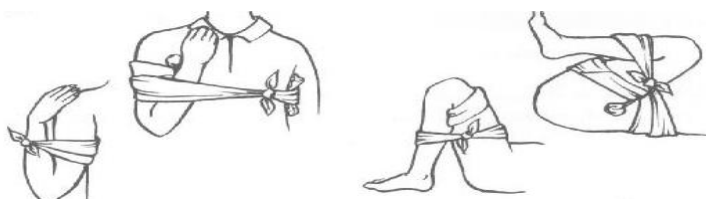
30. Jei nėra galūnės kaulų lūžimų, kraujavimą galima sustabdyti sulenkiant galūnę per sąnarį (12 pav.):

30.1. paraitoti kelnes arba rankovę;

30.2. iš bet kokios medžiagos padarius gniužulą įdėti jį į duobutę, kuri susidaro sulenkus sąnarį, esantį aukščiau sužeistos vietos;

30.3. kiek galima smarkiau sulenkti sąnarį, esantį virš gniužulo;

30.4. ranką ar koją tokioje padėtyje surišti arba perrišti prie nukentėjusio liemens.

12 pav. Kraujavimo sustabdymas sulenkiant galūnę per sąnarį

31. Kai sulenkti galūnės per sąnarį negalima ar žaizda ne galūnėje, reikia uždėti spaudžiamąjį tvarstį.

32. Kraujui tekant iš nosies, reikia:

32.1. nukentėjusįjį pasodinti;

32.2. galvą kiek atvertus atgal atsegti apykaklę;

32.3. virš ir ant nosies uždėti šaltą kompresą;

32.4. į nosį įkišti gabaliuką vatos arba marlės ir pirštais suspausti šnerves.

33. Jei kraujas teka iš burnos ar vemiant krauju, nukentėjusį žmogų paguldyti ir skubiai iškviesti gydytoją.

IV SKYRIUS PIRMOJI PAGALBA NUDEGUS

34. Nudegimai būna:

34.1. terminiai - dėl ugnies, garų, karštų daiktų ir medžiagų poveikio (13 pav.);

13 pav. Terminis nudegimas

34.2. cheminiai - dėl rūgščių, ir šarmų poveikio (14 pav.);

14 pav. Cheminis nudegimas

34.3. elektriniai - dėl elektros srovės ir elektros lanko poveikio (15 pav.).

15 pav. Elektrinis nudegimas

35. Nudegimai būna keturių laipsnių (16 pav.):

1 laipsnis

2 laipsnis

3 laipsnis

4 laipsnis

16 pav. Nudegimų laipsniai

35.1.pirmas - odos paraudimas ir patinimas;

35.2.antras - pūslių susidarymas;

35.3.trečias - paviršinių ir gilesnių odos sluoksnių apmirimas;

35.4.ketvirtas - odos suanglėjimas, raumenų, sausgyslių ir kaulų pakenkimai.

36. **Terminiai ir elektriniai nudegimai:**

36.1.užsidegus nukentėjusiojo rūbams, reikia greitai ant jo užmesti paltą ar kitą standų audinį, arba užgesinti liepsną vandeniu;

36.2.negalima bėgti degant rūbams;

36.3.teikiant pagalbą, negalima nukentėjusio odos liesti rankomis, tepti tepalais, alyvomis, vazelinu, barstyti geriamąją soda, krakmolu ir pan.;

36.4.negalima prapjauti pūslės, šalinti prilipusios prie nudegusios vietos mastikos, kanifolijos ar kitokių smalingų medžiagų;

36.5.jei nudegimas yra I ar II laipsnio ir apima nedidelį plotą, pakenktą vietą reikia aprišti sterilia medžiaga (17 pav.);

17 pav. Nudegimo vietos aprišimas sterilia medžiaga

36.6.nuo apdegusios vietos negalima plėsti drabužių ar avalynės - juos reikia atsargiai

perkirpti ir nuimti;

36.7.jei nuimti drabužių neįmanoma, ant jų reikia uždėti sterilų tvarstį ir skubiai gabenti į gydymo įstaigą;

36.8.esant gausiems nudegimams, nukentėjusį, jo neišrengiant, reikia suvynioti į švarią paklodę ar kitą audinį, šiltai apkloti, pagirdyti šilta arbata ir suteikti visišką ramybę, kol atvyks gydytojas;

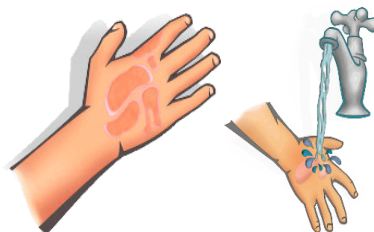
36.9.esant pirmiems šoko požymiams (stiprus išbalimas, paviršutiniškas kvėpavimas, vos apčiuopiamas pulsas) reikia nuraminti nukentėjusį, žmogų paguldyti taip, kad gyvybiškai svarbūs organai (galvos smegenys, širdis ir kt.) būtų pakankamai aprūpinami krauju: paguldyti ant nugaros, nuleisti galvą, pakelti kojas aukščiau širdies lygio;

36.10. apdegusį veidą reikia uždengti sterilios marlės skarele;

36.11. apdegus akis, reikia dėti ant akių šaltus pavilgus ir nedelsiant gabenti nukentėjusį pas gydytoją.

37. Cheminiai nudegimai:

37.1.norint kuo greičiau sumažinti cheminės medžiagos koncentraciją ir veikimo laiką, reikia nudegintą vietą 15-20 min. plauti greitai tekančio šalto vandens srove iš čiaupo (18 pav.) arba kibiro;

18 pav. Cheminės medžiagos koncentracijos ir veikimo laiko sumažinimas

37.2.kai rūgščių ar šarmų patenka ant odos per rūbus, juos reikia nuplauti vandeniu nuo rūbų, o paskui atsargiai perkirpus nuvilkti nuo nukentėjusiojo;

37.3.jei ant kūno sieros rūgštis ar šarmai patenka sausu pavidalu, juos reikia šalinti sausa vata ar gabalėliu medžiagos, po to stropiai vandeniu nuplauti pakenktas odos vietas;

37.4.tolesnė pagalba tokia pati, kaip ir terminių nudegimų atvejais;

37.5.⚠️ rūgščiai patekus į burną ar akis tirpalo, garų ar dujų pavidalu, skubiai reikia akis ir burną praplauti dideliu vandens kiekiu ir kuo skubiau iškviešti gydytoją ar kreiptis į gydymo įstaigą;

37.6.⚠️ jei rūgščių ar šarmų patenka į stemplę, reikia skubiai iškviešti gydytoją;

37.7. kol gydytojas atvyks, nukentėjusį reikia paguldyti, šiltai apkloti, ant pilvo uždėti šaltą daiktą (skausmui sumažinti), iš burnos šalinti seiles ir gleives;

37.8. ⚠️ nukentėjusiam pradėjus dusti reikia daryti dirbtinį kvėpavimą „iš burnos į nosį“ būdu, nes burnos gleivinė nudeginta;

37.9. plauti skrandžio, dirbtinai sukelti vėmimą, negalima;

37.10. jei nukentėjęs vemia pats, reikia duoti išgerti ne daugiau kaip tris stiklines vandens;

37.11. suteikus pirmąją pagalbą, nukentėjusįjį reikia skubiai gabenti į gydymo įstaigą.

V SKYRIUS GAIVINIMO BŪDAI

38. Prieš pradėdamas gaivinimą, gaivintojas turi labai greitai įvertinti situaciją ir galimus pavojus: transporto judėjimą, krintančias nuolaužas, sklindančius dūmus, ugnį, dujas ir kt. ir imtis visų įmanomų atsargumo priemonių.

39. Patikrinamas asmens sąmoningumas atsargiai jį pajudinant ir paklausiant „kaip jaučiatės?“.

40. Jeigu žmogus atsako ar sujuda, jo padėties keisti nereikia (jei negresia pavojus, pavyzdžiui, dėl automobilių judėjimo, krintančių nuolaužų, toksiškų dūmų ir dujų); įvertinama jo būklė, jei reikia, kviečiama pagalba ir asmuo nuolat stebimas.

41. Jeigu žmogus neatsako (nesąmoningas), kviečiama pagalba.

42. **Nustatoma, ar žmogus kvėpuoja:** atveriami kvėpavimo takai, stebima, ar juda krūtinės ląsta, klausoma, ar girdėti kvėpavimas ir (ar) jaučiamas oro judėjimas skruostu. Tai turi trukti ne ilgiau kaip 10 sekundžių.

43. **Yra du pagrindiniai kvėpavimo takų atvėrimo būdai:**

43.1. galvos atlošimas/smakro pakėlimas. Galvos atlošimas netaikomas įtariant kaklo ar stuburo traumą;

43.2. žandikaulio patraukimas. Taikomas įtariant kaklo stuburo traumą arba kai pirmasis metodas yra neefektyvus.

44. Jeigu žmogus kvėpuoja ir yra nesąmoningas, jį reikia paguldyti ant šono ir nuolat stebėti. Įtarus stuburo traumą, to daryti negalima. Būtina stebėti kvėpavimą ir laukti kol atvyks greitoji medicinos pagalba.

45. Jeigu žmogus nekvėpuoja, pradėdamas dirbtinis kvėpavimas.

46. Labai svarbu **kuo skubiau kviesti pagalbą**. Jeigu yra vienas gaivintojas, jis turi spręsti atsižvelgdamas į esamą situaciją ir esamas ryšio priemones, stengiantis iškviesti greitąją medicinos pagalbą kaip įmanoma anksčiau ir greičiau.

47. Kai gaivintojas yra vienas, **kviečiant pagalbą, gaivinimas gali būti sustabdytas ne ilgiau kaip 2 minutėms.**

48. Esant daugiau nei vienam gaivintojui, **vienas iš jų pradeda gaivinimą, kitas – kviečia pagalbą.**

49. Jeigu žmogus nesąmoningas dėl traumos, skendimo, apsinuodijimo, vaistų perdozavimo, gaivintojas pirmiausia turi pradėti gaivinimą (maždaug 1 minutę) ir tik po to kviesti pagalbą.

50. Įvertinama žmogaus kraujotaka:

50.1. stebima, ar yra judesiai, kvėpavimas, kosulys (netiesioginiai kraujotakos požymiai);

50.2. patikrinamas pulsas miego arterijos (a. carotis) projekcijoje;

50.3. šie veiksmai turi trukti ne ilgiau kaip 10 sekundžių.

51. Jeigu gaivintojas yra įsitikinęs, kad kraujo apytaka vyksta, bet žmogus nekvėpuoja:

51.1. tęsiamas dirbtinis kvėpavimas, kol žmogus pats pradeda kvėpuoti;

51.2. kas minutę tikrinama kraujotaka. Kiekvieną kartą tai neturi užtrukti ilgiau kaip 10 sekundžių;

51.3. jeigu žmogus pradeda pats kvėpuoti, bet lieka be sąmonės, jis paguldomas ant šono. Nuolat stebima jo būklė. Kvėpavimui išnykus, žmogus tuoj pat verčiamas ant nugaros ir pradedamas dirbtinis kvėpavimas.

52. Jeigu nėra kraujotakos požymių arba gaivintojas nėra tuo įsitikinęs, pradedama daryti krūtinės ląstos paspaudimus.

53. Jei gaivintojas dėl kokių nors priežasčių negali atlikti dirbtinio kvėpavimo, turi daryti krūtinės ląstos paspaudimus.

54. Esant skilvelių virpėjimui, skilvelių plazdėjimui ar skilvelinei tachikardijai (nėra pulso), atliekama defibriliacija (elektrošokas).

55. Užspringusiojo gaivinimas:

55.1. viršutinių kvėpavimo takų obstrukciją gali sukelti svetimkūnis. Dažniausiai tai atsitinka valgant. Svetimkūnis gali sukelti dalinę arba visišką kvėpavimo takų obstrukciją;

55.2. esant dalinei kvėpavimo takų obstrukcijai, jei žmogus yra sąmoningas ir gali smarkiai kosėti, prašoma, kad jis pats kosėtų ir kvėpuotų. Gaivintojas neturi trukdyti pacientui pačiam pašalinti svetimkūnį iš kvėpavimo takų, tačiau lieka prie jo ir jį stebi. Jeigu tokiu būdu svetimkūnis nepašalinamas, reikia kviesti greitąją medicinos pagalbą;

55.3. esant visiškai kvėpavimo takų obstrukcijai, žmogus negali kvėpuoti, kalbėti ar kosėti ir dažniausiai plaštaka laiko apglėbęs kaklą. Reikėtų paklausti, ar jis užspringo. Jei yra visiška kvėpavimo takų obstrukcija, žmogus greitai praras sąmonę. Jei nesuteiksime pagalbos tuoj pat, žmogus mirs;

55.4. jeigu kvėpavimo takų obstrukcija dalinė, kosulys silpnas, kvėpavimas pasunkėjęs, cianozė, taikomos tos pačios priemonės, kaip ir esant visiškai kvėpavimo takų obstrukcijai;

55.5. jeigu užspringęs asmuo yra nesąmoningas, reikia atverti kvėpavimo takus, pražiodyti. Jeigu burnoje matomas svetimkūnis, jį pašalinti ir, jei reikia, pradėti kraujotakos ir kvėpavimo atstatymą.

56. Gaivinimo metodika:

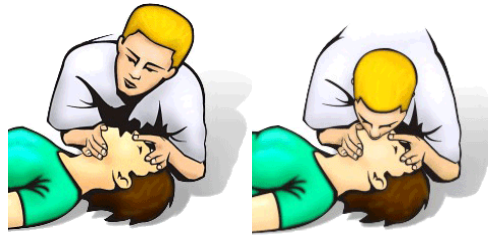
56.1. patikrinti ar laisvi kvėpavimo takai. Pastumti žemyn apatinį žandikaulį, pražiodinti nukentėjusį ir pažiūrėti, ar nėra svetimkūnių, dantų protezų, gleivių. Jei yra, įkišti rodomąjį pirštą į burną ir kablio formos judesiu juos pašalinti (19 pav.);

19 pav. Kvėpavimo takų atlaisvinimas

56.2. dirbtinį kvėpavimą atlikti įpučiant iškvepiamą orą nukentėjusiam pro burną ar nosį vidutiniškai 12 kartų per minutę. Atversti nukentėjusiojo galvą, viena ranka prilaikyti kaklą iš apačios,

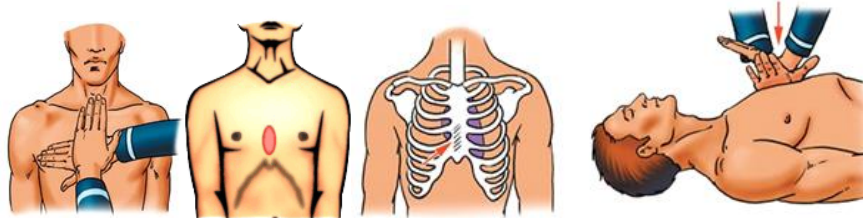
kitos rankos plaštakos kraštu spausti kaktą ir užspausti nosį. Po vidutinio įkvėpimo pūsti tolygiai (nepūsti staigiai, daug, nes oras gali patekti į skrandį, o grįžęs skrandžio turinys į plaučius). Pučiant pro burną, užspausti nosį, o pučiant pro nosį užčiaupti burną, pakeliant apatinį žandikaulį ir užspaudžiant lūpas. Kitą kartą pūsti tik išėjus orui iš gaivinamojo plaučių (20 pav.);

20 pav. Dirbtinis kvėpavimas atliekant burną į burną ar burną į nosį

56.3.krūtinės ląstos paspaudimus atlikti spaudžiant krūtinę tarp vidurinio ir apatinio krūtinkaulio trečdaliao staigiu vidutinio stiprumo judesiu vidutiniškai 100 kartų per minutę. Nukentėjusį paguldyti aukštiekninką ant kieto pagrindo. Atsiklausti šalia jo ant kelių. Rankos per alkūnę turi būti ištiestos, rankų delnai atversti 90⁰ kampu, kad būtų siaura prispaudžianti plokštuma. Gaivintojo pečių juosta turi būti vienoje vertikaloje plokštumoje su gaivinamojo krūtinkauliu (21 pav.);

56.4.universalus įpūtimų ir paspaudimų santykis turi būti 2:30.

21 pav. Gaivinimas atliekant išorinį širdies masažą

57. Gaivinimas tęsiamas tol, kol:

57.1.atvyksta kvalifikuota pagalba;

57.2.atsistato kraujotaka ir kvėpavimas;

57.3.atsiranda biologinės mirties požymių.

VI SKYRIUS RAIŠČIŲ PATEMPIMAS IR IŠNIRIMAS

58. Patempti raiščiai, išniręs sąnarys imobilizuojami ir standžiai apvyniojami tvarsčiu, kad nejudėtų (22 pav.). Jei pažeista kūno dalis judės, dėl stipraus skausmo nukentėjusį gali ištikti šokas.

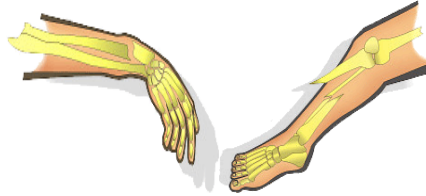

22 pav. Patempti raiščiai

59. Nukentėjusį reikia paguldyti ir ant sužeistos vietos uždėti pūslę su ledu ar šaltu vandeniu.

VII SKYRIUS KAULŲ LŪŽIAI

60. Kaulų lūžiai būna uždari ir atviri (23 pav.).

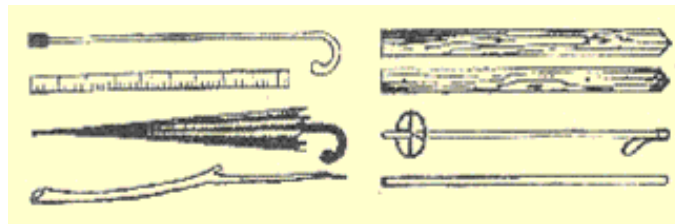
Uždaras Atviras

23 pav. Kaulų lūžiai

61. Uždaras lūžis – kai kaulo lūžgaliai nepažeidžia aplinkinių audinių. Atviras kaulo lūžis praduria (pažeidžia) odą, todėl pirmiausia lūžis tvarstomas kaip žaizda.

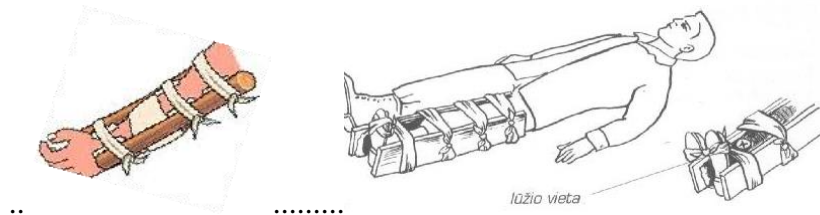
62. Drabužiai, kurie trukdo suteikti pagalbą, nuvelkami ir, jei reikia, perkerpami; nuaunama avalynė.

63. Svarbiausia imobilizuoti pažeistą vietą taip (fiksuoti lūžusius kaulus), kad nejudėtų lūžgaliai. Tam dedami įtvarai. Geriausiai tinka specialūs metaliniai (vieliniai). Kai įvykio vietoje nėra specialių įtvarų, naudojami bet kokie parankiniai daiktai: lentelės, faneros gabalai, lazdelės, kartono plokštės, metalinės sijos ir kt. (24 pav.).

24 pav. Imobilizacijos priemonės

64. Dedant įtvarus, reikia nespusti ir nesužeisti minkštų audinių, todėl įtvarai apvyniojami marle arba kita plona medžiaga, prieš tai padėjus vatos, vilnos, šieno, samanų (25 pav.).

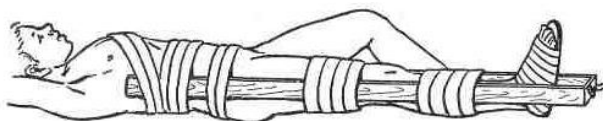

25 pav. Kaulo lūžio imobilizacija

65. Įtvarai dedami iš išorinės ir iš vidinės pusės. Jie turi apimti abu sąnarius, tarp kurių yra lūžęs kaulas. Įtvarai tvirtinami marliniais tvarsčiais, vyniojant juos nuo galūnės apačios į viršų. Jei nėra tvarsčių, galima naudoti diržą arba virvę.

66. Dedant įtvarą, negalima tampyti pažeistos galūnės, mėginti atstatyti deformuotą vietą.

67. Šlaunikaulio lūžis ir kelio kaulo lūžis per sąnarį (26 pav.):

26 pav. Įtvaro dėjimas esant šlaunikaulio lūžiui ir kelio kaulo lūžiui per sąnari

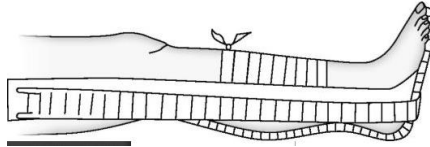
67.1. Įtvarą reikia dėti ant visos kojos ir pėdos;

67.2. šiuo atveju geriausia tinka mediniai įtvarai, kurių vienas dedamas prie kojos išorinės pusės nuo kulno iki pažasties, kitas - prie kojos vidinės pusės nuo kulno iki kirkšnies;

67.3. įtvarai tarpusavyje surišami;

67.4. neturint specialių įtvarų, lūžęs šlaunikaulis įtveriamas trimis ilgais parankiniais įtvarais iš nugaros ir abiejų kojos šonų, fiksuojant klubo, kelio ir čiurnos sąnarius.

68. Blauzdos kaulo lūžis: įtvaras dedamas nuo pirštų galų iki viršutinio šlaunies trečdaliao iš abiejų pusių fiksuojant kelio ir čiurnos sąnarius (27 pav.).

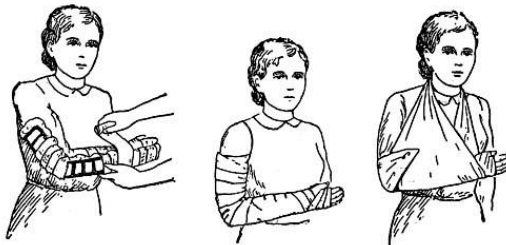
27 pav. Įtvaro dėjimas esant blauzdos kaulo lūžiui

69. Rankos kaulo lūžis: ranka fiksuojama sulenkta per alkūnės sąnari stačiu kampu. Įtvaras dedamas nuo pirštų galų iki alkūnės (28 pav.).

28 pav. Įtvaro dėjimas esant rankos kaulų lūžiui

70. Žasto kaulo lūžis ir raktikaulio lūžis (29 pav.):

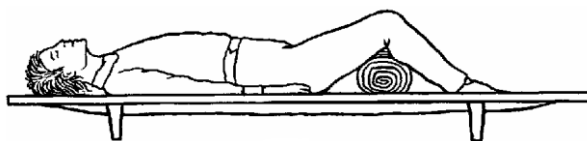
29 pav. Įtvaro dėjimas esant žasto kaulo lūžiui ir raktikaulio lūžiui

70.1. įtvaras turi fiksuoti peties, alkūnės ir riešo sąnarius;

70.2. neturint tinkamų įtvarų, galima ranką sulenkinti stačiu kampu per alkūnės sąnari, parišti ant kaklo skarele, diržu ar, užlenkus švarko kampa, prisegti;

70.3. po to plačiu tvarsčiu ir rankšluosčiu pritvirtinti ją prie krūtinės.

71. **Dubens kaulo lūžis** (30 pav.):

30 pav. Esant dubens kaulo lūžiui

- 71.1. lūžus dubens kaului, nukentėjusiajam dubens sritis standžiai subintuojama;
- 71.2. prilaikomas ne mažiau kaip trijų žmonių (vienas iš jų prilaiko dubenį) nukentėjęs guldomas ant lentos arba tiesiai ant neštuvų sulenktomis kojomis, po keliais padedant ritinėlių.
72. Visais atvejais galimo lūžio vietoje dedamas šaltas kompresas, pūslė su ledu ar šaltu vandeniu.
73. Stengtis malšinti skausmą ir kuo greičiau kreiptis į gydymo įstaigą.

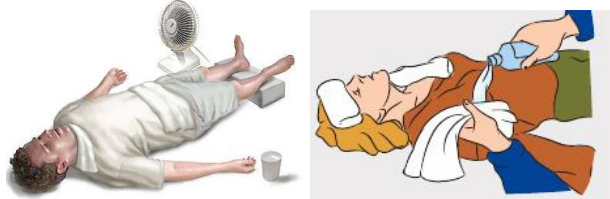
VIII SKYRIUS SAULĖS SMŪGIS. ŠILUMOS SMŪGIS. PERKAITIMAS

74. Saulės smūgį sukelia saulės spinduliai (31 pav.), šilumos smūgį žmonės gauna dirbantys perpildytose patalpose, karštose, blogai vėdinamose patalpose.

31 pav. Saulės smūgį sukelia saulės spinduliai

75. Nukentėjęs nuo saulės smūgio žmogus būna jautrus šviesai, skundžiasi patamsėjimu akyse, pilvo skausmu, vėliau jis pradeda viduriuoti. Labai sunkiais atvejais prasideda traukuliai, žmogus vemia, sunerimsta, o dažnai netenka ir sąmonės.
76. Gavusiam šilumos smūgį šie simptomai ryškėja greičiau. Dažnai be ryškesnių išankstinių simptomų nukentėjęs žmogus netenka sąmonės.
77. Nukentėjusįjį reikia paguldyti pavėsyje arba šaltoje patalpoje, atsagstyti sagas ir atidengti krūtinę. Ant galvos, kaklo ir krūtinės dėti šaltus kompresus, vėdinti (vėduokle, ventiliatoriumi) (32 pav.). Nardinti visą kūną į šaltą vandenį negalima.

32 pav. Nukentėjusio gaivinimas

78. Jeigu nukentėjęs žmogus nepraradęs sąmonės, jam reikia duoti gerti šalto gėrimo, geriausiai mineralinio vandens.
79. Negalima duoti alkoholinių gėrimų.
80. Visais atvejais kuo greičiau iškviešti gydytoją.

IX SKYRIUS NUŠALIMAS IR BENDRAS NUŠALIMAS

81. Nušalimas labiausiai priklauso nuo oro temperatūros.

82. Drėgnu ir vėjuotu oru nušalama greičiau. Nuo šalčio susiaurėja kraujagyslės, dėl to tam tikra kūno dalis gauna nepakankamai kraujo, oda pabąla.

83. Jeigu laiku nesuteikiama pirmoji pagalba, audiniai apmiršta.

84. Skiriami keturi nušalimo laipsniai (33 pav.):

Pirmas Antras Trečias Ketvirtas
nušalimo nušalimo nušalimo nušalimo
laipsnis laipsnis laipsnis laipsnis

33 pav. Nušalimo laipsniai

84.1.pirmas - odos pabalimas; atšildžius lieka rausva dėmė;

84.2.antras - pūslių susidarymas;

84.3.trečias - nušalusi vieta pamėlusi, oda nepaslanki; atšildžius atsiranda kraujingų žaizdų;

84.4.ketvirtasis - nušalusios kūno dalys, audiniai apmiršta.

85. Svarbiausias pirmosios pagalbos tikslas - kuo greičiau atstatyti kraujotaką.

86. Jeigu nušalimas yra pirmo laipsnio, atšalusias kūno dalis reikia palaikyti kambario temperatūros vandenyje.

87. Nušalusių vietų negalima trinti sniegu, nes galima sužaloti odą.

88. Nukentėjusiajam su antro arba trečio laipsnio nušalimu, pirmoji pagalba teikiama vidutiniškai šiltoje patalpoje.

89. Nušalusios kūno vietos uždengiamos steriliu tvarščiu ir sutvarstomos.

90. Sutvarstytos kūno dalys susukamos į minkštą storą audinį (antklodę, megztinį).

91. Nukentėjusiajam duodama gerti šilto gėrimo. Po to būtinai nuvežti į gydymo įstaigą.

92. Ketvirto laipsnio sušalimas - tai bendras organizmo pakenkimas, kurį sukelia šaltis.

Dažniausia sušąla pervargę, palieję, išsekę asmenys. Iš pradžių jaučiamas nuovargis, mieguistumas, žmogus netenka jėgų, o nukritus kūno temperatūrai, ir sąmonės.

93. Sušalęs žmogus nešamas į kambario temperatūros patalpą, nurengiamas po to guldomas į +20°C vandens vonią. Per 10 – 30 min. vandens temperatūra keliama iki +37° C.

94. Jeigu vonios nėra, dedami šilti kompresai ant viso kūno (antklodę drėkinti drungname vandenyje kas 2 – 3 min.).

95. Nukentėjusiam atgavus sąmonę, reikia duoti gerti arbatos arba juodos kavos, suvynioti į šiltą antklodę ir kuo greičiau nuvežti į gydymo įstaigą.

X SKYRIUS APALPIMAS

96. **Apalpimas** - tai trumpalaikis sąmonės netekimas, kurį sukelia staigus galvos smegenų kraujotakos nepakankamumas (34 pav.). Paprastai dažniau alpsta nėščios moterys, nusilpę, taip pat labilios, tai yra silpnos nervų sistemos, žmonės. Alpstama pervargus, ilgai būnant tvankioje patalpoje ir stovint vienoje vietoje, iš baimės pamačius žaizdą, kraują.

34 pav. Apalpimas

97. Apalpimą gali sukelti skausmas arba emocijos, todėl kartais jis dar vadinamas nerviniu šoku. Būdinga tai, kad prieš tai žmogus nusiskundžia galvos svaigimu, pykinimu, temimu akyse ir tik paskui krenta. Dažnai alpdamas žmogus ant žemės nusileidžia lengvai, smarkiai neužsigaudamas.

98. Apalpęs asmuo būna išblyškęs, oda išpilta šaltu prakaitu, kojos, rankos šaltos. Tikrinant pulsą arterijos srityje, dažnai jis jaučiamas silpnas ar neapčiuopiamas, tik kartais retas ar padažnėjęs. Apalpimas trunka 20 - 40 sekundžių, paskui žmogus atgauna sąmonę.

99. Teikiant pirmąją pagalbą apalpusiajam svarbiausia, kad kraujas pasiektų galvos smegenis. Pirmiausia jį reikia paguldyti taip, kad galva būtų žemiau, o kojos pakeltos aukščiau širdies lygio, nes taip pagerėja smegenų kraujo apytaka (35 pav.). Patariama atsegti veržiančius drabužius ties kaklu, krūtine ir liemeniu, vyrams atrišti kaklaraištį. Reikėtų atidaryti langą arba duris, kad būtų daugiau gryno oro bei deguonies, duoti pauostyti amoniako, juo patrinti smilkinius. Galima šaltu vandeniu apšlakstyti veidą, kaklą, krūtine, paploti ligoniui per veidą delnais arba rankšluosčiu, sumirkytu šaltame vandenyje. Apžiūrėti, ar krisdamas žmogus neužsigavo galvos, ar nesusižeidė. Esant galimybei, pamatuoti arterinį spaudimą, jei jis būtų per žemas, skubiai kviesti Greitąją medicinos pagalbą. Labai susilpnėjus kvėpavimui, retais atvejais prireikia daryti dirbtinį kvėpavimą.

35 pav. Gaivinimas apalpus

100. Nukentėjusiajam pradėjus atsigauti, reikėtų jį nuraminti ir padėti pamažu atsistoti. Tinkamai pasirūpinus apalpusiu žmogumi, jis greitai visiškai atsigauna. Jei po 3 minučių nukentėjusysis neatgauna sąmonės, aplinkiniai turėtų iškviesti greitąją medicinos pagalbą.

XI SKYRIUS UŽSPRINGIMAS

101. Dažniausiai užspringstama blogai nurytam maistui ar skysčiui patekus į kvėpavimo takus. Jei yra dalinis užspringimas, žmogus dar gali įkvėpti oro, bet jei kvėpavimo takai visiškai užsikimšę, žmogus gali uždusti.

102. Esant daliniam užspringimui – liepti kosėti.

103. ⚠️ Esant visiškam užspringimui, reikėtų žmogaus kūną palenkti į priekį ir suduoti delnu per nugarą tarp menčių, taip sukeltiant kosulio refleksą (36 pav.).

36 pav. Gaivinimas užspringus suduodant delnu tarp menčių

104. ⚠️ Jei šis būdas nepadeda, reikia imtis vadinamosios Heimlichio priemonės (37 pav.): užspringusįjį apglėbti iš nugaros (jei ligonis guli, atsitūpti virš jo), vienos rankos kumštį uždėti žemiau jo krūtinkaulio (tarp šonkaulių lanko apačios ir bambos), kita ranka sugriebti kumštį. Tada greitu, stipriu judesiu spustelėti į save ir į viršų. Besiverždama plaučiuose susidariusi oro srovė gali atverti kvėpavimo takus.

37 pav. Gaivinimas užspringus taikant Heimlichio manevrą

105. Jei gulintis ligonis vemia, pasukite galvą į šoną, išvalykite burną.
106. Nesąmoningam ant grindų gulinčiam nukentėjusiajam vieną delną uždėti ant pilvo, aukščiau bambos, kitu delnu prispauskite. Greitu, į viršų nukreiptu smūginiu judesiu spausti 5 kartus. Jei taip darant, kvėpavimo takai neatsiveria, reikia pabandyti pašalinti kliūtį per burną.
107. Nekvėpuojančiam žmogui atlikite dirbtinį kvėpavimą „burna į burną“.
108. Iškviesti greitąją medicinos pagalbą.

XII SKYRIUS ELEKTROS TRAUMOS

109. ⚡ Elektros traumą gali sukelti tiek aukštos, tiek žemos įtampos elektros srovė, žaibas.
110. ⚠️ Elektros srovės sužalojimo atvejais reikia nukentėjusįjį kuo greičiau atpalaiduoti nuo elektros srovės, nes nuo srovės veikimo trukmės priklauso elektros traumos sunkumo laipsnis (38 pav.).

38 pav. Nukentėjusiojo atpalaidavimas nuo elektros srovės

111. Prisilietus prie įtampą turinčių srovinių dalių, daugeliu atveju prasideda savaiminis mėšlungiškas raumenų susitraukimas ir bendras sujaudinimas, dėl to gali sutrikti arba visai sustoti kvėpavimo organų ir kraujotakos veikla.

112. ⚠️ Jei nukentėjęs laidą laiko rankose, tai pirštai gali būti taip stipriai susispaudę, kad bus neįmanoma išlaisvinti laido iš jo rankų, todėl teikiant pagalbą visų pirma reikia išjungti įtampą toje įrenginio dalyje, kurią liečia nukentėjęs. Atjungti reikia išjungiklio ar kito atjungiančio aparato pagalba arba išsukti kamštinius saugiklius, ištraukti kištuką iš elektros kištukinio lizdo (39 pav.).

39 pav. Elektros srovės atjungimas

113. ⚠️ Jei įrenginio neįmanoma pakankamai greitai atjungti, reikia imtis priemonių nukentėjusį atpalaiduoti nuo srovinių dalių, kurias jis liečia. Tai daryti galima, imant už jo sausų drabužių, bet vengiant prisiliesti prie greta esančių metalinių daiktų ir drabužiais neapdengtų nukentėjusio kūno dalių.

114. ⚠️ Jeigu nukentėjęs yra aukštai, įrenginį atjungus ir atpalaidavus nukentėjusį nuo elektros srovės, jis gali nukristi. Tuo atveju reikia imtis priemonių, užtikrinančių nukentėjusio saugumą.

115. Atjungiant įrenginį, kartu gali būti atjungtas ir elektros apšvietimas, todėl, jei nepakankamas natūralus apšvietimas, reikia užtikrinti apšvietimą iš kito šaltinio, tačiau neuždelsiant įrenginio atjungimo ir pagalbos nukentėjusiam suteikimo.

116. ⚠️ Reikia iškviesti greitąją medicinos pagalbą arba vežti į gydymo įstaigą, nes elektros srovės poveikis gali pasireikšti ir vėliau (pav. sutrikti širdies ritmas).

XIII SKYRIUS SMEGENŲ SUTRENKIMAS

117. Pirmiausia reikia stengtis, kad nukentėjusio kvėpavimo takai būtų laisvi.

118. Be sąmonės esantis žmogus guldomas ant šono arba ant nugaros, bet galva turi būti pasukta į šoną (40 pav.).

40 pav. Sąmonės netekusio gaivinimas

119. Tokioje padėtyje nukentėjęs negali uždusti nuo užkritusio liežuvio ar vėmalų.

120. Skubiai kviesti greitąją pagalbą.

XIV SKYRIUS PIRMOJI PAGALBA ĮKANDIMŲ ATVEJU

121. Įkandus gyvatei ar nuodingiems vabzdžiams, atsiranda galvos svaigimas, pykinimas, vėmimas, kartus skonis ir sausumas burnoje, padažnėja pulsas, širdies plakimas, dusulys, mieguistumas.

122. Įkandimo vietoje oda parausta, patinsta (41 pav.), atsiranda deginantis skausmas.

41 pav. Gyvatės įkandimas

123. Pirmoji pagalba įkandus gyvatei:

123.1. nepanikuoti - mirtis nuo gyvatės įkandimo ištinka retais atvejais;

123.2. vengti nereikalingų judesių – judant nuodai greičiau pasiskirsto kūne;

123.3. neskubėti užspausti žaizdos, leisti pakraujuoti 15-30 sekundžių – išbėgs dalis nuodų;

123.4. kuo greičiau nuplauti žaizdą švari vandeniu su muilu (jei yra galimybė) ir uždėti šaltą kompresą – šaltis malšina skausmą ir patinimą, trukdo nuodams išplisti kūne;

123.5. nuimti apyrankes, žiedus, laikrodį – veržia tinstant pažeistai vietai;

123.6. kiek įmanoma skubiau kreiptis medicininės pagalbos.

124. ⚠️ Negalima:

124.1. prideginti įkandimo vietas;

124.2. daryti pjūvius;

124.3. užveržti galūnes;

124.4. duoti gerti alkoholio;

124.5. siurbti nuodus iš žaizdos.

125. Nukentėjusį reikia kuo skubiau pristatyti į gydymo įstaigą.

126. Gyvūnų įkandimai:

126.1. žaizdą ir įdrėskimus dezinfekuoti žaizdų dezinfekavimo tirpalu ir aprišti steriliu tvarsčiu;

126.2. nukentėjusį nukreipti į gydymo įstaigą, kad paskiepytų prieš pasiutligę.

127. Asmenis, kuriems ant odos, į nosį, akis ar burną pateko pasiutusio gyvūno seilių, būtina taip pat nukreipti į gydymo įstaigą, kad paskiepytų prieš pasiutligę.

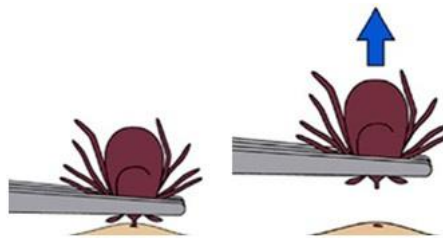
128. Uodų įkastas vietas (42 pav.) reiktų nuplauti su muilu, nusausinti. Nuo niežtėjimo ir tinimo padeda liaudiškos priemonės – česnako ar svogūno sultys (galima patepti riekele). Visais atvejais, kai įgėlus uodui prasideda karščiavimas, galvos skausmai, pykinimas, būtina skubiai vykti į gydymo įstaigą.

42 pav. Uodo įkandimas

129. Pirmoji pagalba įsisiurbus erkei:

129.1. suimti erkę specialiu pincetu kuo arčiau odos. Atsargiai judinant į šonus pabandyti erkę ištraukti. Nespausti erkės pilvelio (43 pav.);

43 pav. Erkės ištraukimas

129.2. jeigu erkės įkandimo vietoje atsiranda paraudimas (44 pav.), blogai jaučiatės, nedelsiant kreiptis į gydytoją;

44 pav. Erkės įkandimo vieta

129.3. jei erkės galva liko įsisiurbusi, tepti žaizdą dezinfekuojančiu (jodo, spirito ar kt.) tirpalu;

129.4. sutvarstyti žaizdą ir vykti į gydymo įstaigą;

129.5. ⚠ netepti („neskandinti“) erkės ir įkandimo vietos vazelinu, sviestu, aliejumi, žibalu.

130. Įgėlus bitei, pašalinti geluonį (45 pav.) ir prie įgėlimo vietos priglausti cukraus gabalėlį arba gysločio lapą - jie pašalina iš žaizdelės nuodus ir apsaugo nuo tinimo.

45 pav. Bitės įkandimo vieta

131. ⚠ Žmogus, kuriam vabzdžių įgėlimai itin pavojingi, turėtų nešiotis vienkartinį švirkštą, pripildytą adrenalino: įgėlus vabzdžiui ir prasidėjus alerginiams simptomams, asmuo susileidžia vaistų ir taip laimi laiko, kad galėtų pasiekti gydymo įstaigą.

XV SKYRIUS NUKENTĖJUSIO PERNEŠIMAS IR PERVEŽIMAS

132. ⚠ Nelaimingų atsitikimų atvejais būtina ne tik skubiai suteikti pirmąją pagalbą, bet ir teisingai bei greitai nukentėjusį atvežti į gydymo įstaigą.

133. Nesilaikant pernešimo ir pervežimo taisyklių, nukentėjusiajam galima padaryti nepataisomos žalos.

134. ⚠ Keliant, pernešant ir pervežant nukentėjusįjį reikia sudaryti jam patogią padėtį ir nekratyti jo:

134.1. nešant ant rankų, teikiantieji pagalbą turi eiti koja kojon;

134.2. pakelti ir paguldyti reikia sutartinai, geriausiai skaičiuojant;

134.3. nukentėjusį asmenį reikia imti iš sveikos pusės, teikiantieji pagalbą turi klūpėti ant vieno ir to paties kelio ir tai rankas pakišti po galva, nugarą, kojom ir užpakaliu, kad pirštai pasirodytų iš kito šono;

134.4. jei įmanoma, nukentėjusiojo nereikia nešti prie neštuvų, o tebeklūpant jį kilstelėti ir kam nors pakišti po juo neštuvus.

135. Pakenkus stuburą, nukentėjusį dedant ant neštuvų, prieš tai reikia ant jų uždėti lentą ir ją apkloti drabužiais.

136. Neradus lentos, nukentėjęs žmogus į neštuvus guldomas ant pilvo.

137. Lūžus apatiniam žandikauliui ir jei nukentėjęs asmuo dūsta, jį reikia guldyti kniūbsčią.

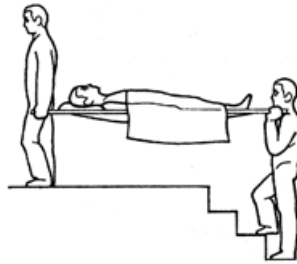
138. Pilvo traumos atveju nukentėjusįjį reikia guldyti ant nugaros, sulenkti kojas per kelio sąnarius, o į pakinklius įdėti iš rūbų padarytus gniūžulus (46 pav.).

46 pav. Nukentėjusio pernešimas ir pervežimas pilvo traumos atveju

139. Krūtinės ląstos traumų atvejais nukentėjusį asmenį reikia nešti pusiau sėdimoje padėtyje, pakišus po nugarą rūbus.

140. Lygia vieta nukentėjusįjį reikia nešti kojomis į priekį, o kylant į kalną arba lipant laiptais - galva į priekį. Kad kylant aukštyn neštuvai būtų horizontalioje padėtyje, žemiau esantys asmenys neštuvus turi pakelti aukštyn (47 pav.).

47 pav. Nukentėjusio nešimas laiptais

141. Kad neštuvai nesiūbuotų ir nekratytų, teikiantys pagalbą žmonės turi žengti ne į koją, o šiek tiek sulenkę kelius ir kiek galima mažiau keldami kojas.

142. Pernešimo metu reikia stebėti nukentėjusiojo padėtį, pataisyti pagalvę, padėtus po juo drabužius, numalšinti troškulį (išskyrus pilvo traumų atvejus), apsaugoti nuo darganos ir šalčio.

143. Nukelti nuo neštuvų reikia taip pat kaip ir pakeliant, kai buvo dedamas ant neštuvų.

144. Kai nešti reikia toli, nešėjai neštuvus nešti turi ant pririštų prie rankenos diržų, permestų per kaklą.

145. Pervežant sunkiai nukentėjusįjį, geriausiai jį paguldyti (neperkeliant) į mašiną ant tų pačių neštuvų, paklojus po jais ką nors minkšto (ir pan.).

146. Nukentėjusįjį reikia vežti atsargiai, nekratant.

PATVIRTINTA
Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo
departamento prie Vidaus reikalų
ministerijos direktoriaus
2015 m. gruodžio 31 d.
įsakymu Nr. 1-406

KOLEKTYVINĖS APSAUGOS STATINIO PARUOŠIMO EVAKUOTIEMS GYVENTOJAMS APSAUGOTI REKOMENDACIJOS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Kolektyvinės apsaugos statinio paruošimo evakuotiems gyventojams apsaugoti rekomendacijos (toliau – Rekomendacijos) skirtos valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, ūkio subjektų ir kitų įstaigų, taip pat nevyriausybinių organizacijų vadovams, civilinės saugos specialistams ir kolektyvinės apsaugos statinių savininkams, kurie, gresiant ekstremaliajai situacijai ar jai susidarius, taip pat karo metu turi būti paruošę kolektyvinės apsaugos statinius priimti evakuotus gyventojus (toliau – gyventojai) ir kartu su savivaldybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centru pasirengę organizuoti gyventojų aprūpinimą civilinės saugos ir kitomis reikiamomis materialinėmis priemonėmis (toliau – materialinės priemonės), siekdami užtikrinti jų laikiną gyvenimą kolektyvinės apsaugos statinyje.

2. Rekomendacijos parengtos įvertinus SFERA projekto „Humanitarinė Chartija ir minimalūs standartai nelaimių metu“ (*angl. The SPHERE Project – Humanitarian Charter and Minimum Standards in Disaster Response*), sudaryto Tarptautinės Raudonojo Kryžiaus ir Raudonojo Pusmėnulio draugijų federacijos, Kolektyvinių centrų įrengimo rekomendacijų (*angl. Collective centre guidelines*), sudarytų Jungtinių Tautų vyriausiojo pabėgėlių komisaro ir Tarptautinės migracijos organizacijos bei Kolektyvinės apsaugos statinių poreikio nustatymo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. gegužės 12 d. nutarimu Nr. 529, nuostatas.

3. Rekomendacijose vartojamos sąvokos atitinka Lietuvos Respublikos civilinės saugos įstatyme ir Lietuvos Respublikos statybos įstatyme, taip pat kituose civilinę saugą reglamentuojančiuose teisės aktuose vartojamas sąvokas.

4. Rekomendacijomis pagal poreikį vadovaujasi valstybės ir savivaldybių institucijų, ūkio subjektų ir įstaigų vadovai, kurie, gavę savivaldybės administracijos direktoriaus užduotį ir (ar), jei ūkio subjektas atitinka kolektyvinės apsaugos statiniams įrengti nustatytus kriterijus, įvertinę savo veiklos specifiką ir atsakomybės srityje galimus pavojingus veiksnius, privalo numatyti ir užtikrinti darbuotojų (personalo, budinčios pamainos, avarinių tarnybų brigadų, greitosios medicinos pagalbos darbuotojų ir t. t.) kolektyvinę apsaugą kolektyvinės apsaugos statiniuose.

5. Kolektyvinės apsaugos statiniui, numatytam gyventojams apsaugoti karo metu, Rekomendacijos taikytinos tiek, kiek jos yra aktualios trumpalaikio (kelių valandų) gyventojų slėpimosi jame metu.

6. Planuojant gyventojų apgyvendinimą kolektyvinės apsaugos statiniuose ilgiau kaip 1 mėnesį, pirmenybė teikiama ilgalaikeis gyventojų aprūpinimo ir paslaugų teikimo priemonėms.

7. Rekomendacijose nustatytos būtiniausios gyvenimo kolektyvinės apsaugos statinyje sąlygos turi užtikrinti kolektyvinės apsaugos statinyje apgyvendintų gyventojų žmogiškojo orumo išsaugojimą: maitinimą, higienos ir fiziologinių poreikių tenkinimą, asmens sveikatos priežiūrą ir psichologinę pagalbą, apsaugą ir kitų būtinų poreikių tenkinimą.

8. Savivaldybės administracijos direktoriui rekomenduojama iš suinteresuotųjų institucijų ir nevyriausybinių organizacijų atstovų ir specialistų sudaryti ir įsakymu patvirtinti gyventojų kolektyvinės apsaugos organizavimo grupę, kuri numatytų reikiamą personalą, atsakingą už savivaldybės

ekstremaliųjų situacijų valdymo plane numatytų kolektyvinės apsaugos statinių paruošimą ir aprūpinimą materialinėmis priemonėmis, teiktų sveikatos priežiūros ir psichologinės pagalbos, apsaugos ir kitas būtinausias paslaugas, užtikrintų kolektyvinės apsaugos statinių inžinerinių sistemų tinkamą ir pakankamą funkcionavimą, spręstų kitus klausimus, susijusius su būtinausių gyvenimo kolektyvinės apsaugos statiniuose sąlygų užtikrinimu, o prireikus organizuotų gyventojų priėmimą į kolektyvinės apsaugos statinius.

9. Būtinausias gyvenimo kolektyvinės apsaugos statinyje sąlygas užtikrinančios materialinės priemonės yra iš anksto numatomos ir planuojamos kolektyvinės apsaugos statiniui, kuriame numatytas apgyvendinti atitinkamas gyventojų skaičius (pagal lentelėje nustatytas gyventojų kategorijas). Šios priemonės įgyvendinamos atsižvelgiant į evakuotų ir kolektyvinės apsaugos statinyje apgyvendintų gyventojų skaičių ir kategorijas.

Apgyvendintų gyventojų kategorijos															
Vaikai nuo 0 iki 6 mėn.	1,32	Vaikai nuo 7 iki 11 mėn.	0,95	Vaikai nuo 1 iki 3 metų	6,58	Vaikai nuo 4 iki 6 metų	6,41	Vaikai nuo 7 iki 9 metų	6,37	Mergaitės nuo 10 iki 18 metų	9,01	Berniukai nuo 10 iki 18 metų	9,52	Moterys nuo 19 iki 50 metų	17,42
Moterys nuo 51 iki 65 metų	4,72	Vyrai nuo 19 iki 65 metų	27,90	Moterys nuo 65 metų	2,62	Vyrai nuo 65 metų	2,18	Nėščios moterys	2,40	Krūtimi maitinančios moterys	2,60				
%															

II SKYRIUS PATALPŲ PARINKIMAS IR ĮRENGIMAS

10. Planuojant, kiek evakuotų gyventojų būtų galima apgyvendinti kolektyvinės apsaugos statinyje, į apgyvendinamą plotą neįskaičiuojamas kolektyvinės apsaugos statinio bendrojo naudojimo, sandėlių, techninių patalpų ir kitų patalpų plotas.

11. Kolektyvinės apsaugos statinyje vienam gyventojui skiriama apie 3,5 kv. m gyvenamosios patalpos grindų ploto, kurį sudaro gulimos vietos plotas, tarpas tarp dviejų gulimų vietų, taip pat prieigoms ir praeigoms numatytas plotas.

12. Parenkant ir įrengiant patalpas kolektyvinės apsaugos statinyje, rekomenduojama:

12.1. gyvenamoji patalpa:

12.1.1. kolektyvinės apsaugos statinyje gali būti parenkama viena arba kelios gyvenamosios patalpos, kurios tinkamos gyventi. Jei parenkamos kelios gyvenamosios patalpos, jos įrengiamos proporcingai patalpoje apgyvendinamų gyventojų skaičiui;

12.1.2. rekomenduojama gulimas vietas išdėstyti eilėmis arba grupėmis (priedas), siekiant kuo optimaliau išnaudoti patalpos plotą ir sudaryti sąlygas, kad šeimos nariai ir artimieji būtų kartu;

12.1.3. tarp gulimų vietų eilių (grupių) numatomos ne siauresnės kaip 0,75 m pločio išilginės ir skersinės praeigos, o centrinės praeigos ir praeigos kraštuose turi būti ne siauresnės kaip 1,2 m;

12.1.4. pagal sienas numatomas ne siauresnis kaip 0,75 m pločio plotas sėdimoms vietoms, drabužių kabykloms, drabužių ir avalynės spintelėms, stelažams, neįgaliųjų vežimėliams, kitiems asmeniniams daiktams ir inventoriui laikyti, taip pat geriamojo vandens, arbatos ir kavos aparatams, patalpos šildymo prietaisams pastatyti. Esant galimybei sėdimos vietos ir vietos inventoriui laikyti numatomos šalia gulimų vietų, tačiau praeigos tarp gulimų vietų ir praeigos prie jų, taip pat išėjimai iš patalpos neturi būti užstatyti;

12.1.5. gulimai vietai numatoma ne mažiau kaip 1,8 kv. m grindų ploto. Šioje vietoje gali būti paklojamas čiužinys, pastatoma sulankstomoji lova ar patiesiamas kilimėlis su miegmaišiu;

12.1.6. sėdimos vietos įrengiamos ne mažiau kaip 30 proc. apgyvendintų gyventojų;

12.1.7. esant galimybei patalpa aprūpinama geriamojo vandens, arbatos ir kavos aparatais, prireikus apšvietimo priemonėmis ir šildytuvais patalpos tinkamai temperatūrai ir vėdinimui užtikrinti bei mikroklimatui palaikyti, taip pat informacinėmis lentomis, ryšio priemonėmis;

12.2. sanitarinės patalpos (tualetas, prausykla, dušas, skalbykla ir džiovykla):

12.2.1. tualetai, prausyklos ir dušai turi būti kuo arčiau gyventojų gyvenamosios patalpos;

12.2.2. viena tualetų kabina numatoma ne daugiau kaip 20 žmonių, tačiau ypatingais atvejais, ne ilgiau kaip 24 valandoms, vieną tualetų kabiną galima numatyti iki 50 žmonių. Jei trūksta tualetų kabinų arba tualetų patalpų nėra, tinkamoje kolektyvinės apsaugos statinio vietoje pastatomi kilnojami biotualetai;

12.2.3. tualetų kabinos paskirstomos atskirai vyrams ir moterims (rekomenduojama santykiu 1:3), o jei yra galimybė – tualetų kabinas tikslinga paskirstyti vyrams, moterims, vaikams iki 9 metų, neįgaliesiems;

12.2.4. prausyklos ir dušo patalpos įrengiamos atskirai vyrams ir moterims, esant galimybei, ir neįgaliesiems. Šios patalpos aprūpinamos prausimuisi reikalingomis priemonėmis, o slaugomiems ir neįgaliesiems asmenims skirtos prausyklos aprūpinamos plastikinėmis ar skardinėmis voniomis arba kitomis tinkamomis priemonėmis. Jei kolektyvinės apsaugos statinyje trūksta patalpų, vyrams ir moterims nustatomas skirtingas laikas naudotis prausykla ir dušu;

12.2.5. skalbyklos patalpoje esant galimybei turi būti skalbyklės, skalbimo priemonių, polietileninių maišų drabužiams sudėti. Jei kolektyvinės apsaugos statinyje nėra galimybės organizuoti drabužių skalbimą, jis organizuojamas skalbimo paslaugas teikiančio ūkio subjekto ar įstaigos skalbykloje arba numatoma vieta, kur nešvarius drabužius gyventojai galėtų išsiskalbti patys;

12.2.6. skalbiniams džiovinti numatoma džiovyklos patalpa;

12.3. maitinimo(si), maisto ruošimo, maisto produktų ir geriamojo vandens saugojimo patalpos:

12.3.1. maistas gyventojams ruošiamas ir gyventojai maitinami(si) valgykloje, o jeigu valgyklos nėra – maitinimas(sis) organizuojamas atitinkamai įrengtoje kolektyvinės apsaugos statinio patalpoje, kurioje vienu metu galėtų maitintis ne mažiau kaip 30 proc. gyventojų;

12.3.2. esant galimybei maisto paruošimą ir gyventojų maitinimą(si) galima organizuoti šalia kolektyvinės apsaugos statinio esančioje kito ūkio subjekto ar įstaigos valgykloje;

12.3.3. jei 25 proc. ir daugiau apgyvendintų gyventojų sudaro vaikai iki 9 metų, nėščios ir krūtimi maitinančios moterys, slaugomi ar neįgalūs asmenys, prireikus jiems įrengiama atskira maitinimo(si) patalpa;

12.3.4. parenkama ir įrengiama maisto produktų saugojimo patalpa (-os), kuri (-ios) esant galimybei aprūpinama (-os) šaldytuvu (-ais), lentynomis, stelažais;

12.3.5. geriamasis vanduo tiekiamas iš kolektyvinės apsaugos statinyje esančio vandentiekio tinklo, jeigu vandens debitas užtikrina ne mažesnę kaip 15 litrų per parą vandens poreikį vienam gyventojui. Jei kolektyvinės apsaugos statinyje nėra vandentiekio tinklo, geriamasis vanduo atvežamas automobilinėmis cisternomis arba plastikiniuose buteliuose. Gyventojams turi būti sudaryta galimybė į turimas asmenines talpyklas prisipilti geriamojo vandens bet kuriuo paros metu;

12.3.6. jei geriamasis vanduo yra atvežamas, geriamojo vandens atsargos (sudaromos 3 dienoms 10 proc. visų kolektyvinės apsaugos statinyje apgyvendintų gyventojų, vienam gyventojui numatant 6 litrus geriamojo vandens per parą) laikomos geriamojo vandens atsargų laikymo patalpoje arba maitinimo(si), maisto ruošimo ar maisto produktų saugojimo patalpose;

12.4. medicinos patalpa parenkama kuo arčiau gyvenamosios patalpos ir aprūpinama priemonėmis medicinos ir psichologinei pagalbai (jei šiai pagalbai atskira patalpa nenumatyta) suteikti;

12.5. esant būtinumui, parenkama naminių gyvūnų laikymo patalpa (-os), tačiau gyvūnai neturi trukdyti kolektyvinės apsaugos statinyje apgyvendintiems gyventojams ir trikdyti jų ramybę. Gyvūnų laikymą galima organizuoti šalia kolektyvinės apsaugos statinio įrengtoje patalpoje (-ose), taip pat voljere (-uose). Parenkama vieta ar aikštelė gyvūnams vedžioti;

12.6. esant galimybei ir poreikiui kolektyvinės apsaugos statinyje gali būti numatytos ir įrengiamos kitos patalpos: bendrojo naudojimo, motinų su kūdikiais, psichologinės pagalbos, taip pat žaidimų patalpos vaikams iki 3 metų ir vyresniems, slaugomų ar neįgalių asmenų, taip pat senyvo amžiaus gyventojų ar kitų gyventojų, turinčių specialiųjų poreikių, patalpos.

III SKYRIUS

APRŪPINIMAS MAISTU IR BŪTINIAUSIOMIS MATERIALINĖMIS PRIEMONĖMIS

13. Gyventojų aprūpinimas maistu ir maitinimo(si) organizavimas :

13.1. gyventojams, išskyrus kūdikius, išduodami vienkartiniai indai (gili lėkštė, šaukštas, šakutė, peilis ir puodelis). Vienkartiniai indai išduodami kiekvieno maitinimo(si) metu;

13.2. maisto produktų kokybė ir gyventojų paros maisto davinys turi užtikrinti ne mažesnę kaip 2 100 kcal minimalią paros energinę vertę ir reikalingų baltymų, riebalų, angliavandenių ir mikroelementų poreikį, kurie gali būti didesni, jei vidutinė paros oro temperatūra mažesnė kaip 20 °C, arba pagal specialiuosius gyventojų poreikius;

13.3. gyventojų maitinimo racionas keičiamas kartą per savaitę, bet ne rečiau kaip kartą per 2 savaites;

13.4. kūdikiams ir vaikams, nėščioms moterims, taip pat slaugomiems, neįgaliems asmenims ir kitiems specialiuosius poreikius turintiems gyventojams sudaromos sąlygos maitintis jų poreikius atitinkančiu maistu (maistas kūdikiams, dietinis, vegetarinis);

13.5. jei organizuojamas maitinimas(is) maisto daaviniais, kiekvienam gyventojui paruošiamas gyventojų poreikį atitinkantis maisto davinys. Jei maitinimas(is) organizuojamas maisto kortelėmis, – kiekvienam gyventojui išduodamos terminuotos (savaitės, mėnesio ar kitos trukmės) maisto kortelės maisto daaviniai gauti;

13.6. maistui ruošti taip pat gali būti naudojamos ūkio subjektų ir įstaigų valgyklos, ūkio subjektų, įstaigų ar karinių vienetų turimos mobiliosios virtuvės.

14. Asmens higienos priemonės:

14.1. asmens higienos priemonėmis gyventojai aprūpinami pagal individualų poreikį (įskaitant vystyklus, sauskelnes, paklotus ir kita);

14.2. senyvo amžiaus žmonės, slaugomi ir neįgalūs asmenys prireikus aprūpinami sauskelnėmis, paklotais, šlapimo surinktuvais-antelėmis, basonais ar kitomis reikiamomis priemonėmis.

15. Gyventojų aprūpinimas apranga, taip pat poilsiui, laisvalaikiui ir užimtumui skirtomis priemonėmis:

15.1. jei reikia arba jei kolektyvinės apsaugos statinyje apgyvendintas gyventojas savo viršutinių drabužių, avalynės neturi, taip pat jei prieš apgyvendinant buvo atliktas sanitarinis švarinimas, atsižvelgus į apgyvendintų gyventojų kategorijas, metų laiką ir lauko oro temperatūrą, reikiamo dydžio drabužiai ir avalynė išduodami sanitarinio švarinimo punktuose arba kolektyvinės apsaugos statinyje;

15.2. jei prieš apgyvendinant kolektyvinės apsaugos statinyje sanitarinis švarinimas nebuvo atliktas, gyventojai gali vilkėti savo drabužiais, kurie turi būti keičiami;

15.3. gyventojų poilsiui išduodami čiužiniai, miegmaišiai, sulankstomosios lovos, antklodės ir kitos priemonės;

15.4. jei nėra galimybių visus gyventojus aprūpinti sulankstomosiomis lovomis, jomis aprūpinamos nėščios, kūdikius ir vaikus iki 2 metų turinčios moterys, taip pat senyvo amžiaus, slaugomi ir neįgalūs asmenys.

16. Sanitarinės priemonės:

16.1. tualetų kabina aprūpinama reikiamomis priemonėmis (tualetinis popierius, šiukšlių dėžė arba polietilėninis maišas higienos priemonėms, pakaba);

16.2. vaikams skirtoje tualetų patalpoje turi būti naktipuodžių;

16.3. tualetų patalpoje turi būti bent viena kriauklė su karšto ir šalto vandens čiaupu ir rankų plovimo priemonėmis, rankų džiovintuvas arba popierinis rankšluostis, veidrodis, šiukšliadėžė.

17. Atliekoms tvarkyti ir dezinfekcijai skirtos priemonės:

17.1. esant galimybei maisto produktai ir materialinės priemonės (higienos, civilinės saugos ir kitos), turi būti patiekiami popierinėse ar kitokiose pakuotėse, kurios būtų lengvai utilizuojamos užkasant ar deginant;

17.2. kolektyvinės apsaugos statinys aprūpinamas 0,05 proc., 0,2 proc. ir 2 proc. koncentracijos chloro tirpalu rankoms, odai, aprangai, lovoms, tualetams, prausykloms ir dušo patalpoms, grindims, taip pat atliekų konteineriams dezinfekuoti. Kolektyvinės apsaugos statinio patalpos turi būti nuolat valomos, prižiūrimos ir tvarkomos, užtikrinamas reguliarus šiukšlių surinkimas ir išvežimas.

18. Kolektyvinės apsaugos statinio bendrojo naudojimo, sporto, vaikų žaidimų, specialiesiems poreikiams (rūkyti ir kt.) skirtos patalpos, numatytos vietos ir lauko aikštelės aprūpinamos jų paskirčiai reikiamomis priemonėmis.

IV SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

19. Kolektyvinės apsaugos statinyje taip pat numatomos patalpos aptarnaujančio personalo poilsiui.

20. Kolektyvinės apsaugos statinyje apgyvendintiems gyventojams organizuojama apsauga ir užtikrinama viešoji tvarka.

21. Dėl ekstremaliosios situacijos ar karo veiksnių apgyvendinti gyventojai kolektyvinės apsaugos statinyje gyvena tol, kol bus priimtas sprendimas gyventojams grįžti į nuolatinę gyvenamąją vietą arba kol naujoje vietoje gyventojai bus laikinai aprūpinti kitu gyvenamuoju būstu.

22. Savivaldybės administracijos direktorius, priėmęs sprendimą arba gavęs atsakingos už ekstremaliosios situacijos valdymą institucijos vadovo nurodymą evakuotus gyventojus apgyvendinti kolektyvinės apsaugos statinyje, organizuoja kolektyvinės apsaugos statinio parengimą priimti ir apgyvendinti gyventojus ne vėliau kaip per sutartyje su kolektyvinės apsaugos statinio savininku nustatytą terminą ir užtikrina būtiniausias gyvenimo kolektyvinės apsaugos statinyje sąlygas.

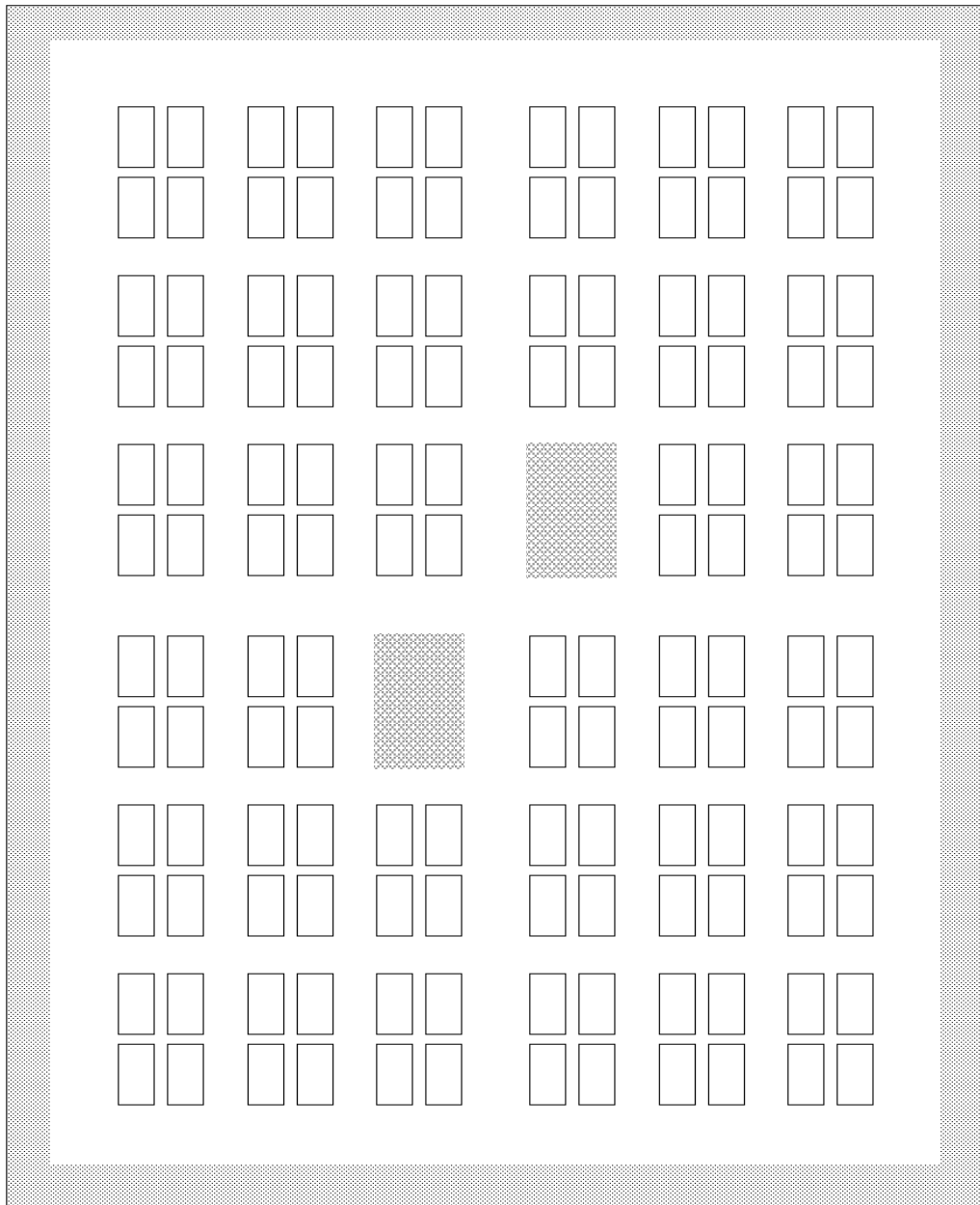
23. Kolektyvinės apsaugos statinyje materialinių priemonių poreikis, sutartiniais pagrindais materialines priemones tiekiantys ūkio subjektai ir įstaigos, kolektyvinės apsaugos statinį aptarnaujančio personalo skaičius, darbuotojų funkcijos ir kiti poreikiai, kurie užtikrina būtiniausių gyvenimo kolektyvinės apsaugos statinyje sąlygų ir inžinerinių sistemų funkcionavimą, taip pat kolektyvinės apsaugos statinio parengimas gyventojams apgyvendinti sutartyje nustatytais terminais numatomi savivaldybės ekstremaliųjų situacijų valdymo plane.

24. Parinkus ir įvertinus kolektyvinės apsaugos statinį, būtiniausias gyvenimo kolektyvinės apsaugos statinyje sąlygas, kurios gali būti įgyvendintos iš anksto, numatomos savivaldybės administracijos direktoriaus ir kolektyvinės apsaugos statinio savininko sudarytoje sutartyje, taip pat savivaldybės ekstremaliųjų situacijų prevencijos priemonių plane ir įgyvendinamos nustatytais terminais.

Kolektyvinės apsaugos statinio paruošimo
evakuotiems gyventojams apsaugoti
rekomendacijų
priedas

**REKOMENDUOJAMAS GULIMŲ VIETŲ IŠDĖSTYMAS
GYVENAMOJOJE PATALPOJE**

0

gulima vieta

vieta kėdėms ir suolams, drabužių kabykloms, drabužių ir avalynės spintelėms, stelažams, neįgaliųjų vežimėliams, kitiems asmeniniams daiktams ir inventoriui laikyti, taip pat geriamojo vandens, arbatos ir kavos aparatams, patalpos šildymo prietaisams pastatyti.